

Σχολή Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας

Τμήμα Βιοϊατρικών Επιστημών

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

Παιδαγωγικό τμήμα

Διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
**Παιδαγωγική μέσω Καινοτόμων Τεχνολογιών και Βιοϊατρικών
Προσεγγίσεων**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η Τεχνολογία στον τομέα της Ψυχικής Υγείας: εκμάθηση χρήσης smart συσκευών σε άτομα με ψυχική νόσο που νοσηλεύονται ή διαμένουν σε κοινωνικά πλαίσια επανένταξης και ψυχοκοινωνική αποκατάστασης.

POST GRADUATE THESIS

Technology in the field of Mental Health: training people with mental illness in the use of smart devices for who are living in social reintegration

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ (ΤΩΝ)/NAME OF STUDENTS

Ιωάννης Σανδάλης

Ioannis Sandalis

ΟΝΟΜΑ ΕΙΣΗΓΗΤΗ/NAME OF THE SUPERVISOR

Ερμιόνη Δελή

Ermioni Deli

ΑΙΓΑΛΕΩ/AIGALEO 2022

Faculty of Health and Caring Professions
Department of Biomedical Sciences
Faculty of Administrative, Financial and Social Sciences
Department of Early Childhood Education and Care

Department of Pedagogy

Inter-Institutional Post Graduate Program
Pedagogy through innovative Technologies and Biomedical approaches

POST GRADUATE THESIS

**Technology in the field of Mental Health: training people with mental illness
in the use of smart devices for who are living in social reintegration and
psychosocial rehabilitation**

IOANNIS SANDALIS

21100

mscedt21100@uniwa.gr

FIRST SUPERVISOR

ERMIONI DELI

SECOND SUPERVISOR

PANAGIOTAKOPOULOU IOANNA-STAMATINA

AIGALEO 2022

Εξεταστική Ομάδα

1^{ος} Εξεταστής Ερμιόνη Δελή

2^{ος} Εξεταστής Παναγιωτακοπούλου
 Ιωάννα- Σταματίνα

Δήλωση συγγραφέα μεταπτυχιακής εργασίας.

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος **Ιωάννης Σανδάλης του Γεωργίου**, με αριθμό μητρώου **21100** φοιτητής του Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Παιδαγωγική μέσω Καινοτόμων Τεχνολογιών και Βιοϊατρικών Προσεγγίσεων των Τμημάτων Βιοϊατρικών Επιστημών/ Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία/Παιδαγωγική τμήμα των Σχολών Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας/Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο Δηλών

Ευχαριστίες

Σκοπός κάθε ταξιδιού οφείλει να είναι η διαδρομή και όχι ο τελικός προορισμός. Είχα την χαρά τη διαδρομή αυτού του μεταπτυχιακού να την μοιραστώ με ανθρώπους που έγιναν φίλοι μου. Μοιραστήκαμε μαζί γνώσεις, αναζητήσεις, ερωτήματα και κοινές προσπάθειες με χαρά και πολύ δουλειά ταυτόχρονα.

Φτάνοντας στο τέλος αισθάνομαι πιο γεμάτος, πιο δημιουργικός και πιο πλούσιος γιατί απέκτησα αληθινούς φίλους, με κοινά οράματα, σκέψεις, αγωνίες και ιδέες για έναν πιο δίκαιο κόσμο.

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω την υπεύθυνη καθηγήτρια κα Δελή, που με εμπιστεύτηκε από την πρώτη κιόλας στιγμή, δίνοντάς μου δύναμη να συνεχίσω, καθώς στάθηκε πλάι μου καθ' όλη τη διάρκεια για να με εμπυχώνει.

Ευχαριστώ τους καθηγητές του μεταπτυχιακού για όσα μας δίδαξαν, την γραμματεία για την συνεχή υποστήριξη και ιδιαίτερα την διευθύντρια του μεταπτυχιακού κ Παπαγεωργίου, η οποία πάντα παρούσα να ακούσει τις ανάγκες μας και να βρει λύση σε κάθε εμπόδιο.

Ευχαριστώ θερμά τη διευθύντρια του 3^{ου} Εσπερινού ΕΠΑΛ Αγ. Αναργύρων, Κουλίνου Θεοδώρα, για την διάθεση του τεχνολογικού εξοπλισμού(τάμπλετ και βιντεοπροβολέα), την ηθική υποστήριξη και συμπαράσταση καθ' όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού.

Ευχαριστώ μέσα από την καρδιά μου τις συμφοιτήτριες του μεταπτυχιακού Αντωνοπούλου Ε., Τάσκου Ε., και Μούγιου Στ. για τις όμορφες στιγμές που περάσαμε δουλεύοντας με πάθος σε κάθε ομαδική εργασία και για τις μοναδικές στιγμές χαλάρωσης και γέλιου.

Τέλος θέλω να ευχαριστήσω τη σύζυγό μου Δήμητρα και την κόρη μου Δανάη για την αμέριστη στήριξη και κατανόηση τα δύο αυτά χρόνια. Παραμένουν η κινητήρια δύναμη της κάθε επιτυχίας μου.

Αφιερώσεις

if you want to go fast, go alone; if you want to go far, go together?

Andrew Whitby

Περίληψη

Εισαγωγή: Σε μια άκρως ψηφιακή εποχή, όπου η τεχνολογία έχει διεισδύσει σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δράσης, κρίνεται αναγκαίο να εφαρμοστούν εκπαιδευτικές δράσεις που να αποσκοπούν στη εξοικείωση και μύηση όλων των ανθρώπων στις Τεχνολογίες της Επικοινωνίας και των Πληροφοριών (Τ.Π.Ε.), συμπεριλαμβανομένων και αυτών που για πολλούς θεωρούνται «απόκληροι της ζωής», όπως τα άτομα με ψυχική νόσο. Οι αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της συμπερίληψης επιβάλλουν την ισότιμη πρόσβαση όλων στη γνώση και ειδικότερα στην ψηφιακή γνώση, τα οφέλη της οποίας είναι πολλά σε διάφορα επίπεδα. Μια τέτοια εκπαιδευτική δράση αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας εργασίας.

Σκοπός: Η παρούσα μελέτη επιδιώκει να διερευνήσει πρωτίστως αν είναι εφικτή η εκμάθηση χρήσης τάμπλετ σε άτομα με ψυχική νόσο και δευτερευόντως αν η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε συμβάλλει στην ενίσχυση των νοητικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, στη βελτίωση της ψυχολογίας, της ποιότητας ζωής και στην αύξηση της λειτουργικότητας των ατόμων αυτών στο πλαίσιο της ψυχοκοινωνικής τους αποκατάστασης.

Μέθοδος: Πρόκειται για έναν συνδυασμό ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας, για τις ανάγκες της οποίας πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτική παρέμβαση, που είχε συμμετοχικό, συνεργατικό και βιωματικό χαρακτήρα. Η ερευνητική μέθοδος που επιλέχθηκε για την εν λόγω μελέτη είναι η «έρευνας δράσης», η οποία εφαρμόστηκε σε ένα άτυπο μαθησιακό περιβάλλον, αυτό του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής (Ψ.Ν.Α) «Δρομοκαΐτειου» και συγκεκριμένα σε μια ομάδα 11 χρόνιων ψυχικά νοσούντων ατόμων. Στο πλαίσιο της διεξαγωγής της έρευνας, για τη συλλογή δεδομένων αξιοποιήθηκαν τα εξής ερευνητικά εργαλεία: ερωτηματολόγια, ημερολόγιο αναστοχασμού και παρατήρηση, ενώ για την στατιστική ανάλυση αυτών χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό εργαλείο Statistical Package for the Social Science (SPSS).

Αποτελέσματα: Το δείγμα αποτελείτο από 11 άτομα με ψυχωσική εμπειρία, που νοσηλεύονται στο Ψ.Ν.Α «Δρομοκαΐτειο», εκ των οποίων το 63% είναι άντρες. Ως προς την ηλικία το 36% είναι 40 - 55 ετών , ενώ μόλις 9% είναι το ποσοστό για άτομα κάτω των 18 ή άνω των 65. Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων είναι εγγράμματοι με 55% να έχουν απολυτήριο λυκείου και 18% να έχουν λάβει τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ως προς τη χρήση ΤΠΕ, το 55% δήλωσε ότι ξέρει να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό υπολογιστή, ενώ το 64%

δήλωσε ότι έχει κινητό. Ωστόσο, η συχνότητα αξιοποίησης των συσκευών αυτών ποικίλει, καθώς το 73% δηλώνει ότι δεν μπορεί να κάνει χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή στο ψυχιατρείο, ενώ το 55% δηλώνει ότι χρησιμοποιεί κινητό τηλέφωνο κάθε μέρα. Ως προς τη στάση τους απέναντι στις νέες τεχνολογίες το 61% απάντησε πως είναι θετικά προσκείμενοι και μάλιστα το 64% εξέφρασε πολύ μεγάλη επιθυμία να μάθει να χρησιμοποιεί smart συσκευή. Ως εμπόδια για την ενασχόλησή τους με τις νέες τεχνολογίες δηλώθηκε από το μεγαλύτερο ποσοστό (63%) πως η ασθένειά τους και η εξασθένηση των γνωστικών, μνημονικών, αισθητηριακών και κινητικών λειτουργιών τους αποτελούν μέτρια σημαντικά εμπόδια, ενώ το 36% του δείγματος δήλωσε πως η έλλειψη εξοικείωσης με την ΤΠΕ είναι ένα από τα βασικά εμπόδιά τους. Επίσης, πολύ σημαντικό εμπόδιο αποτελεί το κόστος αγοράς αυτών (63%). Στη συνέχεια, ως προς την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής δράσης αποδείχθηκε πως είναι δυνατή η εκμάθηση χρήσης τάμπλετ με 46% του δείγματος να δηλώνει ότι έμαθε να το χρησιμοποιεί μετά την ολοκλήρωση των εκπαιδευτικών δράσεων , ενώ το 82% μάλιστα υποστήριξε πως θα επαναλάμβανε την μαθησιακή αυτή διαδικασία. Τέλος, από την έρευνα αποδείχθηκε η θετική επίδραση της εκμάθησης χρήσης τάμπλετ στις νοητικές δεξιότητες του δείγματος (73%), στην κοινωνικότητα (73%) και στη μείωση του άγχους (55%).

Συμπεράσματα: Διαφάνηκε ότι είναι δυνατή η εκμάθηση χρήσης ΤΠΕ μέσω εκπαιδευτικών δράσεων από άτομα με ψυχική νόσο. Αποδείχθηκε, μάλιστα, ότι είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική η επίδραση των ΤΠΕ στην ενίσχυση των επιθυμητών παραγόντων που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής και την καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων των ατόμων με ψυχική νόσο. Τομείς όπως η ψυχολογία, η λειτουργικότητα, η κοινωνική αλληλεπίδραση, οι πνευματικές δεξιότητες, η εξοικείωση με τις smart συσκευές και η χρήση του internet, φάνηκαν να παρουσιάζουν σημαντική βελτίωση έπειτα από την εκπαιδευτική αυτή παρέμβαση.

Λέξεις κλειδιά: ψυχική νόσος, ψηφιακός γραμματισμός, Τ.Π.Ε, τάμπλετ, εκπαίδευση ενηλίκων.

Abstract

Introduction: In a highly digital age, where technology has invaded at great speed in every field of human action, it seems necessary to implement educational actions aimed at familiarizing and initiating all people to ICT, including those who for many are considered «outcasts of life», such as people with mental illness. The principles of democracy, equality and inclusion require equal access for all to knowledge and in particular to digital knowledge, the benefits of which are numerous at various levels. Such an educational action is the subject of this assignment.

Purpose: The present study aims to investigate, firstly, whether it is feasible for people with mental illness to learn to use a tablet and, secondly, whether the use of Communication and Information Technologies (ICT) contributes to the enhancement of cognitive and social skills, the improvement of psychology, quality of life and the increase of functionality of these people in the context of their psychosocial rehabilitation.

Method: it is a combination of quantitative and qualitative research, for the needs of which an educational intervention was carried out, which had a participatory, collaborative, and experiential character. The research method chosen for this study is «action research», which was applied in an atypical learning environment, such as that of the Mental Health Institution «Dromokaiteo», and specifically to a group of 11 chronically mentally ill people. Within the framework of the research, the following research tools were used to collect data: questionnaires, reflection diary and observation, while the statistical tool Statistical Package for the Social Science (SPSS) was used for the statistical analysis of these.

Results: The sample consisted of 11 people with psychotic experience, who are hospitalized in the psychiatric hospital «Dromokaiteo», of which 63% are men. In terms of age, 36% are 40- 55 years old, while only 9% are under 18 or over 65 years old. Most of the participants are literate with 55% having a high school diploma and 18% having received higher education. In terms of ICT use, 55% said they know how to use a computer, while 64% said they have a mobile phone. However, the frequency of using these devices varies, with 73% stating that they cannot use a computer in the psychiatric hospital, while 55% stated that they use a mobile phone every day. Regarding their attitude towards new technologies, 61% responded that they are positively inclined and even 64% expressed a very strong desire to learn how to use a smart device. As barriers to their engagement with

new technologies, the largest percentage (63%) stated that their illness and impairment of their cognitive, memory, sensory and motor functions are moderately important barriers, while 36% of the sample stated that lack of familiarity with ICT is one of their main barriers. Also, the cost of purchasing them is a very important barrier (63%). Then, related to the evaluation of the educational action, it was shown that it is possible to learn to use a tablet with 46% of the sample stating that they learned to use it after completing the educational actions, while 82% even claimed that they would repeat this learning process. Finally, the survey demonstrated the positive impact of learning to use a tablet on the sample's cognitive skills (73%), sociability (73%) and stress reduction (55%).

Discussion: It has been approved that it is possible for people with mental illness to learn to use ICT through educational activities. In fact, it was shown that ICTs are particularly effective in enhancing the desirable factors affecting the quality of life and the cultivation of digital skills of people with mental illness. Factors like psychology, functioning, social interaction, intellectual skills, familiarity with smart devices and internet use, appeared to have significant improvement following this educational intervention.

Key words: Mental health, ICT, internet, smartphone, tablet, informal education, adult training.

Περιεχόμενα

Δήλωση συγγραφέα μεταπτυχιακής εργασίας.....	iv
Ευχαριστίες	v
Αφιερώσεις	vi
Περίληψη	vii
Abstract.....	ix
Συνομογραφίες.....	xiv
Πρόλογος	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	2
ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ	2
1.1. Ορισμός ψυχικής υγείας.....	2
1.2 Ψυχική νόσος και κοινωνικό στίγμα-αποκλεισμός.....	2
1.3 Ψυχοκοινωνική αποκατάσταση	3
1.4 Ψ.Ν.Α «Δρομοκαΐτειο» - Ιστορική πορεία	4
2. ΜΑΘΗΣΗ.....	6
2.1 Ορισμός μάθησης	6
2.2 Άτυπη μάθηση	7
3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	8
4. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΤΠΕ)	12
4.1 Ορισμός και Δυνατότητες ΤΠΕ	12
4.2 ΤΠΕ και Εκπαίδευση.....	13
5. ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	15
Μεθοδολογικό πλαίσιο.....	15
2.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....	15
2.2 Ερευνητικά ερωτήματα.....	15

2.3 Η ομάδα έρευνας	16
2.4 Μέθοδος έρευνας	16
2.5 Μέσα συλλογής δεδομένων	16
2.6 Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες – Γενικά στοιχεία.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.	22
Έρευνα Δράσης	22
Κύκλος 1	22
A1. Αρχική ιδέα	22
B1. Αναγνωριστική περίοδος	22
Γ1. Γενικό Πλάνο Δράσης	23
Δ1. Εκτέλεση Δράσης	25
E1. Έλεγχος των αποτελεσμάτων	27
ΣΤ1. Αναθεώρηση αρχικής ιδέας	28
Κύκλος 2	29
A2.Τροποποιημένο πλάνο δράσης	29
B2. Εφαρμογή Επομένων Δράσεων	30
B.2.1 Βασικές ρυθμίσεις νέας συσκευής	31
B.2.2 Εισαγωγή νέων επαφών – κλήσεις	32
B.2.3 Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο	34
B.2.4 Εφαρμογές βιντεοκλήσεων και τηλεδιάσκεψης πχ skype.....	37
Έλεγχος των αποτελεσμάτων και αναγνώριση προβλημάτων	39
Κύκλος 3	45
A3.Τροποποιημένο πλάνο δράσης	45
B3.Εφαρμογή επόμενων δράσεων	46
B.3.1 Μηχανές αναζήτησης για αναζήτηση ειδήσεων, πληροφοριών, θέματα ενδιαφέροντος και αξιοποίηση των υπηρεσιών του διαδικτύου.....	46

B.3.2 Φωτογραφική μηχανή	48
B.3.3 Μουσική και βίντεο για ψυχαγωγία	50
Γ3. Έλεγχος αποτελεσμάτων	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	52
Αποτελέσματα έρευνα	52
4.1 Δημογραφικά στοιχεία.....	52
4.2 Προβλήματα και Εμπόδια για τις νέες τεχνολογίες	59
4.3 Αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας	62
4.4 Ενδιαφέρουσες λειτουργίες smartphone	64
4.5 Δημοφιλή θέματα αναζήτησης	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	73
Συζήτηση	73
5.1 Σχολιασμός αποτελεσμάτων.....	73
5.2 Περιορισμοί της έρευνας.....	75
5.3 Συμπεράσματα.....	76
5.4 Επεκτασιμότητα	78
Επίλογος.....	78
Βιβλιογραφία	80
Πηγές Εικόνων.....	88
Παράρτημα 1: Ερωτηματολόγια	89
Παράρτημα 2: Φύλλα πληροφοριών-εργασιών	91
Παράρτημα 3: Κατάλογος Εικόνων	97
Παράρτημα 4: Κατάλογος Διαγράμματος	98

Συντομογραφίες

	Αγγλική ορολογία	Ελληνική ορολογία
ICT	Information and Communications Technology.	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας.
ΨΝΑ	Psychiatric Hospital of Attica.	Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής.
M	Mean.	Μέση Τιμή.
SD	Standard Deviation.	Τυπική Απόκλιση.
SPSS	Statistical Package for the Social Science.	Στατιστικό πακέτο για τις κοινωνικές επιστήμες.
T.I.E	Information and Communications Technology.	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας.
WWW	World Wide Web	Παγκόσμιος Ιστός περιήγησης.
HTML	Hyper Text Markup Language	Γλώσσα σήμανσης υπερκειμένου
HTTP	Hyper Text Transfer Protocol	Πρωτόκολλο μεταφοράς υπερκειμένου.
CSS	Cascading Style Sheets	Διαδοχικά φύλλα ύφους.
AR	Augmented Reality	Επαυξημένη πραγματικότητα
ΕΣΥ	National Health System	Εθνικό Σύστημα Υγείας

Πρόλογος

Χαρακτηριστικό του 21^{ου} αιώνα αποτελεί η εκρηκτική ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας. Η μακρά, μάλιστα, περίοδος της πανδημίας, που έπληξε ολόκληρο το πλανήτη τα τελευταία δύο χρόνια, ανέδειξε ακόμα περισσότερο τη σπουδαιότητα και αναγκαιότητα αυτής. Η χρήση της τεχνολογίας θεωρείται πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης καθημερινότητας και τα οφέλη της συναντώνται σε διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Ωστόσο, κάποιοι έχουν μερική πρόσβαση σε αυτήν ή και καθόλου. Τα άτομα αυτά για τον «ψηφιακό κόσμο» θεωρούνται ψηφιακά ημιαναλφάβητα ή αναλφάβητα. Μια τέτοια ομάδα του πληθυσμού αποτελούν και τα άτομα με ψυχική νόσο, που νοσηλεύονται με μακρά διάρκεια νοσηλείας σε ψυχιατρικό νοσοκομείο ή διαμένουν σε ξενώνες στην κοινότητα στο πλαίσιο της επανένταξης και της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασής τους. Η ένταξη- ενσωμάτωση αυτών των αποκλεισμένων ομάδων στον ψηφιακό κόσμο και η εμπλοκή τους με τα νέας γενιάς τεχνολογικά μέσα θεωρείται αναγκαία, αν αναλογιστεί κανείς τα οφέλη που προκύπτουν από τη διαδικασία αυτή. Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να καταδείξει αν είναι εφικτή ή όχι η εκμάθηση smart συσκευών, όπως, σε άτομα με ψυχική νόσο, προκειμένου να έχουν πρόσβαση στις ΤΠΕ. Επιπλέον, επιχειρείται να αξιολογηθούν και με αυτόν τον τρόπο να αναδειχτούν οι δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθώς και να καταγραφούν οι απόψεις τους σχετικά με το αν η τεχνολογία επηρεάζει τη νοητική τους ικανότητα, την ψυχολογία, την ποιότητα ζωής και αν συμβάλλει στην αύξηση του λειτουργικού επιπέδου τους με θετικό αντίκτυπο στα πλαίσια της εν γένει αποκαταστασιακής διαδικασίας.

Θα πραγματοποιηθεί εκπαιδευτική παρέμβαση σε ομάδα ασθενών που νοσηλεύονται σε ενδονοσοκομειακό ξενώνα στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής (Ψ.Ν.Α) «Δρομοκαΐτειο». Αξίζει να επισημανθεί πως αυτή η ομάδα εφαρμογής συμμετέχει ήδη σε πρόγραμμα και δραστηριότητες ψυχοθεραπευτικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα, σε τομείς που σχετίζονται με την αυτοεξυπηρέτηση, την φροντίδα του εαυτού και την δημιουργική και παραγωγική αξιοποίηση της καθημερινής ζωής τους στο νοσοκομείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

1.1. Ορισμός ψυχικής υγείας

Η ψυχική υγεία είναι μια κατάσταση που αποτυπώνει την ευημερία ενός ατόμου, έννοια η οποία συνδέεται άμεσα με την ικανότητα του ατόμου να αντιληφθεί τις δυνατότητές του, να απολαύσει τη ζωή του, να αντιμετωπίσει τις στρεσογόνες καταστάσεις και τις πιέσεις της ζωής, να διαμορφώσει υγιείς σχέσεις με τους συνανθρώπους του, καθώς και να εργαστεί παραγωγικά προσφέροντας στο κοινωνικό σύνολο (Slade, 2010; Παπαγεωργίου, 2004).

Επομένως, η ψυχική υγεία περιλαμβάνει την συναισθηματική, ψυχολογική και κοινωνική κατάσταση στην οποία βρίσκεται το άτομο. Είναι μια κατάσταση εσωτερικής ισορροπίας, που συμπεριλαμβάνει όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ζωής (σωματική, συναισθηματική, διανοητική και πνευματική) (Westerhof & Keyes, 2010).

Σύμφωνα με τον Μαδιανό (2000), η ικανότητα προσαρμογής του ατόμου στο κοινωνικό περιβάλλον, η επίγνωση του εαυτού του και του κοινωνικού του ρόλου, η ψυχική ανθεκτικότητά του σε πιεστικές καταστάσεις στοιχειοθετούν την έννοια της ψυχικής υγείας (Μαδιανός, 2000).

Η ψυχική υγεία ή κατάσταση, στην οποία βρίσκεται ένα άτομο, επηρεάζει τον τρόπο που σκέφτεται, νιώθει και δρα. Ως εκ τούτου η διατήρηση αυτής είναι πολύ σημαντική για κάθε στάδιο ζωής του ανθρώπου. Ωστόσο υπάρχει πληθυσμός ανθρώπων, των οποίων η ψυχική υγεία έχει διαταραχθεί. Παραδείγματα διατάραξης της ψυχικής υγείας είναι η κατάθλιψη, το άγχος, οι διπολικές διαταραχές, η σχιζοφρένεια κ.ά. (World Health Organization, 2012).

1.2 Ψυχική νόσος και κοινωνικό στίγμα-αποκλεισμός

Ο όρος «ψυχική νόσος» είναι σύνθετος, ασαφής και έχει αποτελέσει αίτιο τριβής ανάμεσα στην ιατρική και την φιλοσοφία (Ζήση, 2013). Περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα συμπτωμάτων, όπως ψυχική ένταση, συναισθηματική αστάθεια, γνωστική έκπτωση, μειωμένη επίγνωση της πραγματικότητας, κοινωνικά αποκλίνουσα συμπεριφορά (Mandrcheid, et al., 2010, pp. 1-6).

Η έννοια της ψυχικής νόσου έχει προσεγγιστεί μέσα από διάφορα μοντέλα. Σύμφωνα με το «Βιοϊατρικό μοντέλο», η ψυχική νόσος σχετίζεται με πάθηση του εγκεφάλου και για αυτό το λόγο χρήζει αποκλειστική φαρμακευτικής αγωγή (Mandrcheid, et al., 2010, pp. 1-6). Στον αντίποδα αυτού βρίσκεται το «Κοινωνικό μοντέλο» σύμφωνα με το οποίο η ψυχική νόσος είναι «κοινωνικό κατασκεύασμα» και δεν είναι αποτέλεσμα βιοχημείας και «προβληματικών» γονιδίων. Δεν έχει, δηλαδή, τις ρίζες της σε βιολογικούς παράγοντες, αλλά η πηγή της σχετίζεται με τις άσχημες και στρεσογόνες καταστάσεις, που βιώνει ο άνθρωπος στην καθημερινότητά του, τις οποίες είναι ανίκανος να διαχειριστεί, όπως φτώχεια, ανεργία, ανισότητα, κακοποιητική συμπεριφορά κ.ά. (Ferguson, 2022).

Σήμερα, ο όρος «ψυχική διαταραχή» δυστυχώς συνεχίζει να συνδέεται και να νοσηματοδοτεί προκαταλήψεις και δεισιδαιμονίες. Αυτό λειτουργεί αρνητικά και σημαίνει πως το άτομο με ψυχική νόσο στιγματίζεται κοινωνικά, αντιμετωπίζεται ρατσιστικά και οδηγείται σε κοινωνικό αποκλεισμό. Η κοινωνία, δηλαδή, αντιμετωπίζει τον ψυχικά νοσούντα με καχυποψία και φόβο και τον οδηγεί στο περιθώριο, βάζοντάς του την ετικέτα του «τρελού», του «ανεπιθύμητου» και του «ανίκανου» να απολαύσει μια «κανονική» ζωή πλάι στους συνανθρώπους του (Tyler & Slater, 2018, pp. 721-743).

Παράλληλα, η ίδια η Πολιτεία μέχρι πριν τρεις δεκαετίες περίπου θεωρούσε τους ψυχικά πάσχοντες ως απόκληρους της ζωής και επέβαλλε τον εγκλεισμό τους σε ψυχιατρικά ιδρύματα- άσυλα, στα οποία η καθημερινότητα κυλά αργά για τους ασθενείς και δεν διαγράφεται με τα πιο φωτεινά χρώματα. Υπάρχουν κανόνες στους οποίους πρέπει ο ασθενής πρέπει να συμμορφώνεται, η καθημερινότητά του είναι πολύ τυποποιημένη και επικεντρώνεται κυρίως γύρω από το φαγητό και τη λήψη φαρμάκων, ενώ ο ίδιος χάνει την προσωπική του ταυτότητα. Η ψυχική νόσος είναι αποκλειστικά αυτή που τον ορίζει και τον χαρακτηρίζει και μόνο μέσα από αυτό το πρίσμα γίνεται αντιληπτός από τους άλλους (Μεγαλοοικονόμου, 2016).

1.3 Ψυχοκοινωνική αποκατάσταση

Η ψυχοκοινωνική αποκατάσταση αναφέρεται σε άτομα με χρόνια ψυχική νόσο και αντιτίθεται στον ιδρυματισμό και στον εγκλεισμό τους σε ψυχιατρεία (Παπαδόπουλος & Στυλιανίδης, 2008, σσ. 165-176). Προσεγγίζει τον ψυχικά πάσχοντα σφαιρικά, με σεβασμό στις ανάγκες και τις επιθυμίες του και με πρόθεση να τον επανεντάξει στην κοινωνία, βιώνοντας μια ζωή με ποιότητα και αξιοπρέπεια (Morin & Franck, 2017, pp. 1-12).

Ως εκ τούτου, η ψυχοκοινωνική αποκατάσταση – ως πρακτική – αποσκοπώντας στην κοινωνική ένταξη του ατόμου με ψυχική νόσο και στη μετάβασή του σε εναλλακτικές κοινοτικές δομές ψυχικής υγείας ή στο οικογενειακό του περιβάλλον επιδιώκει να ενισχύσει τη λειτουργικότητα, τις δεξιότητες και κατ' επέκταση την αυτονομία του μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα (οργανωμένα από την πολιτεία ή εθελοντικά), που πραγματοποιούνται στα ψυχιατρικά ιδρύματα (Bouras, et al., 2018, pp. 19-51).

1.4 Ψ.Ν.Α «Δρομοκαΐτειο» - Ιστορική πορεία

Από τον Οκτώβριο του 1887 λειτουργεί «εις θέση τερπνότατην και υγιεινοτάτην πλησίον των Αθηνών και παρά τα δάση του Αιγάλεω (Δαφνίου) το ειδικόν Θεραπευτήριον Ζωρζή και Ταρσής Δρομοκαΐτου». Τα έξοδα κατασκευής του καλύφθηκαν από τη δωρεά, μέσω διαθήκης, του Χιώτη επιχειρηματία Ζωρζή Δρομοκαΐτη, ενώ στη συνέχεια, ακολούθησαν και άλλοι δωρητές (Ρομποτής, 1987). Το «Δρομοκαΐτειο φρενοκομείο» όπως τότε επονομαζόταν, υπαγόταν στον έλεγχο του Υπουργείου Εσωτερικών, βάσει νόμων, που στηρίζονταν στον νόμο ΨΜΒ' της 22ας Μαρτίου 1862 «Περί δημιουργίας Φρενοκομείων» (Πλουμπίδης, Αλεβίζος, & Παπαδημητρίου, 2013, σ. 4) ο οποίος ήταν ο πρώτος νόμος στην Ελλάδα που θεμελίωσε το νομικό πλαίσιο περίθαλψης των ψυχικά νοσούντων. Ειδικότερα, ο νόμος ΑΦΙΔ με διάταγμα του Βασιλείου της Ελλάδος της 27/5/1887 «Περί αδείας συστάσεως ιδιωτικού Φρενοκομείου εκ του Κληροδοτήματος Δρομοκαΐτου», προσδιόρισε τη νομική του μορφή όπως επίσης ανέφερε την παραχώρηση 321 βασιλικών στρεμμάτων και 429 μέτρων και 50 εκατοστών, ανατολικά της Ιεράς Οδού και δυτικά της Μονής Δαφνίου (Καραμανωλάκης, 1998, σσ. 45-66).

Το «Δρομοκαΐτειο» προσδιορίστηκε και εντάχθηκε, στο πλέγμα αυτό των φιλανθρωπικών ιδρυμάτων, λόγω της ιδιαιτερότητας της σύστασης του, το οποίο αποτελεί κληροδοτήμα, της διοίκησης του από ιδιώτες που η καταγωγή τους συνδέεται με το νησί της Χίου. Ο χαρακτηρισμός όμως αυτός σχετίζεται κυρίως με την αποστολή του η οποία απευθύνεται στη νοσηλεία όσων μέχρι τότε αντιμετώπιζαν τη χλεύη ή τη βιαιότητα των συνανθρώπων τους, μακριά από κάθε είδους επιστημονικής μέριμνας και φροντίδας. Ο διαχωρισμός των ασθενών στο φρενοκομείο με βάση την κοινωνική τάξη από την οποία προέρχονταν, καθώς και το ύψος του χρηματικού ποσού που κατέβαλλαν αποτέλεσε βασικό χαρακτηριστικό της ιστορίας του θεσμού κατά τον 19ο αιώνα (Καραμανωλάκης, 1998, σσ. 45-66).

Το 1986 με το Προεδρικό Διάταγμα 33/3.2.1986 το «Δρομοκαϊτείου Θεραπευτήριο» έγινε Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και υπήχθη στις διατάξεις του ΝΔ 2592/1953 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Ν.1397/1983, δηλαδή στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ). Κατόπιν, εκδόθηκε νέος Οργανισμός του Δρομοκαϊτείου (Υπουργική Απόφαση Α3β/οικ. 8590/22.5.1989, τ. Β΄) και κατά το άρθρο 2, ονομασία του είναι: Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δρομοκαϊτείου» (Ρομποτής, 1987).

Εικόνα 1: Γενική άποψη Δρομοκαϊτείου Θεραπευτηρίου, 1901

Με γνώμονα τη βασική επιδίωξη της συνέχισης της εφαρμογής της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης, σήμερα το ΨΝΑ «Δρομοκαϊτείου» έπειτα από 135 χρόνια σταθερής λειτουργίας και κοινωνικής προσφοράς, διαθέτει 304 αναπτυγμένες ενδονοσοκομειακές ψυχιατρικές κλίνες και 205 εξωνοσοκομειακές κλίνες σε δομές και προγράμματα Ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης όπως είναι τα οικοτροφεία, οι ξενώνες, τα προστατευόμενα διαμερίσματα και τα Κέντρα Ψυχικής Υγείας που αναπτύσσουν δράσεις στην κοινότητα και στελεχώνονται από εργαζόμενους του νοσοκομείου συνιστώντας έτσι, την διεπιστημονική θεραπευτική ομάδα του κάθε χώρου (Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δρομοκαϊτείου», 2022).

Συνήθως οι χρόνιοι ασθενείς με «κανένα κλινικό ενδιαφέρον» απορρίπτονται και παραμένουν εγκαταλειμμένοι από το απρόσφορο σύστημα της επικρατούσας

ιδρυματικής πραγματικότητας, ενώ είναι βέβαιο ότι δυνητικά όλοι οι χρόνιοι ασθενείς είναι σε θέση ένταξης σε προγράμματα αποκατάστασης με προσανατολισμό την απόκτηση της βελτίωσης του λειτουργικού τους επιπέδου, την απόκτηση της αυτονομίας τους, του ικανοποιητικού κοινωνικού ρόλου και ποιότητα ζωής μέσω κλινικών πρακτικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων για μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων τους και ελαχιστοποίηση των δυσάρεστων συνεπειών του ιδρυματισμού (Μούγιου, Σταυρούλα; Ζαρόκωστας, Νίκος, 2015).

2. ΜΑΘΗΣΗ

2.1 Ορισμός μάθησης

Η μάθηση είναι μια περίπλοκη έννοια για την οποία ο εκάστοτε επιστημονικός κλάδος έχει διατυπώσει κι έναν ορισμό (Barron, et al., 2015, pp. 405-407). Γενικά, η μάθηση είναι μια διαδικασία που συνδυάζει θεωρία, πράξη, εμπειρία και οδηγεί στην απόκτηση νέων γνώσεων ή στην αναθεώρηση των ήδη υπάρχοντων και στην απόκτηση μιας ικανότητας, δεξιότητας (Καψάλης, 2009), στοιχεία τα οποία θα συμβάλλουν στην τροποποίηση της συμπεριφοράς του ατόμου, στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, στην εναρμόνισή του με τις συνθήκες του περιβάλλοντός του και στην βελτίωση της ποιότητας ζωής του.

Επιπλέον, η μάθηση ως έννοια προσδιορίζεται ως η ικανότητα αντίληψης και κατανόησης του περιβάλλοντος στο οποίο δρα και κινείται το άτομο καθώς και ως η απόκτηση ειδικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων με τις οποίες το άτομο θα αποκτήσει εφόδια με τα οποία θα είναι σε θέση να επιλύει ποικίλα προβλήματα ή να υπερβαίνει τις δυσκολίες προσαρμογής του στις ποικίλες συνθήκες του περιβάλλοντος με το οποίο βρίσκεται σε αλληλεπίδραση (Καψάλης, 2009).

Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα (1997) η μάθηση διακρίνεται σε τέσσερα επίπεδα, τα οποία σχετίζονται άμεσα με την κατάκτηση διαφορετικών κατηγοριών δεξιοτήτων διαβαθμισμένης δυσκολίας:

- ✓ Στο πληροφοριακό, όπου η μάθηση αναφέρεται στη συλλογή πληροφοριών μέσω των αισθήσεων και των λειτουργιών της μνήμης, τις οποίες το άτομο εκφράζει συνήθως με τον λόγο.

- ✓ Στο οργανωτικό, όπου η μάθηση μέσω της σύγκρισης, κατηγοριοποίησης και της διάταξης των πληροφοριών εστιάζει στους αλληλοσυσχετισμούς των δεδομένων αυτών και τα τοποθετεί σε μια ιεραρχική κλίμακα.
- ✓ Στο αναλυτικό, όπου η μάθηση συνίσταται σε ενδοσυσχετισμούς δεδομένων, των οποίων η αναζήτηση γίνεται μέσω διαδικασιών ανάλυσης και μέσω διεργασιών που απαιτούν επαγωγικό συλλογισμό.
- ✓ Στο πραξιακό, όπου το άτομο με απαγωγικό τρόπο αξιοποιεί τη γνώση του, για να εξηγήσει, να ερμηνεύσει και να αξιολογήσει τα δεδομένα του.

Είναι κοινώς αποδεκτό πως η μάθηση δεν γνωρίζει χρονο-χωρικούς περιορισμούς και είναι μια διαδικασία που δεν έχει χρονική διάρκεια, μιας και άνθρωπος δεν σταματά ποτέ να μαθαίνει και να εξελίσσεται. Αντίθετα, μαθαίνει διά βίου. Στο πλαίσιο αυτής της Δια Βίου Μάθησης εντάσσεται και η εκπαίδευση ενηλίκων, η οποία διακρίνεται στην τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση.

Η εκμάθηση των νέων τεχνολογιών από άτομα με ψυχική νόσο, που αποτελεί το αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας, θα υλοποιηθεί στο πλαίσιο της άτυπης μάθησης, έννοια η οποία θα προσεγγιστεί στη συνέχεια.

2.2 Άτυπη μάθηση

Σύμφωνα με τον Κοκκό (2006), η άτυπη μάθηση είναι μια μη στοχευμένη μαθησιακή διαδικασία, περιστασιακού χαρακτήρα, που επιτυγχάνεται μέσα από την καθημερινή εμπειρία και συναναστροφή με άλλους. Με άλλα λόγια, το άτομο μέσω της βιωματικής μάθησης και της συμμετοχής του σε δραστηριότητες ποικίλου εκπαιδευτικού περιεχομένου γίνεται κοινωνός της γνώσης, αποκτώντας νέες ή αναθεωρώντας παλιές γνώσεις, αναπτύσσει δεξιότητες και εξελίσσεται.

Η άτυπη μάθηση είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία, που μπορεί να υλοποιηθεί στο σπίτι, στο σχολείο (εκτός του τυπικού ωρολόγιου και αναλυτικού προγράμματος) στον εργασιακό χώρο, σε μια δομή ψυχικής υγείας και μπορεί να προκύψει μέσα από ταξίδια, βιβλία, εφημερίδες, παιχνίδια ή το διαδίκτυο (πχ. επισκέψεις σε ιστοσελίδες εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος, παρακολούθηση online διαλέξεων). Φορείς άτυπης μάθησης μπορεί να είναι τα μουσεία, οι βιβλιοθήκες, οι πολιτιστικοί σύλλογοι, τα ίδια τα σχολεία, οι κοινωνικοί οργανισμοί, φορείς δηλαδή δημόσιοι ή ιδιωτικοί από τους οποίους εφαρμόζονται ποικίλα εκπαιδευτικά προγράμματα και δραστηριότητες με στόχο την

επιμόρφωση του ατόμου, την πνευματική του καλλιέργεια και την ενίσχυση δεξιοτήτων του (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 2010, σσ. 3.401-3.426).

3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Η εκπαίδευση δεν σταματάει με την ολοκλήρωση της τυπικής εκπαίδευσης ενός εκπαιδευτικού συστήματος. Η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί το ιδανικό μιας κοινωνίας και σκοπός της είναι η ανάπτυξη κάθε ανθρώπου ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, καταγωγής, θρησκευτικών πεποιθήσεων και άλλων διακρίσεων. Η εκπαίδευση ενηλίκων παρέχει τη δυνατότητα στην εκπαίδευση να μην έχει χρονικό όριο, να προσφέρεται σε κάθε ηλικία και κάτω από διάφορες καταστάσεις και να μην ολοκληρώνεται ποτέ (Jarvis, 2011).

Η εκπαίδευση ενηλίκων ορίζεται ως «το σύνολο των δράσεων που αναλαμβάνονται σε όλη τη πορεία της ζωής, με σκοπό τη βελτίωση των δεξιοτήτων, των γνώσεων και των ικανοτήτων κάθε ανθρώπου, με αποτέλεσμα τη διαμόρφωση μιας ακεραίας προσωπικότητας, ικανής για επαγγελματική ένταξη, για κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη». Η εκπαίδευση ενηλίκων βοηθάει στην κοινωνική ένταξη, την προσωπική ανάπτυξη, την ενεργό συμμετοχή και ιδιότητα του πολίτη καθώς και στην αειφορία, τη συμπερίληψη και την απασχολησιμότητα. Η UNESCO στηρίζει την εκπαίδευση ενηλίκων και υποστηρίζει ότι η εκπαίδευση ενηλίκων βασίζεται στην συνεχή συσχέτιση της μάθησης με τη ζωή. Στην εκπαίδευση ενηλίκων παρέχονται δραστηριότητες γνώσης για άτομα κάθε ηλικίας, ενήλικες και ηλικιωμένους, κορίτσια και αγόρια, γυναίκες και άνδρες σε όλα τα πλαίσια της ζωής, όπως οικογένεια, σχολείο, κοινότητα, ιδρύματα και εργασιακό περιβάλλον και μέσω ποικίλων επίσημων ή ανεπίσημων μορφών. Η εκπαίδευση ενηλίκων προσφέρει ένα διευρυμένο φάσμα μαθησιακών αναγκών και αξιώσεων. Τα συστήματα εκπαίδευσης ή άλλες δομές, που προωθούν τη διά βίου μάθηση ασπάζονται μια ολιστική και τομεακή προσέγγιση που περιλαμβάνει όλους τους τομείς και τα επίπεδα, ώστε να εξασφαλιστεί η παροχή ευκαιριών μάθησης για όλους τους ανθρώπους (European Commission, 2010).

Σύμφωνα με τους Coombs και Ahmed (1974), η εκπαίδευση ενηλίκων χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες: τη τυπική εκπαίδευση, την μη τυπική και την άτυπη. Η τυπική εκπαίδευση είναι η εκπαίδευση που παρέχεται από το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα με το τρόπο που είναι δομημένο και διαβαθμισμένο – από την πρώτη τάξη έως το

πανεπιστήμιο – και οδηγεί στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο. Ως μη τυπική εκπαίδευση ορίζεται κάθε οργανωμένη/μεθοδευμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα με καθορισμένους γνωσιακούς στόχους, που υλοποιείται εκτός οργανωμένων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Συνήθως πραγματοποιείται από οργανισμούς υπό τη εποπτεία βέβαια της πολιτείας, στους οποίους όμως δεν επιβάλλεται να ακολουθήσουν την τυπική διαδικασία περί αναγνώρισης πιστοποιητικών παρακολούθησης κάποιου μαθήματος. Τέλος, ως άτυπη μάθηση ορίζονται οι εκπαιδευτικές/ μαθησιακές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου σε όλη την διάρκεια της ζωής του ανθρώπου παρέχοντάς του γνώσεις και ενισχύοντας τις δεξιότητές του. Στην άτυπη μάθηση περιλαμβάνεται και η αυτό-εκπαίδευση, αυτό-μόρφωση και η αυτοβελτίωση του ατόμου (Καψάλης, Α; Παπασταμάτης, Α, 2013).

Από την άλλη, η θέση του Κόκκου, τοποθετεί την εκπαίδευση ενηλίκων ως ακολουθία αναγκών που προέκυψαν από κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς και τεχνολογικούς παράγοντες, συμπληρώνοντας ότι η εκπαίδευση ενηλίκων λειτουργεί ως συμπλήρωση και ολοκλήρωση κατάρτισης, ως κοινωνική ένταξη και αντιμετώπιση αποκλεισμών, ως επιστημονική εξειδίκευση και πολιτικά, ιδεολογικά, κοινωνικά και πολιτιστικά ιδεώδη (Karallis & Vergidis, 2006, pp. 179-189)

Η εκπαίδευση ενηλίκων έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με τους γνωστούς εκπαιδευτές ενηλίκων, Hiemstra & Sisco, για να είναι πετυχημένη η εκπαίδευση ενηλίκων πρέπει ο διδάσκων να λάβει υπόψιν του τα κύρια χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων, τα οποία είναι τα εξής:

- Νιώθουν καλύτερα σε ένα άνετο και φιλικό περιβάλλον.
- Προτιμούν να αντιμετωπίζονται ως ώριμοι άνθρωποι.
- Έχουν ανάγκη από κοινωνικές σχέσεις.
- Πολλές φορές σταματούν την εκπαίδευση, αν χάσουν το ενδιαφέρον τους.
- Έχουν ελάχιστο χρόνο για εργασίες ή διάβασμα.
- Πολλές φορές ο λόγος που εκπαιδεύονται δεν είναι πάντα η μάθηση αλλά η ένταξη σε μία ομάδα ή η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων.
- Επιζητούν την επιβεβαίωση ότι είναι ικανοί και θα τα καταφέρουν.
- Χρειάζονται ενθάρρυνση και επιβράβευση.

- Είναι ανυπόμονοι ως μαθητές και βιάζονται να υλοποιήσουν αυτά που έμαθαν.
- Πάντα μπορούν να μοιραστούν κάτι από την εμπειρία τους στην ομάδα.
- Εκτιμούν μια καλά σχεδιασμένη και δομημένη μαθησιακή εμπειρία.
- Είναι ικανοί να λύνουν προβλήματα.
- Κάποια ανάγκη ή κίνητρο τους έφερε στη διαδικασία εκπαίδευσής ενηλίκων.
- Είναι συνειδητοποιημένοι για την επιλογή τους.
- Αξιολογούν εύκολα και εκτιμούν μία καλή διδασκαλία (Hiemstra & Fulton, 1991).

Κατανοώντας ένας διδάσκων τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων και τις ιδιαίτερες συνθήκες, τις οποίες υλοποιείται η εκπαίδευση ενηλίκων κάθε φορά, οφείλει να δημιουργήσει αρχικά ένα συνεργατικό μαθησιακό περιβάλλον αμοιβαίου σχεδιασμού και έπειτα να σχεδιάσει δραστηριότητες με τις οποίες επιτυγχάνονται άμεσα και ουσιαστικά οι στόχοι, επιλέγοντας κατάλληλες μεθόδους, υλικά και πηγές. Βασικό, επίσης, μέλημα του διδάσκοντα είναι να μελετήσει τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των διδασκόμενων, καθώς και να αξιολογήσει την μαθησιακή τους κατάσταση και εμπειρία σε συνδυασμό με την επιθυμία για περαιτέρω μάθηση.

Σύμφωνα με τον Alan Rogers, ο εκπαιδευτής ενηλίκων έχει πολλούς ρόλους να φέρει εις πέρας. Ο συγκεκριμένος διδάσκων δε θα είναι μόνο αρχηγός της ομάδας αλλά και μέλος αυτής. Ένας εκπαιδευτής ενηλίκων πρέπει να είναι διαθέσιμος ακροατής ενώ παράλληλα να παρακινεί και να δίνει τη δυνατότητα στην ομάδα να λειτουργεί αυτόνομα. Ένας επιτυχημένος και αποτελεσματικός εκπαιδευτής καλό θα είναι να εμπλουτίζει και να ανανεώνει συνεχώς τις γνώσεις του και να έχει διαθέσιμό χρόνο, πέρα από τη μάθηση, για τους εκπαιδευόμενους. Εκτός των άλλων ο εκπαιδευτής λειτουργεί ως πρότυπο στην ομάδα και παράλληλα παρακινεί τους εκπαιδευόμενους για περισσότερη και συνεχή γνώση. Στην ίδιες απόψεις συγκλίνει και ο Κόκκος, ο οποίος υποστηρίζει ότι ο εκπαιδευτής πρέπει να δρα ως συντονιστής της εκπαιδευτικής διεργασίας με ένα εμπυχωτικό και ενθαρρυντικό ρόλο (Griffin, 2006, pp. 561-574).

Το έργο του εκπαιδευτή ενηλίκων είναι πολύ σημαντικό αλλά και σύνθετο. Οι εκπαιδευτές ενηλίκων καλύπτουν ένα ευρύ τομέα που περιλαμβάνει επιχειρήσεις, πανεπιστήμια, οργανισμούς κοινωνικής φροντίδας, Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, προγράμματα Ανοικτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, εκπαιδευτικά προγράμματα σε φυλακές, σε κέντρα ψυχικής υγείας, σε μετανάστες και σε άλλες πληθυσμιακές ομάδες. Ο

ρόλος τους, μάλιστα, είναι ιδιαίτερα δύσκολος, όταν καλούνται να εκπαιδεύσουν άτομα τα οποία βρίσκονται σε δύσκολες ψυχολογικές καταστάσεις ή είναι άτομα με ειδικές ανάγκες. Ωστόσο, όλοι οι άνθρωποι έχουν ίσα δικαιώματα στην εκπαίδευση. Όχι μόνο στην εκπαίδευση τη τυπική, τη γραμματική, αλλά κυρίως στην εκπαίδευση που απορρέει από τις ανάγκες της εποχής κάθε φορά (Jarvis, 2004).

Για παράδειγμα, η ταχεία εξέλιξη της τεχνολογίας δεν μπορεί να μην αποτελεί σημαντικό λόγο για την εκπαίδευση ενηλίκων. Όλοι οι ενήλικες, ανεξαρτήτως γνώσεων, μορφωτικού επιπέδου και ηλικίας, για να συμβαδίζουν με την εποχή, θα πρέπει να είναι ψηφιακά ενημερωμένοι και εκπαιδευμένοι. Είναι γεγονός ότι συνεχώς και περισσότερες χώρες επενδύουν χρόνο και χρήματα στο τομέα της εκμάθησης της τεχνολογίας σε ενήλικες, με σκοπό να εξασφαλιστεί η κοινωνική προσαρμογή αυτών των ανθρώπων. Παράλληλα, υπάρχει και ένα άλλο κομμάτι της κοινωνίας, που επιζητεί την εκπαίδευση της τεχνολογίας, γιατί θέλει να βελτιώσει την ποιότητα της ζωής του.

Για το λόγους, λοιπόν, που αναφέρθηκαν παραπάνω, επιλέχθηκε η συγκεκριμένη δομή του ενδονοσοκομειακού «ξενώνα των 50 ατόμων» στο «Δρομοκαϊττειο». Διαμένουν άτομα με ψυχιατρική διάγνωση, παρακολουθούν εργαστήρια και συμμετέχουν στις καθημερινές εργασίες, με σκοπό την βελτίωση των ικανοτήτων τους και την αυτοεξυπηρέτησή τους για την μετάβασή τους στην κοινότητα σε δομές του νοσοκομείου ή και την επιστροφή στο οικογενειακό περιβάλλον, όπου αυτό είναι εφικτό. Η απόκτηση νέων γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων θα βοηθήσει προς αυτή τη κατεύθυνση τα άτομα που διαμένουν στον ξενώνα, καθώς απευθύνεται στο υγιές κομμάτι των ατόμων και την ενεργή συμμετοχή τους σε νέες και ενδιαφέρουσες δραστηριότητες.

4. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΤΠΕ)

4.1 Ορισμός και Δυνατότητες ΤΠΕ

Ο όρος αυτός επιδέχεται πολλών ερμηνευτικών προσεγγίσεων. Σύμφωνα με τον Κόμη (2004) ως Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) ορίζονται «αφενός οι τεχνολογίες που επιτρέπουν την επεξεργασία και την μετάδοση μιας ποικιλίας μορφών αναπαράστασης της πληροφορίας (σύμβολα, εικόνες, ήχοι, βίντεο) και αφετέρου τα μέσα που είναι φορείς αυτών των άυλων μηνυμάτων» (Κόμης, 2004).

Η Σολωμονίδου (2007) συμπληρώνει πως οι ΤΠΕ συνιστούν ένα σύνολο νέων τεχνολογιών, που έχουν ως επίκεντρο τον Η/Υ και διαθέτουν δυνατότητες πολυμέσων, υπερμέσων και τηλεπικοινωνιών. Με άλλα λόγια, στις ΤΠΕ συμπεριλαμβάνονται οι προσωπικοί υπολογιστές, η κινητή τηλεφωνία, η δορυφορική τηλεόραση, τα δίκτυα υπολογιστών κ.ά. (Σολωμονίδου, 2007).

Διακρίνονται σε σύγχρονα μέσα (συνομιλία – chat, τηλεδιάσκεψη, κοινή χρήση εφαρμογών, συστήματα υποστήριξης κ.α.) και ασύγχρονα (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, διακίνηση εικόνων και ήχου, τράπεζες θεμάτων, ιστολόγια κ.α.) (Τσινάρη, 2011).

Χαρακτηριστικό τους γνώρισμα είναι ότι συντελούν στην αναδιοργάνωση και την ριζική αλλαγή της δομής όλων των τομέων που εμπλέκονται. Πιο συγκεκριμένα, συμβάλλουν στην γρηγορότερη παραγωγή, συλλογή και ανταλλαγή πληροφοριών, στον μετασχηματισμό των εργασιακών ή ερευνητικών διαδικασιών, στην προώθηση της συνεργατικής μεθόδου και της αλληλεπίδρασης φορέων και ατόμων τόσο μεταξύ τους όσο και με αγαθά και υπηρεσίες και σε άλλους τομείς της ανθρώπινης δράσης (Zylka, J; Christoph, G; Kroehne, U; Hartig, J; Goldhammer, F, 2015, pp. 149-160). Ως απόρροια αυτού, οι ΤΠΕ έχουν συμβιωτικές ιδιότητες και αποτελούν αναπόσπαστο και αναγκαίο δομικό στοιχείο κάθε δραστηριοποίησης του ανθρώπου (Μπίκος, 1995)

Επίσης, οι νέες τεχνολογίες προωθούν τη μάθηση, τη γνώση, την επικοινωνία, την αλληλεπίδραση και αποτελούν μέσο αύξησης της συμμετοχικότητας των ανθρώπων στην κοινότητα. Διευκολύνουν την καθημερινότητα των ανθρώπων προσφέροντας υπηρεσίες ηλεκτρονικής υγείας (τηλεϊατρική, ηλεκτρονική περίθαλψη) και ψυχαγωγία (youtube, διαδικτυακά παιχνίδια, μουσική, ταινίες κ.α.) ή επιτρέποντας τις συναλλαγές με τράπεζες ή με δημόσιες υπηρεσίες και το ηλεκτρονικό εμπόριο, ενώ παράλληλα βελτιώνουν τη

γνωστική τους λειτουργία και ενδυναμώνουν τις κοινωνικές κα επικοινωνιακές τους δεξιότητες (Σολωμονίδου, 2007).

4.2 ΤΠΕ και Εκπαίδευση

Οι ΤΠΕ έχουν ενταχθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο σε περιβάλλοντα τυπικής όσο και άτυπης μάθησης και αποτελούν χρήσιμα εκπαιδευτικά εργαλεία. Η αξιοποίησή τους στον χώρο της εκπαίδευσης αποσκοπεί στην ενεργό συμμετοχή και εμπλοκή των εκπαιδευομένων στη μαθησιακή διαδικασία, στην καλλιέργεια και ενίσχυση των μαθησιακών, γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων τους, στην ισότιμη πρόσβαση στη πληροφορία και στη γνώση και στη δημιουργία «ανοιχτών περιβαλλόντων» μάθησης, που να έχουν ως κύρια χαρακτηριστικά τους την αλληλεπίδραση και το σεβασμό στην διαφορετικότητα (Κυρίδης, Δρόσος, & Τσακίριδου, 2003; Commission, 2001).

5. ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ο όρος «ψηφιακός γραμματισμός» συνδέεται άμεσα με την έννοια της Κοινωνίας της Πληροφόρησης και της Γνώσης. Είναι η απόδοση στα ελληνικά του αγγλικού όρου «digital literacy» και παραπέμπει στην σύζευξη της τεχνολογίας με το εκπαιδευτικό στοιχείο.

Μέσα από βιβλιογραφική ανασκόπηση προκύπτει πως έχουν καταγραφεί πολλοί ορισμοί για τον όρο αυτόν, ανάλογα με το πλαίσιο που έχει οριστεί κάθε φορά. Ως ψηφιακός γραμματισμός, λοιπόν, θεωρείται «η ικανότητα του ατόμου να χρησιμοποιεί ψηφιακή τεχνολογία, εργαλεία επικοινωνιών ή και δίκτυα για να προσεγγίζει, διαχειρίζεται, ολοκληρώνει, αξιολογεί και δημιουργεί πληροφορίες, ώστε να λειτουργεί στην κοινωνία της γνώσης» (International ICT Literacy Panel, 2002).

Σύμφωνα με τον Eshet-Alkalai (2004), ο ψηφιακός γραμματισμός είναι κάτι παραπάνω από την χρήση του λογισμικού και τη λειτουργία μιας ψηφιακής συσκευής. Στον όρο εμπεριέχονται ποικίλες και σύνθετες γνωστικές, κινητικές, κοινωνικές, επικοινωνιακές και συναισθηματικές δεξιότητες, που είναι απαραίτητες για τους χρήστες, προκειμένου να λειτουργούν αποτελεσματικά στα ψηφιακά περιβάλλοντα (Eshet-Alkalai, 2004, σσ. 93-106).

Ο Erstad (2006) με τη σειρά του, συσχετίζοντας τον ψηφιακό γραμματισμό με τις δεξιότητες, γνώσεις και στάσεις του σύγχρονου ανθρώπου απέναντι στα ψηφιακά μέσα, εστιάζει στην αναγκαιότητα και σπουδαιότητα αυτού, προκειμένου το άτομο να μπορεί

να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στις νέες προκλήσεις της κοινωνίας της γνώσης και της πληροφορίας (Erstad, 2006, σσ. 415-429).

Μέσω του ψηφιακού γραμματισμού ο άνθρωπος καθίσταται ικανός να διαβάζει και να ερμηνεύει κείμενα, ήχους, εικόνες, να αναπαράγει πληροφορίες, να τις κρίνει και να τις συγκρίνει φτάνοντας σε ασφαλή συμπεράσματα, καθώς και να εφαρμόζει τις νεοαποκτηθείσες από τα ψηφιακά περιβάλλοντα γνώσεις (Jones-Kavaliar & Flanningan, 2006). Ενώ παράλληλα αποκτά δεξιότητες απαραίτητες για την επίτευξη προσωπικών ή μαθησιακών ή επαγγελματικών στόχων (Senkbeil, Ihme, & Witter, 2013, pp. 139-161).

Οι βασικές δεξιότητες που συνθέτουν τον πυρήνα του ψηφιακού γραμματισμού είναι:

- ✓ Η ικανότητα αναζήτησης και εντοπισμού της πληροφορίας.
- ✓ Η κατανόηση ότι μια πληροφορία πρέπει να χρησιμοποιείται με ασφάλεια και σε πλαίσιο ηθικής και δεοντολογίας.
- ✓ Η δυνατότητα σύνδεσης σε δίκτυο.
- ✓ Η ικανότητα χρήσης με ασφάλεια ενός υπολογιστή/ τάμπλετ και η γνώση τόσο του μηχανήματος (hardware) όσο και του λογισμικού (software).
- ✓ Η ικανότητα να στέλνει ή να λαμβάνει ο χρήστης ένα email.
- ✓ Να γνωρίζει ο χρήστης πώς να επικοινωνεί χρησιμοποιώντας ένα κινητό τηλέφωνο.
- ✓ Να γνωρίζει πώς να δημιουργεί, να διαβάζει και να απαντά σε μηνύματα στο κινητό τηλέφωνο.
- ✓ Η ικανότητα πρόσβασης σε υπολογιστές και πηγές εκπαιδευτικού περιεχομένου.
- ✓ Η χρήση του υπολογιστή για την επικοινωνία με φίλους.
- ✓ Η χρήση του υπολογιστή για την ανάρτηση εικόνων ή σχολίων.
- ✓ Η κοινή χρήση του υπολογιστή για την ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών με φίλους και μέλη της οικογένειας.
- ✓ Η ικανότητα χειρισμού, αντιγραφής, αναπαραγωγής μουσικής και βίντεο.
- ✓ Η γνώση για τη λειτουργία της βοηθητικής τεχνολογίας με σκοπό την ποιότητα ζωής (Leahy & Dolan, 2010; Magsamen-Conrad, K; Upadhyaya, S; Joa, C Y; Dowd, J, 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.

Μεθοδολογικό πλαίσιο

2.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί αν είναι εφικτή ή όχι η εκμάθηση smart συσκευών, όπως, σε άτομα με ψυχική νόσο. Στο πλαίσιο αυτό, ως επιμέρους στόχοι της έρευνας, μπορούν να θεωρηθούν οι εξής:

- Οι συμμετέχοντες να εξοικειωθούν με τις νέες τεχνολογίες, προκειμένου να ανταποκριθούν - στο βαθμό που μπορούν - στις νέες συνθήκες της ψηφιακής κοινωνίας.
- Οι συμμετέχοντες να αποκτήσουν νέες γνώσεις ή να εμπλουτίσουν τις ήδη υπάρχουσες.
- Οι συμμετέχοντες να ενισχύσουν τις νοητικές- πνευματικές τους δεξιότητες.
- Οι συμμετέχοντες να καλλιεργήσουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες και να ενδυναμώσουν την μεταξύ τους επικοινωνία και αλληλεπίδραση.
- Οι συμμετέχοντες να ψυχαγωγηθούν και να απομακρυνθούν από τη ρουτίνα του τυποποιημένου προγράμματος του ψυχιατρείου.

2.2 Ερευνητικά ερωτήματα

Έχοντας υπόψη τόσο την ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία, που είναι σχετική με το αντικείμενο της παρούσας μελέτης, όσο και τον σκοπό της έρευνας, προέκυψαν τα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

- Μπορεί ο χώρος του ψυχιατρείου να αποτελέσει πεδίο εκπαιδευτικών δράσεων και δη δράσεων που σχετίζονται με τον ψηφιακό γραμματισμό;
- Ποια θεωρούνται από τους ψυχικά νοσούντες ως εμπόδια για την ενασχόλησή τους με την τεχνολογία;
- Μέσω της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής παρέμβασης, που σχετίζεται με την εκμάθηση χειρισμού, μπορούν να καλλιεργηθούν και να ενισχυθούν οι γνωστικές και κοινωνικές δεξιότητες των ατόμων με ψυχική νόσο;
- Η καλλιέργεια των προαναφερθεισών δεξιοτήτων επηρεάζει θετικά την λειτουργικότητα, την ψυχολογία και την ποιότητα ζωής των ψυχικά νοσούντων;

2.3 Η ομάδα έρευνας

Το δείγμα έρευνας λήφθηκε με σκόπιμη δειγματοληψία, προκειμένου να καλυφθούν οι απαιτήσεις της παρούσας έρευνας. Συγκεκριμένα, επιλέγησαν χρόνιοι ασθενείς, που πάσχουν από ψυχική νόσο και νοσηλεύονται στο ΨΝΑ «Δρομοκαΐτειο». Η έρευνα διήρκησε 3 μήνες, από τον Μάρτιο του 2022 μέχρι τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Η συμμετοχή τους ήταν εθελοντική και συνολικά συμμετείχαν 11 άτομα.

2.4 Μέθοδος έρευνας

Ως ερευνητική μέθοδος για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας επιλέχθηκε η «έρευνα δράσης». Τα βασικά χαρακτηριστικά της, σύμφωνα με τους Κατσαρού και Τσάφο, είναι ο συνδυασμός θεωρίας και πράξης, ο συμμετοχικός και συνεργατικός χαρακτήρας της, ο αναστοχασμός, ο επανασχεδιασμός και η σπειροειδής διάστασή της, καθώς η εμβάθυνση στον αρχικό προβληματισμό επέρχεται μέσα από διαδοχικούς κύκλους (Κατσαρού, 2003).

Μελετητές, μάλιστα, αναφέρουν πως σκοπός μιας έρευνας δράσης είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων, που μπορούν να εφαρμοστούν στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων, καθώς και η ενίσχυση και χειραφέτηση ατόμων που επιδιώκουν βελτίωση της κοινωνικής τους κατάστασης (Αυγητίδου, 2014). Όσοι συμμετέχουν σε έρευνα δράσης εμπλέκονται σε δραστηριότητες ποικίλου περιεχομένου, με αποτέλεσμα «η δράση να γίνεται εργαλείο για την έρευνα» (Δελή, 2012).

Όλα τα παραπάνω, λοιπόν, συνάδουν με τον βασικό σκοπό και τους επιμέρους στόχους της παρούσας εργασίας, καθώς και με τον σχεδιασμό των εκπαιδευτικών δράσεων, που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο αυτής και κατ' επέκταση δικαιολογούν την επιλογή της ερευνητικής αυτής μεθόδου.

Τέλος, στην παρούσα έρευνα επιλέγησαν προς αξιοποίηση τα εξής ερευνητικά εργαλεία: ερωτηματολόγια, που αποτέλεσαν προϊόν του ίδιου του συντονιστή-διοργανωτή της έρευνας, ημερολόγιο αναστοχασμού και παρατήρηση. Ο συνδυασμός των προαναφερθέντων ερευνητικών εργαλείων έγινε προκειμένου να αξιοποιηθούν τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο συνδυασμός αυτών.

2.5 Μέσα συλλογής δεδομένων

Η έρευνα δράσης είναι μια ολιστική προσέγγιση επίλυσης προβλημάτων και για αυτό το λόγο αξιοποιεί ποικίλα ερευνητικά εργαλεία (Hollingsworth, 1997; Zuber-Skerritt, 1996).

Στην παρούσα εργασία, όπως προαναφέρθηκε, έγινε χρήση τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών ερευνητικών εργαλείων.

Συγκεκριμένα, αξιοποιήθηκαν 2 ερωτηματολόγια με ερωτήσεις κλειστού τύπου, που συνιστούν την ποσοτική προσέγγιση της έρευνας και αποτελούν προϊόν του ίδιου του ερευνητή. Το πρώτο, που σχετίζεται με την καταγραφή κυρίως των ατομικών-δημογραφικών στοιχείων των συμμετεχόντων, δόθηκε στην έναρξη των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων (Μάρτιος 2022), ενώ το δεύτερο, που αφορά κυρίως ερωτήσεις αξιολόγησης των εκπαιδευτικών δράσεων και αυτοαξιολόγησης των συμμετεχόντων, δόθηκε μετά την ολοκλήρωση των δράσεων αυτών (Ιούνιος 2022), [\(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1\)](#). Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν εκ των προτέρων τόσο για τους στόχους της έρευνας όσο και για το περιεχόμενο των ερωτηματολογίων, ενώ δόθηκαν διευκρινίσεις κατά την συμπλήρωση αυτών από τον ίδιο τον ερευνητή, που ήταν υπεύθυνος και για τη συλλογή και αξιολόγηση των δεδομένων.

Τέλος, στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας αξιοποιήθηκαν και ποιοτικά ερευνητικά εργαλεία, όπως το ημερολόγιο αναστοχασμού και η συμμετοχική παρατήρηση, της οποίας βασική πηγή δεδομένων αποτελεί ο διάλογος μεταξύ εκπαιδευτικού και εκπαιδευόμενων, ενώ συχνά και οι μη λεκτικές μορφές επικοινωνίας προσφέρουν πλούσια δεδομένα και συμβάλλουν στην εξαγωγή συμπερασμάτων (Altricher, Posh, & Somekh, 2001).

2.6 Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες – Γενικά στοιχεία

Η ανάπτυξη και η εξάπλωση της τεχνολογίας είχαν ως αποτέλεσμα ο Παγκόσμιος Ιστός να αναγνωριστεί ως ένα ισχυρό εργαλείο για την πρόληψη, την εκπαίδευση και την παρέμβαση και ως βασικό συστατικό της υγειονομικής περίθαλψης (Rummel-Klunge, Trefflich, & Kalckreuth, 2014).

Η ιδέα για τη δημιουργία της ομάδας τεχνολογίας προήλθε στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης στο πεδίο του ΔΜΠΣ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και ειδικότερα στη κατεύθυνση της συμπερίληψης. Η ανάγκη για εκπαίδευση των ατόμων με ψυχική νόσο πρέπει να θεωρείται δεδομένη, προκειμένου να αποκτήσουν νέες δεξιότητες, να ενισχυθεί η αυτονομία τους και κατ' επέκταση να επιτευχθεί η επανένταξη τους στο κοινωνικό σύνολο (Πολυχρονοπούλου, 2001β).

Σχεδιάστηκε και οργανώθηκε, λοιπόν, εκπαιδευτική παρέμβαση, με σκοπό να καλύψει τις βασικές δεξιότητες για τις Τ.Π.Ε ακολουθώντας συγκεκριμένα βήματα και δραστηριότητες. Προς επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων δομήθηκαν έτσι οι δραστηριότητες και οι εκπαιδευτικές δράσεις, με σκοπό τη διευκόλυνση, την υποστήριξη και την καθοδήγηση των συμμετεχόντων (Ματσαγγούρας, 2002).

Οι δραστηριότητες που επιλέχθηκαν από τον εκπαιδευτή πραγματοποιήθηκαν με τη βοήθεια των συσκευών τάμπλετ, προσφέροντας έτσι τη δυνατότητα εξοικείωσης με τις ηλεκτρονικές συσκευές, την γρήγορη εκμάθηση χειρισμού και την κατανόηση εννοιών σχετικές με το υλικολογισμικό των συσκευών. Όλες οι δραστηριότητες βοήθησαν στην ενίσχυση και ενδυνάμωση της επικοινωνία και της αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευομένων. Επιπλέον, έγινε προσπάθεια κατανόησης της έννοιας του διαδικτύου, των υπηρεσιών που αυτό προσφέρει και τα οφέλη του στην καθημερινότητά μας.

Η χρήση της τεχνολογίας για τα άτομα που πάσχουν από ψυχική ασθένεια ως παρέμβαση και υποστήριξη της διαδικασίας της ανάρρωσης αποτελεί αλλαγή στην πράξη. Υπάρχουν μύθοι ότι οι ψυχικά ασθενείς δεν είναι ικανοί να χρησιμοποιούν την τεχνολογία ή ότι δεν έχουν τα χρήματα για να έχουν υπολογιστές και smartphones. Ωστόσο, υπάρχουν έρευνες που όχι μόνο δεν υποστηρίζουν καμία από αυτές τις ανησυχίες, αλλά συνηγορούν σε ένα διευρυμένο συμπεριληπτικό πλαίσιο κοινωνικής επανένταξης των ανθρώπων με ψυχωσική νόσο (Arif-Adib, et al., 2016).

Το σύνολο των δραστηριοτήτων που επιλέχθηκαν απαιτούσε την αλληλεπίδραση με τον χρήστη. Οι τεχνολογίες smartphone είναι ιδιαίτερα υποσχόμενες και μπορούν να παρέχουν εργαλεία για αυτοπαρακολούθηση, εκπαίδευση δεξιοτήτων και συμμετοχή σε διαδραστικές κινητές εφαρμογές ψυχικής υγείας για τη διευκόλυνση της αυτοδιαχείρισης της ασθένειας (Luxton, McCann, Bush, Mishkind, & Reger, 2011, pp. 505-512).

Όλες οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες, που επιλέγησαν, προσεγγίζουν μέσα από ένα συστημικό-ολιστικό πρίσμα την εκπαίδευση και την ψυχοκοινωνική υποστήριξη των εκπαιδευομένων, συνδέοντας την εκπαιδευτική διαδικασία με θέματα σχετικά με τις ψηφιακές τεχνολογίες και την κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη των μελών της ομάδας.

Η παρούσα μελέτη έδειξε ότι το ενδιαφέρον για την κινητή τεχνολογία μεταξύ των ατόμων με σοβαρή ψυχική ασθένεια είναι μεγάλο και αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι κινητές συσκευές μπορεί να αποτελέσουν βιώσιμους αγωγούς για μελλοντικές υπηρεσίες. Οι ερευνητές, οι διαχειριστές των συστημάτων

ψυχικής υγείας και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να συνεργαστούν για την ενίσχυση των υφιστάμενων κινητών τεχνολογιών και τον σχεδιασμό καινοτόμων εφαρμογών κινητής τηλεφωνίας (Ben-Zeev, Davis, Kaiser, Krzsos, & Drake, 2013, pp. 340-343).

Οι συμμετέχοντες μέσα από την εκπαιδευτική παρέμβαση και τις δραστηριότητές της δέχτηκαν ερεθίσματα και υποστήριξη για την ανάπτυξη πνευματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, όπως η χρήση εφαρμογών για επικοινωνία, ψυχαγωγία και ενημέρωση αλλά και χειρωνακτικών δεξιοτήτων, οι οποίες απαιτούνταν λόγω του χειρισμού των συσκευών τάμπλετ, που αλληλοεπιδρούσαν με το χρήστη μέσω των εντολών στην οθόνη αφής. Βασικά στάδια στη φάση του σχεδιασμού αποτελούν η διαμόρφωση του χώρου με τρόπο που εξυπηρετεί τους σκοπούς της εκπαιδευτικής δράσης, η συγκρότηση των ομάδων και ο από κοινού, με τα μέλη της ομάδας, καθορισμός των στόχων.

Αναλυτικά η εκπαιδευτική παρέμβαση σχεδιάστηκε και περιλαμβάνει:

- Τίτλος, περιεχόμενο και τρόπος υλοποίησης της δράσης σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες των συμμετεχόντων
- Πηγές, μέσα και βοηθήματα που απαιτούνται για την πραγματοποίηση κάθε δράσης.
- Συνθήκες υλοποίησης της δράσης (χώρος, χρόνος, διάρκεια υλοποίησης).
- Τρόπος αξιολόγησης της δράσης (Καρυδά, Ε.Χ., 2009)

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί πως μέσα από τις συναντήσεις της ομάδας της τεχνολογίας δόθηκε η δυνατότητα στους χρόνιους ασθενείς του ψυχιατρείου όχι μόνο να έρθουν σε επαφή με νέες προκλήσεις και μαθησιακά αντικείμενα, αλλά και να μιλήσουν ελεύθερα για τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, καθώς και να αλληλεπιδράσουν με τα άλλα μέλη της ομάδας βιώνοντας έτσι το αίσθημα του «ανήκειν». Επιπλέον, έγιναν και οι ίδιοι συνδιαμορφωτές στην εκπαιδευτική διαδικασία, έχοντας λόγο και άποψη για το περιεχόμενο της παρέμβασης, μιας και ο εκπαιδευτικός διαμορφώνοντας το κατάλληλο κλίμα υποστήριζε και ενθάρρυνε τους εκπαιδευόμενους στην ανάληψη πρωτοβουλιών και ρόλων.

Το σύνολο της εκπαιδευτικής αυτής παρέμβασης δομήθηκε πάνω στην αντίληψη ότι όλα τα άτομα είναι μοναδικά και ότι όλοι οι ψυχικά πάσχοντες έχουν δικαίωμα στη δυνατότητα μετάβασης σε εναλλακτικές δομές ψυχικής υγείας, η δημιουργία των οποίων μπορεί να λύσει το πρόβλημα της επανένταξης των ψυχικά πασχόντων στην κοινότητα.

Προς αυτή την κατεύθυνση πραγματοποιήθηκε το σύνολο των δράσεων της εκπαιδευτικής παρέμβασης που αποτελείται από επιμέρους θεματικές ενότητες. Όλες οι δράσεις πραγματοποιήθηκαν με ομαδοσυνεργατικό πνεύμα, με τις αρχές της ενεργητικής και βιωματικής μάθησης που επιτρέπουν την αυτενέργεια και τη λήψη πρωτοβουλιών των εκπαιδευομένων, με σεβασμό στις αρχές της συμπερίληψης και με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.

Το ψηφιακό και έντυπο υλικό για τις επιμέρους ενότητες συντάχθηκε και τροποποιήθηκε από τον εκπαιδευτικό, προκειμένου να είναι προσβάσιμο και εύληπτο από όλους, με απλοποιημένο τρόπο προσέγγισης, επεξηγηματικές εικόνες και με μεγάλο μέγεθος γραμματοσειράς για τη διευκόλυνση των συμμετεχόντων.

Το βασικό στοιχείο πάνω στο οποίο βασίστηκε η εκπαιδευτική παρέμβαση ήταν οι smart συσκευές τάμπλετ, οι εφαρμογές που είναι προ-εγκατεστημένες, τα ψηφιακά παιχνίδια, ο βιντεοπροβολέας για την παρακολούθηση βίντεο, αλλά και το έντυπο υλικό που μοιράστηκε στους συμμετέχοντες. Στόχος ήταν να δημιουργηθούν ελκυστικές συνθήκες για την προσέλευση και παραμονή στην ομάδα – μέσα πρωτόγνωρες και ενδιαφέρουσες δραστηριότητες που διαφοροποιούνται από τα συνηθισμένα - και η προετοιμασία κατάλληλου εδάφους για την εκπαιδευτική παρέμβαση με τη χρήση των τάμπλετ.

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που εφαρμόστηκαν στόχευαν στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με:

- Ενεργοποίηση - απενεργοποίηση συσκευών.
- Χειρισμός και εξοικείωση με τις εντολές στην οθόνη αφής.
- Προσθήκη νέας επαφής και δημιουργία κλήσεων.
- Μηχανές αναζήτησης και αξιοποίηση των υπηρεσιών του διαδικτύου.
- Εφαρμογές βιντεοκλήσεων και τηλεδιάσκεψης πχ skype.
- Φωτογραφίες και βίντεο.
- Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.
- Μουσική και βίντεο για ψυχαγωγία.
- Αναζήτηση ειδήσεων, πληροφοριών και θεμάτων ενδιαφέροντος.

Ωστόσο αποσκοπούσαν και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων γνωστικών, κοινωνικών συναισθηματικών, κινητικών μέσα από τη χρήση των Τ.Π.Ε.

- Αξιοποίηση πρότερων γνώσεων.
- Προσοχή και συγκέντρωση.
- Κατανόηση και επεξεργασία γραπτού και προφορικού λόγου και οπτικοακουστικών ερεθισμάτων.
- Εμπέδωση νεοαποκτηθέντων γνώσεων από την αλληλεπίδραση με τις συσκευές αφής και τη διαδραστική διαδικασία.
- Δεξιότητες ψηφιακής επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης.
- Δεξιότητες λεπτής και αδρής κινητικότητας από τη χρήση των συσκευών τάμπλετ και των χειρισμό μέσω εντολών στην οθόνη αφής.
- Καλλιέργεια ομαδοσυνεργατικού κλίματος.
- Ανάλυση πρωτοβουλιών και ενεργητική συμμετοχή.
- Καλλιέργεια ατομικής και συλλογικής ευθύνης ως μέλη της ίδιας ομάδας
- Δεξιότητες χειρισμού οποιασδήποτε συσκευής smart και αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους παράλληλα με τη χρήση του internet.

Για την επιτυχή ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής παρέμβασης και την ολοκλήρωση όλων των δραστηριοτήτων, ο εκπαιδευτικός και συγγραφέας της παρούσας εργασίας ανέλαβε την πλήρη κάλυψη των εξόδων για το έντυπο εκπαιδευτικό υλικό, το υποστηρικτικό υλικό και τη χρήση των δεδομένων κινητής τηλεφωνίας, ώστε να διευκολυνθούν οι συμμετέχοντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Έρευνα Δράσης

Η παρούσα εργασία βασίστηκε στην εφαρμογή της έρευνας δράσης. Υπήρξε σταδιακή εμβάθυνση στο αρχικό ερευνητικό ερώτημα. Η βασική θεωρία των ομόκεντρων κύκλων του Elliot (Elliot, 1991) υποστηρίζει την επανάληψη του ερευνητικού σχεδιασμού, των δράσεων της ομάδας, της παρατήρησης και του αναστοχασμού για κάθε «κύκλο δράσης» (Elliot, 1991). Αυτό απαιτεί την ανάλυση των δεδομένων που εξάγονται σε κάθε στάδιο, έτσι ώστε να διαμορφωθεί το πρόγραμμα παρέμβασης και άρα το επόμενο βήμα. Ακολουθεί αναλυτικά η έρευνα δράσης που πραγματοποιήθηκε στο Ψ.Ν.Α «Δρομοκαΐτειο» και τα ευρήματα που προέκυψαν και επηρέασαν την ερευνητική πορεία της μελέτης.

Κύκλος 1

A1. Αρχική ιδέα

Ιδέα για την παρούσα μελέτη ήταν η εκμάθηση χειρισμού τάμπλετ με την ταυτόχρονη καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων σε ενήλικες με ψυχική νόσο βαρύνουσας σημασίας που νοσηλεύονται σε ψυχιατρικές δομές. Επιλέχθηκε για το σκοπό αυτό το Ψ.Ν.Α «Δρομοκαΐτειο» με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε και των συσκευών τάμπλετ. Σύμφωνα με τον Elliott (1991) το πρώτο βήμα είναι αποσαφήνιση της αρχική ιδέας για την έρευνα δράσης, πράγμα που είχε γίνει.

Η ιδέα προήλθε αρχικά από τη δυνατότητα που δόθηκε στον εκπαιδευτή να πραγματοποιήσει την πρακτική άσκηση, στα πλαίσια του ΔΠΜΣ, στη κατεύθυνση της συμπερίληψης και την εμπιστοσύνη που κατέδειξε η υπεύθυνη της πρακτικής άσκησης κα. Δελλή, ώστε ο ερευνητής της παρούσας εργασίας να εισέλθει και να δράσει σε ένα χώρο με πολλές ιδιαιτερότητες.

B1. Αναγνωριστική περίοδος

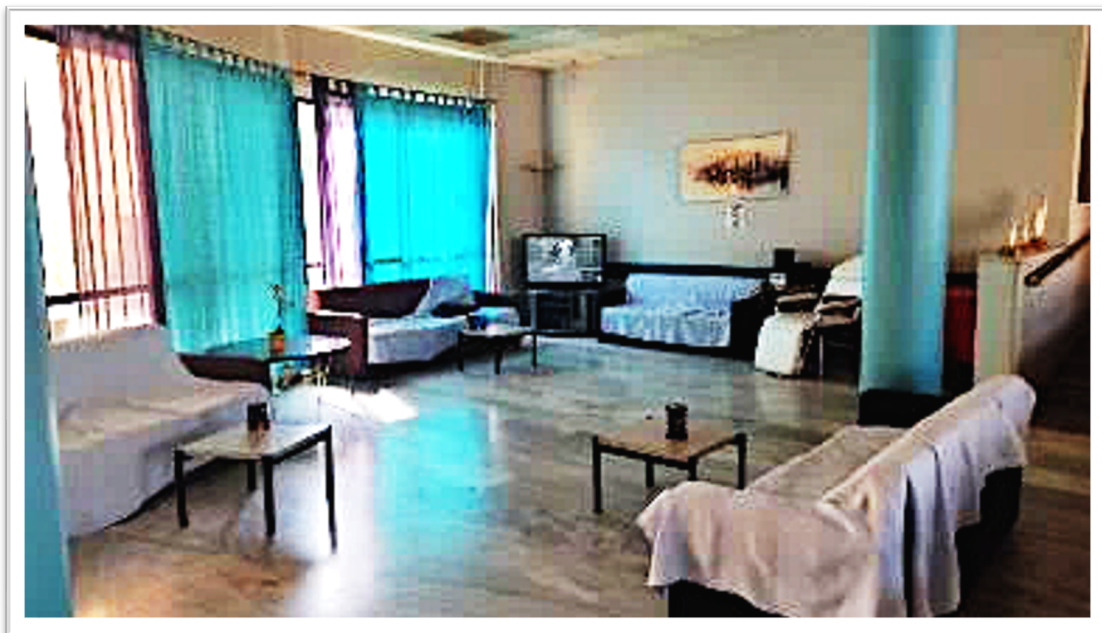
Σε πρώτη φάση, επιλέχθηκε για λειτουργικούς λόγους το Ψ.Ν.Α «Δρομοκαΐτειο» για τη διεξαγωγή της έρευνας. Έπειτα, δόθηκε ενημερωτικό σημείωμα στο διοικητικό προσωπικό του Ψ.Ν.Α, στο οποίο διατυπωνόταν το αίτημά του συγγραφέα της παρούσας εργασίας για την υλοποίηση τόσο της πρακτικής του άσκησης όσο και της έρευνας δράσης στον εκεί

χώρο με τις ανάλογες διευκρινίσεις για τον σκοπό και τους στόχους αυτών. Το εν λόγω αίτημα εγκρίθηκε άμεσα. Έτσι τον Μάρτιο του 2022 ξεκίνησε η εθελοντική προσφορά έργου εβδομαδιαίως, έτσι ώστε να υπάρξει μια πρώτη γνωριμία με τους δυνάμει εκπαιδευομένους και να επιτευχθεί η ομαλή ένταξη του εκπαιδευτή με την ιδιότητα του ασκούμενου και ερευνητή συνάμα στην καθημερινότητα τους. Παράλληλα, επιδιωκόταν και η συλλογή δεδομένων για τα άτομα της «ομάδας τεχνολογίας».

Γ1. Γενικό Πλάνο Δράσης

Στις πρώτες συναντήσεις ο εκπαιδευτικός- ερευνητής δεν έδρασε αυτόνομα, αλλά συμμετείχε σε δραστηριότητες που λάμβαναν χώρα στο χώρο του νοσοκομείου. Κατά την πρώτη επίσκεψη στον χώρο του ενδονοσοκομειακού ξενώνα γνώρισε τον προϊστάμενο, την ψυχολόγο, την κοινωνική λειτουργό, την ψυχίατρο και τους εργοθεραπευτές και εξήγησε με λεπτομέρειες τον λόγο παρουσίας στον χώρο εργασίας τους. Έδειξαν ικανοποίηση και υποδέχτηκαν με χαρά τη δράση, εξαφανίζοντας τις όποιες αμφιβολίες υπήρχαν για το εγχείρημά και την παρουσία στον πολύ ιδιαίτερο και ευαίσθητο αυτό χώρο της ψυχικής υγείας.

Ήταν αναγκαίο να διαμορφωθεί ένα κατάλληλο πλαίσιο συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ του εκεί προσωπικού και του εκπαιδευτικού-ερευνητή, σύμφωνα με το οποίο θα ήταν εφικτή η ανταλλαγή πληροφοριών, η θέσπιση κοινών στόχων και η

Εικόνα 2: Χώρος καθιστικού ενδονοσοκομειακού ξενώνα "50 ατόμων"

οργάνωση από κοινού δραστηριοτήτων, συστηματικά και οργανωμένα. Έπειτα, μαζί με την ψυχολόγο και την κοινωνική λειτουργό επισκέφτηκε τον χώρο των ενοίκων και ξεναγήθηκε στην τραπεζαρία, το καθιστικό, την κουζίνα και τα δωμάτιά τους.

Στη συνέχεια, στο χώρο του καθιστικού (Εικ.2) δημιουργήθηκε η καθιερωμένη για αυτούς ομάδα συζήτησης με συμμετοχή όλων των ενοίκων, που γίνεται κάθε Τρίτη στον ενδονοσοκομειακό ξενώνα. Η ψυχολόγος σύστησε τον εκπαιδευτικό και μίλησε για την πρόθεσή του να πραγματοποιήσει μια εκπαιδευτική παρέμβαση στους ενοίκους του ξενώνα, με θέμα την εκμάθηση χρήσης τάμπλετ. Ταυτόχρονα έγινε ενημέρωση και για μια άλλη εκπαιδευτικού περιεχομένου δράση, που επρόκειτο να λάβει χώρα στον ξενώνα το ίδιο χρονικό διάστημα με θέμα σχετικό με την ολιστική προσέγγιση της διατροφής. Η ψυχολόγος έδωσε γενικές πληροφορίες και για τις δύο αυτές δράσεις και ζήτησε από τους ενοίκους να σκεφτούν αν θέλουν να συμμετάσχουν σε αυτές, καθώς οι δράσεις δεν είχαν υποχρεωτικό χαρακτήρα.

Ακολούθησε συζήτηση για θέματα που αφορούν την καθημερινότητα των ενοίκων και τυχόν ανησυχίες ή σκέψεις τους, στην προσπάθεια της ψυχολόγου και της κοινωνικής λειτουργού να ενημερωθώ άμεσα από τους ίδιους για την καθημερινότητά τους και να γίνει σιγά-σιγά μέρος αυτής. Στο πλαίσιο, λοιπόν, της συζήτησης οι ένοικοι εξέφρασαν τη δυσαρέσκειά τους για τα περιοριστικά μέτρα λόγω του covid-19, εξαιτίας των οποίων απαγορεύτηκαν για δύο σχεδόν χρόνια οι μετακινήσεις τους σε εξωτερικούς χώρους και οι συναντήσεις τους με μέλη της οικογένειάς τους, ενώ άλλοι εξέφρασαν και το φόβο τους για τον πόλεμο στην Ουκρανία και τις συνέπειες αυτού ανά τον κόσμο, γεγονός που καταδεικνύει ότι ενδιαφέρονται για την επικαιρότητα και ειδησεογραφία μέσω των ΜΜΕ. Επίσης, έγινε λόγος και για πρακτικά θέματα, που αφορούσαν την καθημερινότητα των ενοίκων και σχετίζονταν με τον διαμοιρασμό ευθυνών και καθηκόντων, πράγμα που προκάλεσε σχετική ένταση και αναστάτωση σε μερικούς.

Η επιλογή του ρόλου του συγγραφέα της παρούσας εργασίας ως παρατηρητή σε αυτή τη συζήτηση ήταν συνειδητή, προκειμένου να μην διαταραχθεί η ισορροπία της ομάδας των ενοίκων, οι οποίοι έπρεπε να επεξεργαστούν τις νέες πληροφορίες που έλαβαν από τη ψυχολόγο και να εξοικειωθούν με την εκεί παρουσία του. Έτσι, περιορίστηκε σε μια αυτοσύσταση και σε έναν γενικό χαιρετισμό προς αυτούς. Η συζήτηση έκλεισε με ένα καλωσόρισμα από όλους τους ενοίκους, ενώ προγραμματίστηκε η επόμενη συνάντηση.

Τέλος, τις πρώτες αυτές μέρες έγινε και η συγκέντρωση των πρώτων πληροφοριών σε σχέση με το προφίλ των εκπαιδευομένων, ενώ συντάχθηκε το αρχικό φύλλο παρατήρησης που περιελάμβανε προϋπάρχουσες γνώσεις. Παράλληλα συγκεντρωθήκαν οι απαραίτητες πληροφορίες για τα ιατρικά και οικογενειακά ιστορικά του συνόλου των εκπαιδευομένων, καθώς και προγραμματίστηκαν και οι πρώτες συνεντεύξεις με το με προσωπικό σχετικά με το προφίλ και τη λειτουργικότητα των εκπαιδευομένων.

Δ1. Εκτέλεση Δράσης

Έτσι, στις επόμενες συναντήσεις ο εκπαιδευτικός μέσω της συμμετοχικής παρατήρησης και του στοχαστικού ημερολογίου κατέγραφε τις πρώτες ενδείξεις για το προφίλ των μελών της ομάδας. Η δεύτερη συνάντηση με τους ενοίκους του ξενώνα πραγματοποιήθηκε αυτή τη φορά χωρίς την παρουσία της ψυχολόγου και της κοινωνικής λειτουργού. Η συνάντηση έγινε πάλι στον χώρο του καθιστικού, που είναι κοινός για όλους.

Ο εκπαιδευτικός είχε αναλάβει πλέον ενεργό ρόλο. Χαιρέτησε όλους τους ενοίκους και ζήτησε από αυτούς να αυτοσυσταθούν λέγοντας τα ονόματά τους. Έπειτα, παρουσιάστηκαν αναλυτικά οι δράσεις που πρόκειται να πραγματοποιηθούν με κεντρικό άξονα την εκμάθηση χρήσης συσκευών τάμπλετ και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων του internet, ενώ ζητήθηκε από τους ενοίκους να σκεφτούν και να διατυπώσουν το περιεχόμενο που θα ήθελαν να έχουν οι δράσεις αυτές καθώς και τις τυχόν προϋπάρχουσες γνώσεις τους σχετικές με τις Τ.Π.Ε. Στη συνέχεια, θέλοντας να εξετάσει τη στάση τους απέναντι στο όλο αυτό εγχείρημα ζήτησε να μιλήσουν για τυχόν προγενέστερες εμπειρίες τους και συμμετοχές τους σε δράσεις εκπαιδευτικού περιεχομένου. Οι περισσότεροι μίλησαν θετικά για αυτές, λέγοντας πως νιώθουν χαρά και ικανοποίηση συμμετέχοντας σε αυτές, ενώ ταυτόχρονα αποτελούν αιτία χαλάρωσης και απομάκρυνσης από την τυποποιημένη ρουτίνα τους. Κάποιοι εξέφρασαν ότι η πρότερη συμμετοχή και εμπλοκή τους σε ομάδες συζήτησης ήταν μια μονότονη διαδικασία, διότι απουσίαζε το σύγχρονο κομμάτι της εκπαίδευσης με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. Επίσης, εκφράστηκε η δυσαρέσκειά τους για την ακύρωση ή αναβολή λόγω της πανδημίας κάποιων αποκαταστασιακών και διαδραστικών δράσεων που θα λάμβαναν χώρα στον ξενώνα, καθώς και η επιθυμία τους να ξανασυμμετάσχουν σε αυτές. Τέλος, τους ζητήθηκε

να δηλώσουν προτίμηση συμμετοχής στις δύο δράσεις που θα λάμβαναν χώρα στον ξενώνα.

Παράλληλα, πραγματοποιηθήκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις με την ψυχίατρο, την ψυχολόγο και τις υπεύθυνες των εργαστηρίων, οι οποίες βρίσκονται τον περισσότερο χρόνο της ημέρας σε επαφή με τα εκπαιδευόμενα άτομα και συνεπώς μπορούσαν να μεταφέρουν μια πληρέστερη εικόνα για το προφίλ των ατόμων.

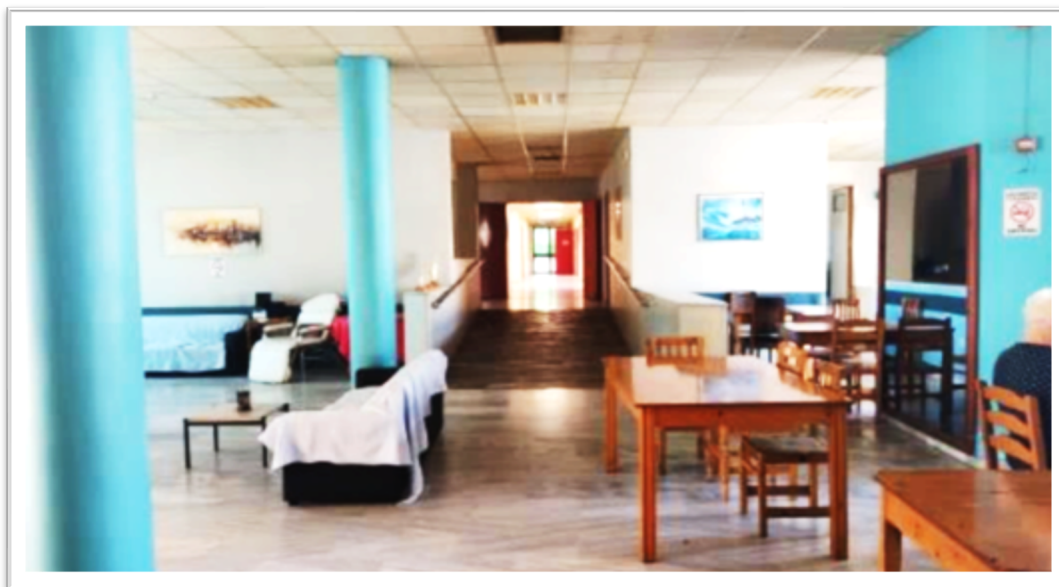
Στις επόμενες συναντήσεις, μέσα από δομημένες συζητήσεις, διαμορφωνόταν ένα ευχάριστο κλίμα, όπου ο σεβασμός, η ελεύθερη έκφραση, η φιλικότητα η συναισθηματική ασφάλεια κυριαρχούσαν χτίζοντας έτσι την συνοχή της ομάδας.

Ωστόσο ένα πράγμα που αποτελούσε ακόμα σημείο προβληματισμού ήταν η απουσία ενός πρόσφορου χώρου που θα αποτελούσε το μαθησιακό περιβάλλον, όπου θα διενεργούνταν χωρίς περισπασμούς, σε ευχάριστη ατμόσφαιρα και κλίμα αρμονικής συνεργασίας οι εκπαιδευτικές δράσεις (Gifford, 2014, pp. 541-579). Άλλωστε, είναι γνωστό πως ένας χώρος μπορεί να δημιουργήσει θετική ή αρνητική διάθεση για παραμονή και δραστηριοποίηση σε αυτόν.

Έτσι, ο συντονιστής της ομάδας έχοντας γνώση τόσο της σημασίας ενός κατάλληλα διαμορφωμένου χώρου όσο και του στοιχείου της έκπτωσης των κοινωνικών δεξιοτήτων των ενοίκων, στοιχείο που επιδρά αρνητικά στη λειτουργικότητά τους (Lavelle, Healy, & McCabe, 2014, pp. 47-54), προσανατολίστηκε στην εύρεση και διαμόρφωση ενός φιλικού χώρου που θα διευκόλυne την αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων και θα ενθάρρυνε την συμμετοχή τους στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες (Yilmaz, Josephsson, Danermark, & Ivarsson, 2009, pp. 162-172).

Κατά την συνάντηση αυτή στον «ξενώνα 50 ατόμων», χρησιμοποιήθηκε από τον συντονιστή καφετιέρα και διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες καφές φίλτρου, ώστε να δημιουργηθεί ένα φιλικό κλίμα σύστασης και γνωριμίας της ομάδας. Στη συνέχεια, τους ζητήθηκε να αναφέρουν αν είχαν στο παρελθόν ασχοληθεί με την χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή για ψυχαγωγία ή για επαγγελματικούς λόγους και να εκφράσουν τις σκέψεις τους για το πώς θα ήθελαν να αξιοποιήσουν τις Τ.Π.Ε (κλήσεις, συνομιλία, πλοήγηση, ψυχαγωγία). Από αυτή τη συζήτηση προέκυψαν μεγάλες διαφορές στο γνωστικό υπόβαθρο της ομάδας σχετικά με τις προϋπάρχουσες γνώσεις και ικανότητες και η πρόκληση έγινε μεγαλύτερη.

Η συζήτηση έκλεισε με ανανέωση της επόμενης συνάντησης και προαναγγέλθηκε το θέμα αυτής, αφού πρώτα ένας από τους συμμετέχοντες ζήτησε και προθυμοποιήθηκε να πει ένα από τα αστεία του αγαπημένου του γελοιογράφου «Αρκά». Όλα έδειχναν ότι η δράση ήταν σε καλό δρόμο και προς όφελος των ανθρώπων που τόσο αναζητούσαν την απόκτηση νέων γνώσεων, εμπειριών και γνωριμιών.

E1.

Εικόνα 3: Χώρος καθιστικού και τραπεζαρίας ενδονοσοκομειακού ξενώνα "50 ατόμων"

Έλεγχος των αποτελεσμάτων

Το πρώτο αυτό στάδιο της έρευνας είχε σε πρώτη φάση σκοπό αφενός τη γνωριμία και την αποδοχή του εκπαιδευτικού - συντονιστή από το σύνολο των απασχολούμενων ενηλικών με ψυχωσική διαταραχή, αφετέρου τον καθορισμό και τη διασαφήνιση του περιεχομένου της εκπαιδευτικής δράσης, τη διερεύνηση των στάσεων των ενοίκων απέναντι στο εγχείρημα αυτό μέσω της ανάκλησης στη μνήμη τους παρόμοιων παρελθοντικών εμπειριών τους και την καταγραφή των προτιμήσεων των ενοίκων για συμμετοχή τους στις δράσεις.

Από τις οικείες σχέσεις που διαμορφώθηκαν μεταξύ των ενοίκων και του εκπαιδευτικού, αλλά και από την φιλική σχέση του εκπαιδευτικού με τις συντονίστριες της ομάδας διατροφής, που πραγματοποιούσαν παράλληλα τις δικές τους εκπαιδευτικές δράσεις στον ίδιο χώρο κατά το ίδιο χρονικό διάστημα φάνηκε πως ο αρχικός σκοπός επιτεύχθηκε.

Επίσης, τα δεδομένα που συλλέχθηκαν ως προς τις ικανότητες των συμμετεχόντων στις δράσεις ήταν επαρκή. Οι συνεντεύξεις με το προσωπικό λειτούργησαν επικουρικά στην καταγραφή του προφίλ του κάθε εκπαιδευομένου σε συνδυασμό με τα δεδομένα από την παρατήρηση και το ημερολόγιο του εκπαιδευτικού, τα οποία ήταν πολλά λόγω της συνεπούς και συστηματικής προσέλευσης των εκπαιδευομένων στις δράσεις. Επιπλέον, έπειτα από διαπίστωση του εκπαιδευτή ότι τα απογεύματα στον χώρο, αποτελούν μια αδρανή συνθήκη για τους ενοίκους αφού όλα οριοθετούνται τις πρωινές ώρες, διαμορφώθηκε η εκπαιδευτική δραστηριότητα με την πραγματοποίηση απογευματινών συναντήσεων κάποιες μέρες μέσα στην εβδομάδα. Αυτό πρόσφερε μεγαλύτερη άνεση χρόνου, αφού οι πρωινές ώρες στο ψυχιατρείο είναι διαμορφωμένες μέσα στο πλαίσιο της ρουτίνας του ξενώνα με δραστηριότητες σχετικές με την θεραπευτική προσέγγιση της διεπιστημονικής ομάδας των εργαζομένων, με αριθμητική αναλογία του προσωπικού μεγαλύτερη σε σχέση με τις απογευματινές ώρες και οι ίδιοι οι ένοικοι ένιωθαν ότι αξιοποιούσαν πιο δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο τους το απόγευμα έπειτα από την μεσημεριανή ξεκούρασή τους.

ΣΤ1. Αναθεώρηση αρχικής ιδέας

Για τους παραπάνω λόγους, αποφασίσθηκε από κοινού με τους ενοίκους και με τη σύμφωνη γνώμη του προσωπικού του Ψ.Ν.Α να τροποποιηθεί το ωράριο για την διενέργεια των εκπαιδευτικών δράσεων και να αξιοποιηθούν – εκτός από τις πρωινές ώρες - και οι απογευματινές, γεγονός το οποίο βοήθησε στην καλύτερη αξιοποίηση και διαμοιρασμό των δράσεων καθ' όλη τη διάρκεια της μέρας , καθώς και στη μείωση του άγχους των εκπαιδευομένων, μιας και τις πρωινές ώρες είχαν συχνά και άλλες υποχρεώσεις. Οι ίδιοι οι συμμετέχοντες αγκάλισαν αυτή τη πρωτοβουλία και ένιωσαν θετικά συναισθήματα καθώς διαπίστωσαν ότι και η δική τους γνώμη έχει αξία και συνυπολογίζεται στις αποφάσεις της ομάδας, βοηθώντας με αυτόν τον τρόπο στην συνοχή της.

Κύκλος 2

Α2. Τροποποιημένο πλάνο δράσης

Για την ομαλή διεξαγωγή της έρευνας δράσης αξιοποιήθηκε και διαμορφώθηκε κατάλληλα ο χώρος συγκέντρωσης και εκπαίδευσης της ομάδας των συμμετεχόντων. Πιο συγκεκριμένα, επιλέχθηκε σε συνεργασία με τους ενοίκους ένας κοινόχρηστος χώρος, με ένα μεγάλο ορθογώνιο τραπέζι, όπου χωρούσαν όλοι οι συμμετέχοντες, πλάι σε ανοιγόμενες πόρτες, για να υπάρχει επαρκής αερισμός και φυσικός φωτισμός του χώρου. Στο χώρο υπήρχε επίσης και ένας καναπές για την αξιοποίησή του κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων. Πριν από κάθε συνάντηση, ο χώρος περιμετρικά του τραπεζιού, γέμιζε με καρέκλες από την τραπεζαρία του ξενώνα. Η συνάντηση γύρω από το ίδιο τραπέζι, έχοντας βλεμματική επαφή όλοι με όλους, ενίσχυε την ανθρώπινη διασύνδεση και επικοινωνία ενδυναμώνοντας την έννοια της ομάδας.

Η ορθή επιλογή του χώρου, όπου θα διενεργούνταν οι δράσεις, θεωρήθηκε από τον συντονιστή της ομάδας ως απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή έκβαση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι να ανταποκριθούν χωρίς περισπασμούς, δηλαδή μακριά από θορύβους και παρεμβολές, που θα λειτουργήσουν διασπαστικά και θα αποσπάσουν την προσοχή των εκπαιδευομένων. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις (Εικ 4) που έγιναν στον χώρο επιλογής των συναντήσεων της «ομάδας τεχνολογίας» συντέλεσαν στη μείωση του άγχους των συμμετεχόντων και στη μεγαλύτερη λειτουργικότητα του χώρου. Τοποθετήθηκαν ρευματολήπτες για την τροφοδοσία με ρεύμα του βιντεοπροβολέα και για την φόρτιση περισσότερων συσκευών ταυτόχρονα.

Εικόνα 4: Εικαστική παρέμβαση

Στόχος των πρώτων δράσεων σε αυτή την εκπαιδευτική παρέμβαση ήταν η σταδιακή εξοικείωση των ατόμων με τις smart συσκευές καθώς και η μύησή τους σε βασικές δεξιότητες και έννοιες γύρω από τη λειτουργία των υπολογιστών (ενεργοποίηση-απενεργοποίηση-χειρισμός οθόνης αφής και εντολών με τα δάχτυλα, καθώς οι συσκευές αυτές δεν διαθέτουν φυσικά πλήκτρα, παρά μόνο δυο βασικά), προκειμένου να:

- Δημιουργηθούν ελκυστικές συνθήκες για την μόνιμη προσέλευση των ατόμων στην ομάδα Τεχνολογίας μέσα από πρωτόγνωρες και ενδιαφέρουσες δραστηριότητες, οι οποίες θα βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους να ξεφύγουν από τις τετριμμένες ενασχολήσεις τους στα εργαστήρια)
- Προετοιμαστεί το έδαφος για την επερχόμενη εκπαιδευτική παρέμβαση που έχει ως κεντρικό εργαλείο τη φορητή συσκευή και τις δυνατότητες της σε συνδυασμό με αξιοποίηση των υπηρεσιών του internet.

Στους εκπαιδευόμενους έκανε εντύπωση ότι είχαν τη δυνατότητα ο καθένας τους να έχει τη δική του συσκευή τάμπλετ και να έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο χάρη στη δημιουργία hotspot από το κινητό του εκπαιδευτή, μιας και απουσίαζε η παροχή ασύρματου δικτύου στο χώρο.

Τέλος, από τις πρώτες κιόλας συναντήσεις, ένας από τους ενοίκους μόλις έληγε η εκπαιδευτική διαδικασία ζητούσε την άδεια και τραγουδούσε αγαπημένα του τραγούδια του Στέλιου Καζαντζίδη, πράγμα που φανέρωνε το θετικό κλίμα που είχε διαμορφωθεί και την καλή διάθεση που υπήρχε και από τις δυο πλευρές.

B2. Εφαρμογή Επομένων Δράσεων

Έτσι, για τις επόμενες εβδομάδες συνεχίστηκε η πρακτική άσκηση και οι δραστηριότητες, η περιγραφή των οποίων παρουσιάζεται παρακάτω αναλυτικά μαζί με τα αποτελέσματα τους. Επίσης, μετά το τέλος κάθε συνάντησης ο εκπαιδευτικός σημείωνε στο αναστοχαστικό ημερολόγιο παρατηρήσεις, προσωπικές σκέψεις, ελλείψεις και προβληματισμούς που επηρέαζαν την έκβαση του προγράμματος. Αντίστοιχο μπλοκ είχε μοιραστεί και στους συμμετέχοντες, για να σημειώνουν ερωτήσεις και τυχόν απορίες καθώς και φάκελος για την αρχειοθέτηση των φύλλων πληροφοριών που τους δίνονταν σε κάθε συνάντηση.

B.2.1 Βασικές ρυθμίσεις νέας συσκευής

Εισαγωγή σε έννοιες

Το επόμενο λοιπόν διάστημα τα άτομα που συμμετείχαν στην ομάδα τεχνολογίας ασχολήθηκαν με τις βασικές ρυθμίσεις μιας καινούργιας συσκευής smart

(είτε κινητό τηλέφωνο είτε τάμπλετ) για τη ρύθμιση της γλώσσας, την επιλογή της χώρας, την μορφοποίηση της αρχικής οθόνης και την αναγνώριση και εντοπισμό των βασικών συσκευών εισόδου- εξόδου που διαθέτουν. Για την διευκόλυνση της διαδικασίας είχαν δοθεί σε όλους φύλλα εργασίας (Εικ. 5, 6), όπου αναγράφονταν οι κυριότερες συσκευές εισόδου και εξόδου και κλήθηκαν οι συμμετέχοντες να τις αναγνωρίσουν στις φυσικές συσκευές που είχαν στα χέρια τους. Δόθηκε αρκετός

Εικόνα 5:Εισαγωγικό φύλλο εργασίας

χρόνος για την διαδικασία, για να την ολοκληρώσουν όλοι ([Παράρτημα 2](#)). Συζητήθηκαν όλες οι συσκευές αναλυτικά (hardware) και δόθηκαν εξηγήσεις και παραδείγματα για τη λειτουργία τους. Το δύσκολο κομμάτι ήταν όχι τόσο του υλικού των συσκευών αλλά του λογισμικού, μιας και δεν έχει φυσική υπόσταση (software) και ήταν δύσκολο να κατανοηθεί από κάποιους. Για την διευκόλυνση στη κατανόηση αυτών των εννοιών επιλέχθηκε ένα βίντεο που προβλήθηκε με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα.

- https://www.youtube.com/watch?v=Tm_oadF6kXI

Ακολούθησε συζήτηση γύρω από τις νέες ορολογίες που παρουσιάστηκαν στο βίντεο και με τη βοήθεια των συσκευών τάμπλετ έγινε ευκολότερη η κατανόηση τους.

Εικόνα 6: Φύλλο εργασίας, εντολές οθόνης αφής

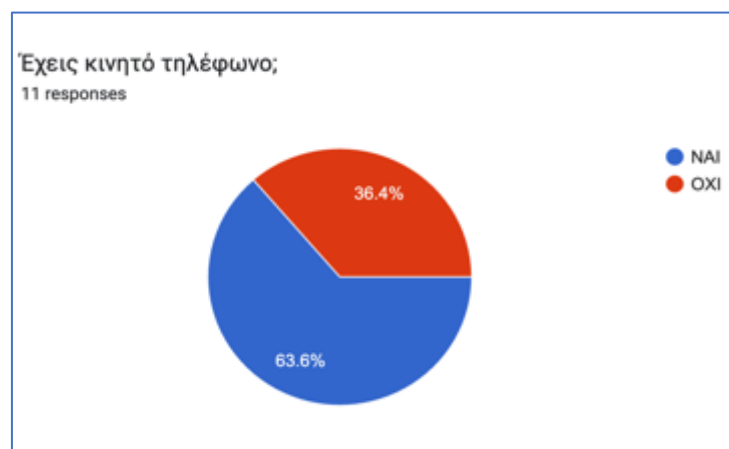
Ακολούθησε η περαιτέρω εξερεύνηση των συσκευών για την καλύτερη εξοικείωση και στο τέλος κλήθηκαν να συμπληρώσουν το φύλλο ελέγχου, για να διαπιστωθεί η κατανόηση των έννοιών που συζητήθηκαν.

Οι στόχοι, λοιπόν, της δραστηριότητας αυτής ήταν η εξοικείωση με τις συσκευές τάμπλετ, ο διαχωρισμός συσκευών εισόδου-εξόδου, η διαφορά του υλικού από το λογισμικό του υπολογιστή και η ρύθμιση των παραμέτρων νέας συσκευής.

Οι εκπαιδευόμενοι έδειξαν έντονο ενδιαφέρον για τις νέες γνώσεις που τους παρουσιάστηκαν και μετά από συνεχή επανάληψη οι περισσότεροι κατάφεραν να ανταποκριθούν και να ανακτήσουν τον έλεγχο λειτουργίας των συσκευών. Ανασταλτικοί παράγοντες ήταν η μεγάλη ηλικία και η απουσία πρότερης εμπειρίας και χρήσης Η/Υ. Για το λόγο αυτό δόθηκε επιπλέον βοήθεια στα άτομα αυτά. Ο συντονιστής της ομάδας είχε δημιουργήσει συνθήκες συζήτησης, εξασφαλίζοντας την ελεύθερη έκφραση των υποκειμενικών φόβων σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες και των ανησυχιών τους για το αν μπορούν να τα καταφέρουν. Μέσα σε αυτό το κλίμα, οι συμμετέχοντες, ιδιαίτερα οι νεότεροι και εξοικειωμένοι με την χρήση της τεχνολογίας εξέφρασαν την πρόθεσή τους να βοηθήσουν τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας, δημιουργώντας ζευγάρια για την ομαλότερη λειτουργία της ομάδας και για την διευκόλυνση του εκπαιδευτή.

B.2.2 Εισαγωγή νέων επαφών – κλήσεις

Η πρωταρχική χρήση των κινητών τηλεφώνων ήταν και παραμένει μέχρι σήμερα η δημιουργία κλήσεων με σκοπό την άμεση επικοινωνία. Μπορεί τα κινητά τηλέφωνα νέας γενιάς να διαθέτουν πολλές εφαρμογές και λειτουργίες, αλλά ο πρωταρχικός σκοπός, που είναι αυτός της άμεσης επικοινωνίας, παραμένει ο ίδιος. Για να μπορεί κάποιος να καλέσει έναν αριθμό θα πρέπει είτε να τον θυμάται, πράγμα δύσκολο για τους περισσότερους, είτε να τον έχει αποθηκευμένο στη συσκευή του τηλεφώνου. Η

Εικόνα 7: Ποσοστό κατοχής κινητού τηλεφώνου.

διαδικασία, λοιπόν, της δημιουργίας νέας επαφής στο κινητό τηλέφωνο είναι ίδια ή σχεδόν ίδια σε όλες τις smart συσκευές, όπως για παράδειγμα τα tablet.

Τα συγκεκριμένα τάμπλετ που έχουν οι συμμετέχοντες, διαθέτουν κάρτα sim (wikipedia, 2022), πράγμα που σημαίνει ότι μπορούν να πραγματοποιήσουν κλήσεις, όπως ένα κινητό τηλέφωνο. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα είχε μεγάλο ενδιαφέρον από πλευράς των συμμετεχόντων, γιατί οι περισσότεροι διαθέτουν κινητό τηλέφωνο, όπως φαίνεται και στο γράφημα (εικ 7). Έγινε προσπάθεια οι γνώσεις και οι δεξιότητες που χρειάζονταν για την δραστηριότητα να παρουσιαστούν στη απλοϊκή τους μορφή και στη συνέχεια να εισαχθούν πολύπλοκα μαθησιακά στοιχεία και έννοιες αξιοποιώντας την καθοδηγούμενη ανακαλυπτική μάθηση όπως αναφέρει ο Bruner, για την ενίσχυση των μαθησιακών αποτελεσμάτων (Alfieri, Brooks, Aldrich, & Tenenbaum, 2011, p. 103).

Τα βήματα που έπρεπε να ακολουθηθούν ήταν συγκεκριμένα και είχε δοθεί και φύλλο εργασίας (Εικ. 8) για την διευκόλυνση και την καλύτερη εμπέδωση της γνώσης. Πριν την έναρξη της διαδικασίας προβλήθηκε και σχετικό βίντεο που περιέγραφε την διαδικασία

- <https://www.youtube.com/watch?v=O0-dBfN3Zr0>.

Η δραστηριότητα απαιτούσε την ενεργό συμμετοχή όλων των συμμετεχόντων, οι οποίοι μέσα από τις συνεχείς επαναλήψεις, τις δοκιμές και την ανακάλυψη των δυνατοτήτων των συσκευών βίωσαν την εκπαιδευτική διαδικασία με τεράστιο ενδιαφέρον, όπως ανέφεραν.

Οι στόχοι που είχαν τεθεί σε αυτή τη δραστηριότητα ήταν η ανάκληση προηγούμενων γνώσεων σχετικά με το χειρισμό των τάμπλετ, η εκμάθηση της νέας διαδικασίας προσθήκης νέων επαφών, ο χειρισμός της συσκευής για την ορθή αποθήκευση των αλλαγών, η βελτίωση της οπτικής και απτικής αντίληψης, η βελτίωση

Εικόνα 8:Φύλλο εργασίας για νέα επαφή

Εικόνα 9: Φύλλο πληροφοριών e-mail

Εικόνα 8:Φύλλο εργασίας για νέα επαφή

των δεξιοτήτων πλοήγησης στο μενού και η ολοκλήρωση προσθήκης τουλάχιστον μιας επαφής στη συσκευή χωρίς την απαιτούμενη βοήθεια.

Με την ολοκλήρωση της δραστηριότητας όλοι σχεδόν οι συμμετέχοντες είχαν καταφέρει να αποθηκεύσουν έναν αριθμό τηλεφώνου στη συσκευή. Πολλοί ανακάλεσαν από τη μνήμη τους τον αριθμό του σταθερού τηλεφώνου από την οικία τους. Η χαρά και η ικανοποίηση όλων ήταν εμφανής. Ένωσαν ότι τα είχαν καταφέρει μόνοι τους και είχαν κατακτήσει την διαδικασία, που στην αρχή της δραστηριότητας τους προβλημάτιζε κάπως. Δόθηκε ο απαιτούμενος χρόνος να διαβάσουν το φύλλο εργασίας, να ξαναδούν το σχετικό βίντεο και να κάνουν όσες δοκιμές επιθυμούσαν μέχρι να νιώσουν οι ίδιοι σίγουροι για την ορθή ολοκλήρωση της διαδικασίας. Αρκετοί ήταν που στο τέλος ήθελαν να μου δείξουν ότι τα κατάφεραν μόνοι τους και να λάβουν και την επιβεβαίωση αλλά και την επιβράβευση.

Εικόνα 9: Φύλλο πληροφοριών e-mail

Οι συμμετέχοντες έφτασαν στην ολοκλήρωση της διαδικασίας μέσα από μικρά επιμέρους βήματα τα οποία τα επαναλάμβαναν. Υπήρχε, δηλαδή, μια κλιμακωτή διαδικασία, δημιουργώντας μια δομημένη εμπειρία που έχει ως αποτέλεσμα τη μάθηση, μέχρι να φτάσουν στο τελικό αποτέλεσμα (Johnson, 2017). Η επαγωγική αυτή διαδικασία, μάλιστα, ενισχύει την διατήρηση σε βάθος χρόνου της αποκτημένης γνώσης.

B.2.3 Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Στο σύγχρονο ψηφιακό κόσμο η επικοινωνία παίζει σημαντικό ρόλο. Ο παραδοσιακός τρόπος ανταλλαγής αλληλογραφίας με το ταχυδρομείο έχει αντικατασταθεί από το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Τα γράμματα αντί να έρχονται με τον ταχυδρόμο στο ταχυδρομικό κουτί, στην ψηφιακή εποχή έρχονται στον Η/Υ ή στις smart συσκευές. Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail) είναι μια από τις υπηρεσίες που προσφέρει το διαδίκτυο και κάποιες πλατφόρμες παρέχουν δωρεάν αυτή την υπηρεσία. Η υπηρεσία του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου δίνει τη δυνατότητα σε κάποιον να γράψει, να στείλει και να

Εικόνα 10: Σύμβολο ηλεκτρονικής θυρίδας

λάβει μηνύματα ή αρχεία με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών συστημάτων τηλεπικοινωνιών. Για να μπορέσει να κάνει χρήση της υπηρεσίας θα πρέπει να διαθέτει ηλεκτρονική διεύθυνση καθώς και να γνωρίζει την διεύθυνση του αποστολέα, η οποία αντιστοιχεί με τη φυσική διεύθυνση κατοικίας στον πραγματικό κόσμο.

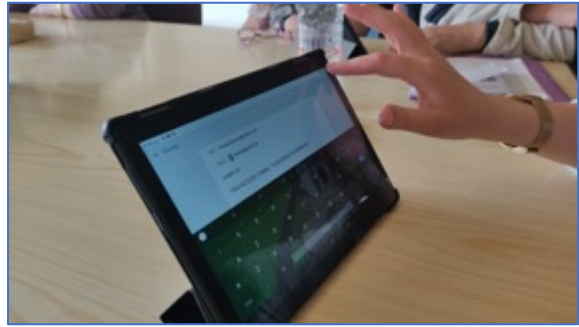
Χαρακτηριστικό των λογαριασμών e-mail είναι το σύμβολο «@» (παπάκι, κοχλίας ή at) που σημαίνει: «έχω ταχυδρομική θυρίδα στον συγκεκριμένο υπολογιστή». Ο λογαριασμός αποτελείται από δυο συστατικά το όνομα χρήστη και το domain name ενώ το σύμβολο @ ενώνει αυτά τα δυο συστατικά. Αν για παράδειγμα το όνομα χρήστη είναι «ονομα» και το domain name «webmail.gr» τότε η ηλεκτρονική διεύθυνση θα έχει τη μορφή «ονομα@webmail.gr» (Jonathan, 1982).

Κατά την εκπαιδευτική, λοιπόν, διαδικασία οι συμμετέχοντες αρχικά παρακολούθησαν, ένα μικρό σε διάρκεια, βίντεο σχετικό με τη δημιουργία λογαριασμού

- <https://youtu.be/YcmZx5JLMBI>

mail και αφού συζητήθηκαν οι απορίες που είχαν προκύψει, τους μοιράστηκε φύλλο εργασίας με σχετικές πληροφορίες, επεξήγηση των εννοιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου καθώς και παραδείγματα με τη μορφή που θα πρέπει να έχει το e-mail που θα φτιάξουν (Εικ. 9). Επιλέχθηκε, μάλιστα, μια κοινή πλατφόρμα για όλους για τη δημιουργία λογαριασμού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που προσφέρετε δωρεάν. Οι τέσσερις από τους έντεκα συμμετέχοντες ολοκλήρωσαν την εγγραφή και τη δημιουργία λογαριασμού χωρίς κάποια βοήθεια ακολουθώντας τις οδηγίες που δόθηκαν. Οι υπόλοιποι έλαβαν σχετική βοήθεια για να ολοκλήρωσαν την διαδικασία. Στη συνέχεια, αφού όλοι είχαν πλέον προσωπικό λογαριασμό, προχώρησαν στην ανταλλαγή των λογαριασμών μεταξύ τους και ξεκίνησαν να ανταλλάσσουν μηνύματα. Ασχολήθηκαν αρκετή ώρα με τη διαδικασία συγγραφής, αποστολής και λήψης μηνυμάτων για να εξοικειωθούν. Τέλος ζητήθηκε στο επόμενο μήνυμα που θα έστειλαν να επισυνάψουν και κάποιο αρχείο μαζί, μια διαδικασία που τους δυσκόλεψε και μόνο τρία άτομα κατάφεραν να στείλουν το αρχείο. Οι υπόλοιποι ενώ προσπάθησαν και δέχτηκαν σχετική βοήθεια, δεν μπορούσαν να θυμηθούν όλα τα βήματα. Ήθελαν, όπως είπαν, περισσότερο χρόνο και ίσως επανάληψη της δραστηριότητας.

Οι στόχοι για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα ήταν η επαφή με νέους τρόπους επικοινωνίας στον σύγχρονο ψηφιακό κόσμο, η δημιουργία λογαριασμού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), η σύνταξη μηνυμάτων, η αποστολή και λήψη τους καθώς και η αξιοποίηση των λογαριασμών e-mail τόσο για την εγγραφή σε εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης ή ιστοσελίδες όσο και για την ενεργοποίηση των συσκευών smart που προϋποθέτουν την ύπαρξη λογαριασμού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Εικόνα 11: Δημιουργία λογαριασμού ηλ ταχυδρομείου

Για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα (Εικ 11)οι συμμετέχοντες είχαν εκφράσει την επιθυμία και έντονο ενδιαφέρον τους από την πρώτη στιγμή καθώς ήταν από τα πράγματα που ήθελαν να μάθουν. Είχαν, μάλιστα και πολλές σχετικές ερωτήσεις, γι' αυτό και είχαν έρθει από νωρίς στο σημείο των συναντήσεων, για να διατυπώσουν τις ερωτήσεις τους. Αν και η συγκεκριμένη δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε απογευματινή ώρα και κάποιoi ήταν ακόμα ξαπλωμένοι, εν τέλει προσήλθαν όλοι στην ομάδα.

Το γεγονός ότι ο λογαριασμός e-mail μπορεί να χρησιμοποιηθεί για επικοινωνία αλλά και ότι είναι απαραίτητος για όλες σχεδόν τις smart συσκευές έκανε την ενότητα ακόμα πιο ενδιαφέρουσα. Συμμετείχαν όλοι ενεργά και με αφοσίωση για να μάθουν τη διαδικασία αποστολής και λήψης μηνυμάτων αλλά και να δημιουργήσουν το δικό τους προσωπικό λογαριασμό. Αξιοποίησαν προϋπάρχουσες γνώσεις σχετικές με το χειρισμό και την πλοήγηση στη συσκευή τάμπλετ, ενώ ταυτόχρονα συνεργάστηκαν σε ομάδες, για να βοηθηθούν κάποιoi που δυσκολευόντουσαν και ήθελαν υποστήριξη στην όλη διαδικασία. Αξίζει να σημειωθεί πως δεν παραλείφθηκε - στο κλείσιμο της ενότητας - να γίνει λόγος για την ασφάλεια σχετικά με τα ενοχλητικά mail (spam) με την παροχή σχετικών συμβουλών:

- ΔΕΝ ΑΝΟΙΓΟΥΜΕ ΜΗΝΥΜΑΤΑ, ΟΥΤΕ ΑΡΧΕΙΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΣΤΕΛΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΑΓΝΩΣΤΟ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ. ΤΑ ΔΙΑΓΡΑΦΟΥΜΕ, ΓΙΑΤΙ ΣΥΝΗΘΩΣ ΠΕΡΙΕΧΟΥΝ ΙΟΥΣ.
- ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΑΜΕ ΣΕ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΘΥΜΙΖΟΥΝ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ή ΜΑΣ ΖΗΤΑΝ ΚΩΔΙΚΟΥΣ.
- ΑΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΑΠΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ ΚΟΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ (ΟΠΩΣ INTERNET-CAFÉ), ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΞΟΔΟΣ ΣΑΣ ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ

ΑΠΟΣΥΝΔΕΣΗ (SIGN OUT) ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗΣ.

B.2.4 Εφαρμογές βιντεοκλήσεων και τηλεδιάσκεψης πχ skype

Η έννοια της επικοινωνίας είναι συνδεδεμένη στενά με την ανθρώπινη φύση και τη συνοδεύει πριν ακόμα δημιουργηθεί η γλωσσική επικοινωνία. Στη βιβλιογραφία συναντάμε πολλούς ορισμούς για την επικοινωνία από τη στιγμή που ξεκίνησε η μελέτη της το 1930 περίπου (McQuail & Windahl, 2001). Ο Μπουραντάς (1992) αναφέρει ότι η επικοινωνία είναι πολύπλοκη διαδικασία μεταξύ του πομπού Α που μεταφέρει σκέψεις, ιδέες, ενέργειες στον δέκτη Β, για να τον επηρεάσει αλλάζοντάς του τη συμπεριφορά και την κατάσταση (Μπουραντάς, 1992). Ο Πετρόφσκι (1990) χαρακτηριστικά αναφέρει: «*η επικοινωνία είναι πολύπλευρη διαδικασία ανάπτυξης των επαφών μεταξύ των ανθρώπων, η οποία υπαγορεύεται από ανάγκες κοινής δραστηριότητας*» (Πετρόφσκι, 1990). Δεν στοχεύει η επικοινωνία στην απλή μεταφορά πληροφοριών, νοημάτων, ιδεών και αισθημάτων αλλά στην αλληλεπίδραση με το κοινωνικό και συμβολικό περίγυρο (Χρηστάκης, 2015, pp. 165-182).

Η εκπαιδευτική αυτή δραστηριότητα χωρίστηκε σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος ζητήθηκε από τους εκπαιδευόμενους να αναφέρουν τι γνωρίζουν σχετικά με τη δημιουργία κλήσεων με ήχο και εικόνα ταυτόχρονα (βιντεοκλήσεις) με τη βοήθεια του δικτύου ίντερνετ, ποιες εφαρμογές έχουν πιθανόν χρησιμοποιήσει ή έχουν ακούσει. Δόθηκε ταυτόχρονα και ο παρακάτω σύνδεσμος (lovefortechology.net, 2022)

- <https://www.lovefortechology.net/2020/04/10.html#gsc.tab=0>

για να βοηθηθούν και όσοι δεν γνώριζαν την υπηρεσία αυτή, όπου γίνεται μια σύντομη αναφορά σε 17 δωρεάν δημοφιλής εφαρμογές για επικοινωνία με βίντεο, φωνή και μηνύματα. Ακολούθησε συζήτηση γύρω από το θέμα και λύθηκαν απορίες που δημιουργήθηκαν.

Στο δεύτερο μέρος της δραστηριότητας ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να ενεργοποιήσουν τις συσκευές τους, να πλοηγηθούν στις εφαρμογές και να αναζητήσουν την εφαρμογή για βιντεοκλήσεις που υπήρχε εγκατεστημένη στα τάμπλετ. Αφού χωριστήκανε σε δύο ομάδες, η μία ομάδα με τα μέλη της, αφού μετακινήθηκε σε διαφορετικό χώρο, έκανε την πρώτη προσπάθεια δημιουργίας βιντεοκλήσης μεταξύ των δυο ομάδων. Η πρώτη προσπάθεια δεν είχε αποτέλεσμα γιατί δεν υπήρχε μεγάλη

εμβέλεια στο ασύρματο δίκτυο και δεν ήταν εφικτή η σύνδεση. Τα προβλήματα λύθηκαν με τη βοήθεια των δυο συμφοιτητριών που ήταν στο χώρο κάνοντας χρήση των δεδομένων κινητής τηλεφωνίας από τα κινητά τους τηλέφωνα. Η δεύτερη προσπάθεια είχε αποτέλεσμα και μάλιστα η βιντεοκλήση είχε άριστη εικόνα και ήχο. Οι συμμετέχοντες ενθουσιάστηκαν με το αποτέλεσμα και αφού συνομίλησαν οι δυο ομάδες η κλήση τερματίστηκε. Στη συνέχεια, ανέλαβε η ομάδα που είχε δεχτεί την κλήση να πραγματοποιήσει εκείνη τώρα κλήση. Μετά από μερικές προσπάθειες και συζητήσεις μεταξύ τους για το τι έπρεπε να κάνουν πρώτα κατάφεραν να ολοκληρώσουν με επιτυχία την διαδικασία. Τέλος, δόθηκε αρκετός χρόνος για να συνομιλήσουν όλοι και να πραγματοποιήσουν την ίδια διαδικασία.

Οι στόχοι που είχαν τεθεί για την συγκεκριμένη δραστηριότητα αφορούσαν στην γνωριμία με εφαρμογές επικοινωνίας με τη χρήση εικόνας και ήχου, στην εξοικείωση με τη χρήση τους, στην ανάκληση πρότερων γνώσεων για την χρήση της συσκευής και τον χειρισμό της, στην ακολούθηση οδηγιών και συγκεκριμένων βημάτων για την ορθή εκτέλεση βιντεοκλήσεων, στη βελτίωση των δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας, στην ενθάρρυνση για τη λήψη πρωτοβουλιών και στη βελτίωση της στάσης τους απέναντι στις Τ.Π.Ε.

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας των κλήσεων τα μέλη των ομάδων επικοινωνήσαν, γέλασαν και διασκέδασαν, δημιουργώντας έτσι μια πιο χαλαρή και παιγνιώδη ατμόσφαιρα. Αυτοί που είχαν smartphone και γνώριζαν τη χρήση των εφαρμογών βοήθησαν και καθοδήγησαν τους υπόλοιπους για να τα καταφέρουν. Στο τέλος, όλα τα μέλη των ομάδων ένιωθαν χαρά και ικανοποίηση για την επίτευξη των στόχων, έχοντας μια θετική στάση απέναντι στις Τ.Π.Ε. Οι άνθρωποι αναπτύσσουν θετική στάση απέναντι στη μάθηση, όταν εμπλέκονται δυναμικά στη μαθησιακή διαδικασία και αποκτούν νόημα μέσα από την εφαρμογή τους (Θεοφανέλλης & Παπαδημητρίου, 2016, σσ. 67-81). Επομένως, οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ένα σύγχρονο μαθησιακό εργαλείο, που βοηθά στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, όπως: η εφευρετικότητα, η συνθετική και αφαιρετική σκέψη, η υπολογιστική σκέψη, η κριτική αντίληψη, καθώς και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας (Κόμης, Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των ΤΠΕ, 2004).

Σημαντικοί δε παράγοντες για την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ θεωρούνται το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων για τον υπολογιστή, που εκλαμβάνεται ως κίνητρο

μάθησης, η ενεργός συμμετοχή των εκπαιδευομένων μέσω αλληλεπιδραστικών δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν δράση και ανάδραση και η επιλογή της κατάλληλης εφαρμογής λογισμικού για τη δημιουργία ή ενίσχυση των νοητικών μοντέλων του (Μικρόπουλος & Μπέλλου, 2010).

Έλεγχος των αποτελεσμάτων και αναγνώριση προβλημάτων

Στο σημείο αυτό, στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 1) αποτυπώνονται ατομικά στοιχεία των μελών της ομάδας των εκπαιδευομένων που σχετίζονται με την ηλικία τους και την ψυχιατρική διάγνωση της νόσου του καθενός. Επιπλέον, ακολουθεί συνοπτική περιγραφή στοιχείων που σχετίζονται τόσο με το κοινωνικό και ιατρικό ιστορικό όσο και με τα ενδιαφέροντα, τις κλήσεις και την πρότερη επαφή με τις νέες τεχνολογίες. Αξίζει να αναφερθεί ότι όλα τα δεδομένα που στοιχειοθετούν προσωπικά ζητήματα των συμμετεχόντων αποκτήθηκαν με την συναίνεση των ίδιων, τηρώντας κάθε διαδικασία προστασίας του ιατρικού απορρήτου και των προσωπικών δεδομένων σε συνεργασία και συνεισφορά της θεραπευτικής ομάδας του ξενώνα.

Πίνακας 1: Στοιχεία συμμετεχόντων

ΟΝΟΜΑ	ΗΛΙΚΙΑ	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ
Φ.Π	53	Ψυχωσική συνδρομή
Κ.Τ	44	Σχιζοφρένεια
Γ.Σ	63	Διαταραχές συμπεριφοράς
Π.Κ	37	Σχιζοφρένεια
Φ.	48	Σχιζοφρένεια
Γ.Φ	72	Σχιζοφρένεια
Κ.Κ	39	Gilles de la Tourette
Γ.Α	22	Σχιζοφρένεια
Δ.Ζ	72	Σχιζοφρένεια
Δ.Π	50	Ψυχωσική συνδρομή, επιληψία
Χ.Κ	74	Σχιζοφρένεια

Φ.Π

Ετών 53 – Ψυχωσική συνδρομή. Είναι απόφοιτος Λυκείου και υπήρξε για πολλά χρόνια υπάλληλος σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στην Αττική και σε μεγάλα νησιά. Είναι άγαμος και οι μόνοι συγγενείς του που έχει είναι δυο υπερήλικες θείοι. Έχει συνολικά τέσσερα χρόνια νοσηλείας σε ψυχιατρικές δομές. Στο παρελθόν είχε ασχοληθεί με την χρήση Η/Υ λόγω δουλειάς και γνωρίζει τον βασικό χειρισμό του. Στον ξενώνα συμμετείχε ενεργά σε όλες τις εκπαιδευτικές δράσεις και εκδήλωσε το ενδιαφέρον να βοηθήσει στην εκπαιδευτική διαδικασία, παρέχοντας βοήθεια στα υπόλοιπα άτομα της ομάδας που την είχαν ανάγκη. Του αρέσει να μιλάει πολύ και έχει τη δική του γνώμη για όλα τα θέματα. Διαθέτει κινητό τηλέφωνο παλιάς τεχνολογίας. Εξέφρασε το ενδιαφέρον για βοήθεια με σκοπό την ανάκτηση ενός παλιού email, πράγμα το οποίο δεν κατέστη δυνατό και για αυτό προχωρήσαμε στη δημιουργία νέου. Η μόνη πηγή εισοδήματος είναι το επίδομα που λαμβάνει.

Κ.Τ

Ετών 44- Σχιζοφρένεια. Γεννημένος στη Αθήνα, απόφοιτος της Α΄ τάξης του ΕΠΑΛ και του ΙΕΚ Ξυνή στην ειδικότητα πληροφορικής, στο παρελθόν είχε εργαστεί σαν αποθηκάριος. Είναι άγαμος. Έχει συγγενείς την αδερφή του και τη μητέρα του που τον επισκέπτονται συχνά και με τους οποίους, όταν λαμβάνει άδεια, μένει μαζί. Στο παρελθόν είχε ασχοληθεί με τη χρήση Η/Υ για προσωπική χρήση και για ψυχαγωγία, παίζοντας online παιχνίδια. Στον ξενώνα είναι γενικά ήσυχος και κάποιες μέρες υποτονικός στις δράσεις λόγω της αγωγής που λαμβάνει. Δήλωσε από την πρώτη στιγμή την πρόθεσή του να βοηθήσει τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας σε όσα γνώριζε και η συμμετοχή του ήταν έντονη με ερωτήσεις, απορίες και εμπειρίες από το παρελθόν. Έχει καλές σχέσεις με όλους αλλά μια ιδιαίτερη σχέση με την Δέσποινα. Εξέφρασε την επιθυμία για την αγορά ενός τάμπλετ, μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων, ενώ διαθέτει και κινητό νέας τεχνολογίας (smartphone). Η μόνη πηγή εισοδήματος είναι το βοήθημα από την πρόνοια.

Γ.Σ

Ετών 63- Παρανοϊκός τύπος σχιζοφρένειας με διαταραχές στην συμπεριφορά. Γεννημένος στον Πειραιά και είναι απόφοιτος της Σιβιτανιδείου ειδικότητα Μηχανικός. Έχει εργαστεί σαν μηχανικός σε καράβια αρκετά χρόνια. Είναι άγαμος και έχει έναν αδερφό και μια αδερφή. Αντιμετωπίζει αρκετά παθολογικά και οργανικά προβλήματα. Ήταν παρών από νωρίς σε όλες τις συναντήσεις της ομάδας και ήθελε να ακούμε τραγούδια στο διάλειμμα

ή μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ αρκετές ήταν οι φορές που μας τραγουδούσε και μας αφιέρωνε τραγούδια. Δεν είχε προηγούμενη εμπειρία με ηλεκτρονικές συσκευές και δεν διαθέτει κινητό τηλέφωνο. Χρειαζόταν πάντα κάποιον δίπλα του να τον βοηθάει. Λαμβάνει σύνταξη.

Π.Κ

Ετών 37- Σχιζοφρένεια. Ηλικία εμφάνισης της διαταραχής τα 26 έτη. Γεννημένος στο Μαραθώνα, απόφοιτος Γενικού Λυκείου. Δεν έχει εργαστεί. Συγγενείς έχει την μητέρα του και η μόνη πηγή εισοδήματος είναι το επίδομα που λαμβάνει από την πρόνοια. Ήταν πρόθυμος σε όλες τις συναντήσεις και με έντονο το ενδιαφέρον για την εκμάθηση χειρισμού των συσκευών τάμπλετ. Διαθέτει κινητό νέας τεχνολογίας (smartphone) και ενδιαφερόταν να γνωρίσει τις εφαρμογές επικοινωνίας ανταλλαγής άμεσων μηνυμάτων και βιντεοκλήσεων. Κατά τη διάρκεια των εκπαιδευτικών δράσεων χρειαζόταν αρκετές φορές βοήθεια, ένιωθε ανασφάλεια με το χειρισμό της συσκευής και ήθελε την επιβεβαίωση και την επιβράβευση. Δεν ήταν πολύ ομιλητικός, ενώ είχε καλές σχέσεις με όλους. Δεν ήθελε να τον αγγίζουν και γι' αυτό όσες φορές χρειαζόταν βοήθεια ήθελε να τον ρωτάμε αν μπορούμε να τον αγγίξουμε. Γενικά ήταν ήρεμος και ευδιάθετος χωρίς απότομες εναλλαγές στη διάθεσή του.

Φ.Π

Ετών 48- Σχιζοφρένεια. Γεννημένη στο Tambon της Ρωσίας. Διαζευγμένη με τρία παιδιά. Τα δύο κορίτσια στη Ρωσία και η μία κόρη στην Ελλάδα. Είναι απόφοιτος Πανεπιστημίου. Είχε εργαστεί ως ελεύθερη επαγγελματίας έχοντας κατάσταση με είδη περιποίησης. Η διαταραχή εμφανίστηκε μετά το διαζύγιο με τον άντρα της το 2016 και από τότε άλλαξε η ζωή της, όπως δηλώνει. Έχει έντονο χαρακτήρα και μιλάει αρκετά. Έχει άποψη για πολλά θέματα και ιδιαίτερα σε ότι αφορά τη χώρα της. Είναι περήφανη για την καταγωγή της. Είναι αρκετά κοινωνική και συμμετέχει στις δουλειές τους ξενώνα. Έχει μια πιο στενή φιλική σχέση με την Δέσποινα, γιατί μένουν στον ίδιο κοιτώνα. Της αρέσει να βοηθάει και να παίρνει πρωτοβουλίες. Είχε ασχοληθεί στο παρελθόν με τη χρήση Η/Υ αλλά δεν θυμόταν αρκετά, όπως δήλωσε. Παρόλα αυτά τα κατάφερε πολύ καλά με τη χειρισμό των συσκευών. Δεν διαθέτει κινητό τηλέφωνο. Δεν έχει καμία πηγή εισοδήματος.

Γ.Φ

Ετών 72- Σχιζοφρένεια και νοσοφοβία. Γεννημένος στις Σπέτσες, απόφοιτος του Ε.Μ.Π της Αθήνας του τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών. Είναι άγαμος και η διαταραχή εμφανίστηκε από την εφηβεία. Έχει εργαστεί στο παρελθόν και λαμβάνει σύνταξη. Δεν έχει συγγενείς εν ζωή. Δεν είχε εμπειρία με ηλεκτρονικές συσκευές στο παρελθόν και δεν διαθέτει κινητό τηλέφωνο. Κατά τη διάρκεια των εκπαιδευτικών δράσεων τα κατάφερε μόνος τους στο χειρισμό της συσκευής και μετά από επαναλήψεις ένωθε σίγουρος για τις ενέργειές του. Ήταν πάντα ήρεμος και είχε καλές σχέσεις με όλα τα άτομα της ομάδας. Εξέφραζε τις σκέψεις του, τις απορίες του και υποστήριζε την άποψή του με επιχειρήματα. Ήταν συνεπής σε όλες τις συναντήσεις και έδειχνε ενδιαφέρον για να μάθει καινούργια πράγματα.

Κ.Κ

Ετών 39- Gilles de la Tourette. Γεννημένη στην Αθήνα. Απόφοιτη Γενικού Λυκείου, είναι άγαμη. Η διαταραχή διαγνώστηκε στην ηλικία των 7 ετών, ενώ συμπτώματα είχαν εμφανιστεί από την ηλικία των 4 ετών. Έχει συγγενείς τη μητέρα της και τα δύο αδέρφια της. Παρόλο που έχει στην κατοχή της κινητό τηλέφωνο νέας γενιάς (smartphone), με τις συσκευές τάμπλετ δυσκολευόταν στο χειρισμό. Ένωθε ανασφάλεια και χρειαζόταν κάποιον πάντα στο πλάι της για να της υποδεικνύει τι να κάνει. Λόγω της ασθένειας της κάποιες φορές έκανε ήχους που ενοχλούσαν τα μέλη της ομάδας. Το σταματούσε όμως και ζητούσε συγνώμη. Ήταν γενικά ήρεμη και με έντονο το ενδιαφέρον να μάθει. Κάποιες φορές λόγω της αγωγής ήταν υποτονική και έψαχνε ευκαιρία, για να αποχωρίσει από την ομάδα. Σε κάποιο μάθημα που βγάζαμε φωτογραφίες θεώρησε ότι κάποιος από την ομάδα ήθελε να την φωτογραφίσει, χωρίς να τη ρωτήσει πρώτα. Έγινε έξαλλη και χρειάστηκε η επέμβαση της εργοθεραπεύτριας και της ψυχολόγου, για να την ηρεμήσουν. Το περιστατικό ήταν μεμονωμένο και δεν επαναλήφθηκε κάτι παρόμοιο. Ήταν λιγάκι απόμακρη απ' όλους και συνήθιζε να τρώει μόνη της. Πηγή εισοδήματος είναι η σύνταξη που λαμβάνει.

Γ.Α

Ετών 22- Σχιζοφρένεια. Γεννημένος στη Σύρο, είναι απόφοιτος ΕΠΑΛ και έχει τους γονείς του και τρία αδέρφια. Η νόσος εμφανίστηκε, όταν παρουσιάστηκε φαντάρος και από τότε νοσηλεύεται. Δεν διαθέτει καμία πηγή εισοδήματος και για το λόγο αυτό το τελευταίο διάστημα απασχολούταν στο κυλικείο εντός του ψυχιατρείου, για να λαμβάνει ένα μικρό

εισόδημα. Είναι εξοικειωμένος με την τεχνολογία, διαθέτει κινητό νέας γενιάς και του αρέσει να ακούει τραγούδια ραπ με έντονο το θρησκευτικό στοιχείο στους στίχους των τραγουδιών. Μιλάει συνεχώς, του αρέσει να πειράζει τους άλλους και με κάθε ευκαιρία έψαχνε να βρει τρόπο να πάει για τσιγάρο. Με την εκπαιδευτική διαδικασία δεν δυσκολεύτηκε και τα κατάφερε ικανοποιητικά. Ήθελε να τελειώνει πρώτος και να αποχωρεί. Όσες φορές έμεινε μέχρι το τέλος ήταν γιατί βάζαμε τραγούδια που ήθελε να ακούσουμε όλοι μαζί, πράγμα που τον ευχαριστούσε. Είχε φιλική σχέση με το Φάνη, ενώ δεν τα πήγαινε καλά με τον Γιώργο, παρόλο που συγκατοικούσαν στον ίδιο κοιτώνα, γιατί τον ενοχλούσε με τα τραγούδια, με αποτέλεσμα πολλές φορές να τσακώνονται.

Δ.Ζ

Ετών 72- Σχιζοφρένεια. Γεννημένος στην Κρήτη. Απόφοιτος δημοτικού. Εργαζόταν για αρκετά χρόνια και λαμβάνει σύνταξη. Είναι άγαμος και έχει συνολικά 8 χρόνια που νοσηλεύεται σε ψυχιατρικές δομές. Έχει μόνο δυο αδέρφια στη Κρήτη. Δεν διαθέτει κινητό τηλέφωνο και δεν είχε καμία επαφή στο παρελθόν με συσκευές τεχνολογίας. Είχε αρκετούς φόβους και ενδοιασμούς για το αν μπορεί να τα καταφέρει. Με αρκετή βοήθεια και επιμονή άρχισε σιγά-σιγά να κρατάει μόνος του τη συσκευή και να κάνει τους βασικούς χειρισμούς. Αρκετές φορές χρειαζόταν βοήθεια είτε για να πληκτρολογήσει είτε για να θυμηθεί τι ενέργειες έπρεπε να κάνει, για να πλοηγηθεί στο μενού της συσκευής. Δούλεψε σε ζευγάρι με τον Φάνη και τον Κωνσταντίνο αρκετές φορές, πράγμα που του έδωσε αυτοπεποίθηση και θάρρος, για να συνεχίσει. Επίσης, οι εντολές μέσω της οθόνης αφής τον δυσκόλευαν στη αρχή αρκετά. Με τη πάροδο των μαθημάτων το συνήθισε. Ήταν πάντα ήσυχος στην ομάδα και με την πρώτη ευκαιρία έπαιρνε το λόγο να μας πει και μια ιστορία από την Κρήτη. Είχε καλές σχέσεις με όλα τα μέλη της ομάδας και βοηθούσε στην οργάνωση του χώρου πριν και μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων με τις καρέκλες από την τραπεζαρία.

Δ.Π

Ετών 50-Ψυχωσική συνδρομή επιληψία, σχιζοφρένεια. Γεννημένη στο Αγρίνιο και μεγαλωμένη στον Πειραιά. Έχει απολυτήριο Γενικού Λυκείου. Ηλικία εμφάνισης της νόσου ήταν τα 23 χρόνια. Έχει εργαστεί σαν πωλήτρια στο παρελθόν. Μοναδικοί συγγενείς της είναι μια θεία και μια ξαδέρφη. Είναι διαζευγμένη και δεν έχει παιδιά. Έχει προβλήματα με τα γόνατα γεγονός που δυσκολεύει την κίνηση της. Διαθέτει κινητό τηλέφωνο παλιάς τεχνολογίας και δεν έχει εμπειρία από τον χειρισμό Η/Υ. Στην ομάδα ήταν πάρα πολύ

ομιλητική, εξέφραζε τον ενδιαφέρον της για τη δράση και τα οφέλη που έχει για την ίδια και τους υπόλοιπους. Ένωθε ανασφαλής με τον χειρισμό των συσκευών στην αρχή και για το λόγο αυτό τις περισσότερες φορές δούλεψαν σαν μαζί με την Φωτεινή. Μετά τα πρώτα μαθήματα και μόλις εξοικειώθηκε με το χειρισμό δούλεψε και μόνη της, στο δικό της τάμπλετ και τα κατάφερε με μεγάλη επιτυχία. Χρειαζόταν επιβράβευση για όσα έκανε και αυτό της έδινε θάρρος να συνεχίσει. Στις συναντήσεις τις ομάδας ήταν πάντα παρούσα. Είχε καλές σχέσεις με όλη την ομάδα, μιας και είναι και ιδιαίτερα κοινωνική. Η διαδικασία αυτή της εκπαίδευσης μετά από δυο χρόνια απραξίας την κινητοποίησε αρκετά, πράγμα που φάνηκε και στη συμπεριφορά της, στις αλλαγές που έκανε στον εαυτό της αλλά και στο γεγονός ότι ήθελε να δοκιμάσει να δώσει Πανελλήνιες εξετάσεις για να σπουδάσει Θεολογία που τόσο ήθελε. Μοναδική πηγή εισοδήματος είναι το επίδομα.

Χ.Κ

Ετών 74-Σχιζοφρένεια, επιθετική συμπεριφορά, άρση αναστολών. Διαζευγμένη με μία κόρη. Γεννημένη στο Αγρίνιο, απόφοιτη Γυμνασίου και στη συνέχεια σπούδασε σε σχολή λογιστικής. Η εμφάνιση της νόσου έγινε κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης σε ηλικία 28 ετών. Συνολικά νοσηλεύεται σε ψυχιατρικές δομές 30 χρόνια. Στο παρελθόν είχε εργαστεί σαν καθαρίστρια σε νοσοκομείο αλλά και σε λογιστήριο σε εργοστάσιο. Έχει μια αδερφή και εγγόνια από τη κόρη της. Λαμβάνει σύνταξη από τον ΕΦΚΑ. Πάσχει και από νευρολογικά προβλήματα από μικρή ηλικία. Στης αρχή λόγω της επιθετικής συμπεριφοράς, η οποία οφειλόταν στην αγωγή, τα υπόλοιπα μέλη δεν την ήθελαν στην ομάδα. Όμως μετά τη ρύθμιση της αγωγής έγινε πλήρως αποδεκτή από την ομάδα και δεν απουσίασε σχεδόν σε κανένα μάθημα. Η ηλικία της σε συνδυασμό με την διαταραχή της απαιτούσε ιδιαίτερη μέριμνα. Έτσι, σε όλα τα μαθήματα ήταν κάποιο άτομο να την καθοδηγεί. Η χαρά της που κατάφερνε να χειρίζεται τη συσκευή ήταν μεγάλη και συνεχώς με ευχαριστούσε. Άξιο να αναφερθεί είναι το γεγονός ότι ένωσε μεγάλη χαρά και ενθουσιασμό, όταν χωριστήκαμε σε ομάδες για δημιουργία βιντεοκλήσης.

Κύκλος 3

A3. Τροποποιημένο πλάνο δράσης

Μετά την ανάλυση των δεδομένων του δευτέρου ερευνητικού κύκλου, οι συμμετέχοντες σε ποσοστό 64% διέθεταν κινητό τηλέφωνο και το 57% από αυτούς είχε smartphone. Οπότε ήταν ανάγκη για την εκμάθηση της ορθής χρήσης των μηχανών αναζήτησης, για θέματα ενδιαφέροντος, διασφαλίζοντας τα προσωπικά τους δεδομένα, αλλά και τη αξιοποίηση της συσκευής για ψυχαγωγία και χαλάρωση. Η παρακολούθηση βίντεο, η λήψη φωτογραφιών και η μουσική ήταν στις προτιμήσεις τους. Τα παραπάνω δεδομένα ήταν αυτά που καθόρισαν και τους επόμενους μακροπρόθεσμους στόχους της παρέμβασης και με βάση τους οποίους δομήθηκε η μετέπειτα πορεία της διαδικασίας, ενώ παρακάτω αποτυπώνονται οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι.

Οι εκπαιδευόμενοι να είναι σε θέση:

- Να επιλέγουν τη σωστή μηχανή αναζήτησης με βάση το θέμα ή το αντικείμενο της αναζήτησης.
- Να θέτουν κριτήρια κατά την αναζήτηση για τον περιορισμό των αποτελεσμάτων.
- Να επιλέγουν πλατφόρμες για αναζήτηση μουσικής και βίντεο.
- Να μην μοιράζονται προσωπικά δεδομένα.
- Να χρησιμοποιούν την φωτογραφική μηχανή.

Λαμβάνοντας υπόψη τους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους της εκπαιδευτικής παρέμβασης για την κάλυψη των αναγκών των ατόμων του ξενώνα και για την εκμάθηση χρήσης τάμπλετ, το βασικό εργαλείο παρέμεινε η ηλεκτρονική συσκευή τάμπλετ, δεδομένης και της φύσεως της έρευνας. Από την πρώτη κιόλας στιγμή αποδείχτηκε το πιο ελκυστικό κίνητρο για τα άτομα του ξενώνα.

Οι τεχνικές που αξιοποιήθηκαν ήταν η άμεση διδασκαλία, οι ερωτήσεις και απαντήσεις, η χρήση του βιντεοπροβολέα για επίδειξη, οι οπτικές και ακουστικές προτροπές μαζί με συζήτηση, οι βιωματικές ανακαλυπτικές δραστηριότητες και η συνεχής εξάσκηση και ανατροφοδότηση. Η υλοποίηση συνεχίστηκε στον ίδιο χώρο, τις μέρες και ώρες που είχαν οριστεί. Τα άτομα και σε αυτό το κύκλο παρέμειναν τα ίδια, δεν υπήρχε διαρροή, και η συνοχή της ομάδας είχε ομάδας είχε εδραιωθεί με σαφή σημάδια ενδυνάμωσης.

B3.Εφαρμογή επόμενων δράσεων

Ακολουθώντας το παραπάνω τροποποιημένο πλάνο, συνεχίστηκε η έρευνα δράσης με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. Για την ομαλότερη εφαρμογή του προγράμματος παρέμβασης η διαδικασία χωρίστηκε σε τρεις επιμέρους ενότητες ανάλογα με τη θεματολογία.

B.3.1 Μηχανές αναζήτησης για αναζήτηση ειδήσεων, πληροφοριών, θέματα ενδιαφέροντος και αξιοποίηση των υπηρεσιών του διαδικτύου

Ο φυλλομετρητής ιστού είναι ίσως η πιο ευρέως χρησιμοποιούμενη εφαρμογή λογισμικού στην ιστορία και έχει εξελιχθεί σημαντικά τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια- σήμερα, οι χρήστες εκτελούν φυλλομετρητές ιστού σε διάφορους τύπους υλικού, από κινητά τηλέφωνα και υπολογιστές-ταμπλέτες μέχρι κανονικούς επιτραπέζιους υπολογιστές. Ο Παγκόσμιος Ιστός (WWW) είναι ένα κοινόχρηστο σύστημα πληροφοριών που λειτουργεί πάνω στο Διαδίκτυο. Οι φυλλομετρητές ιστού ανακτούν περιεχόμενο και προβάλλουν περιεχόμενο από απομακρυσμένους διακομιστές ιστού χρησιμοποιώντας ένα ανώνυμο πρωτόκολλο που ονομάζεται Πρωτόκολλο Μεταφοράς Υπερκειμένου (HTTP) (Eixelsberger, Ogris, Gall, & Bellay, 1998, pp. 508-511). Οι ιστοσελίδες γράφονται χρησιμοποιώντας μια απλή γλώσσα που ονομάζεται HyperText Markup Language (HTML). Μπορούν να εμπλουτιστούν με άλλες τεχνολογίες, όπως τα Cascading Style Sheets (CSS), τα οποία προσθέτουν πρόσθετες πληροφορίες διάταξης και στυλ, και η JavaScript, η οποία επιτρέπει υπολογισμούς από την πλευρά του πελάτη. Τα πρόσθετα (plugins) καλούνται για περιεχόμενο που το πρόγραμμα περιήγησης δεν μπορεί να χειριστεί εγγενώς, όπως τα Java applets. Τα προγράμματα περιήγησης παρέχουν συνήθως άλλες χρήσιμες λειτουργίες, όπως σελιδοδείκτες, ιστορικό, διαχείριση κωδικού πρόσβασης και λειτουργίες προσβασιμότητας για την εξυπηρέτηση χρηστών με αναπηρίες (Grosskurth & Godffey, 2005, σσ. 661-664).

Για την πραγματοποίηση της ενότητας «μηχανές αναζήτησης» και για την διευκόλυνση των εκπαιδευομένων, επιλέχθηκε για αφόρμηση ένα ολιγόλεπτο εκπαιδευτικό βίντεο, που περιέγραφε τις κυριότερες πληροφορίες για της δημοφιλέστερες μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο.

- <https://www.youtube.com/watch?v=K7e4ww5fNJg>

περισσότεροι απάντησαν ότι βρήκαν τη διαδικασία εύκολη και ψυχαγωγική, μετά το εισαγωγικό βίντεο και τις οδηγίες που έλαβαν. Ο Δ.Ζ, απόφοιτος δημοτικού, ζήτησε και έλαβε βοήθεια για την σωστή πληκτρολόγηση των λέξεων. Ο Κ.Τ δήλωσε ότι θα επιθυμούσε να αγοράσει μια φορητή συσκευή για προσωπική χρήση. Το χαλαρό και ευχάριστο κλίμα αποτυπώθηκε και στο κλείσιμο της συνάντησης, με τον Γ.Σ να μας τραγουδάει αγαπημένα του τραγούδια.

B.3.2 Φωτογραφική μηχανή

Φωτογραφική μηχανή ονομάζεται η συσκευή που χρησιμοποιείται για τη λήψη φωτογραφιών (wikipedia, 2022). Οι ευρύτερα χρησιμοποιούμενες σήμερα φωτογραφικές μηχανές, ερασιτεχνικής ή επαγγελματικής χρήσης, διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: τις συμπαγείς (compact) και στις μονοοπτικές ρεφλέξ (SLR) (wikipedia, 2021). Διακρινόμενες, ανάλογα με την τεχνολογία τους, είναι οι κλασικές φωτογραφικές μηχανές με φιλμ και οι ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές (wikipedia, 2022). Σε όλες τις smart συσκευές υπάρχει και μία τουλάχιστον ενσωματωμένη ψηφιακή φωτογραφική μηχανή. Τα τάμπλετ που χρησιμοποιούνται διαθέτουν δύο κάμερες, μία κύρια και μία δευτερεύουσα για τις βιντεοκλήσεις.

Το μεγαλύτερο μέρος της ενότητας για την αξιοποίηση της φωτογραφικής μηχανής έλαβε μέρος σε εξωτερικό χώρο. Αφού δόθηκαν προφορικές οδηγίες, οι

Εικόνα 13: Εξωτερικοί χώροι Ψ.Ν.Α

συμμετέχοντες είχαν αρκετό χρόνο στη διάθεσή τους να περπατήσουν στο εξωτερικό χώρο του νοσοκομείου και να φωτογραφίσουν σημεία ενδιαφέροντος. Έπρεπε, λοιπόν, να περιηγηθούν, για 15-20 λεπτά σε εξωτερικούς κυρίως χώρους- προκειμένου να υπάρχουν καλύτερα αποτελέσματα φωτογραφιών - να βγάλουν όσες φωτογραφίες ήθελαν και επιστρέψουν στο χώρο των συναντήσεων. Οι φωτογραφίες που θα είχαν συλλέξει θα παρουσιάζονταν σε όλους με τη συμβολή και χρήση του βιντεοπροβολέα.

Στόχοι, λοιπόν, της δράσης ήταν η λήψη και η εφαρμογή προφορικών οδηγιών, η τήρηση του χρόνου για την εκτέλεση της εργασίας, η πλοήγηση σε εξωτερικό χώρο, η εξάσκηση για τη λήψη καθαρών φωτογραφιών χωρίς «κούνημα», η λήψη πρωτοβουλιών για το θέμα της φωτογραφίας, η συνεργασία και η ομαδικότητα.

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας οι εκπαιδευόμενοι εκμεταλλεύτηκαν την ωραία μέρα και περιηγήθηκαν αρκετά στο εξωτερικό χώρο και επισκέφτηκαν σημεία που ίσως δεν είχαν μέχρι τώρα την ευκαιρία να δουν (πχ θερμοκήπιο). Επίσης, εντυπωσιάστηκαν

από το υλικό που μοιραστήκανε όλοι μαζί, γιατί ο καθένας έβλεπε με άλλη ματιά το τοπίο μέσα από τη φωτογραφία. Επιλέχθηκαν κάποιες φωτογραφίες και δημιουργήθηκε ένα όμορφο κολλάζ φωτογραφιών (Εικ.13), με τη βοήθεια των εφαρμογών που διέθεταν οι συσκευές τάμπλετ.

B.3.3 Μουσική και βίντεο για ψυχαγωγία

Ο διασημότερος ιστότοπος, ο οποίος επιτρέπει κοινοποίηση, αποθήκευση, αναζήτηση και αναπαραγωγή ψηφιακών βίντεο και ψηφιακών ταινιών για κάθε άτομο είναι το YouTube. Δημιουργήθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 2005. Το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου στο YouTube επιφορτώνεται από ιδιώτες. Ωστόσο μέσα μαζικής ενημέρωσης και επιχειρήσεις παρέχουν ορισμένο από το υλικό τους μέσω της ιστοσελίδας. Όλοι μπορούν να βλέπουν τις αποθηκευμένες ψηφιακές ταινίες (βίντεο), ενώ τα εγγεγραμμένα μέλη μπορούν να αποθηκεύουν απεριόριστο αριθμό ταινιών με χρονικό όριο δεκαπέντε λεπτών το κάθε βίντεο. Μαζί με τις ταινίες φαίνεται και ο αριθμός των μελών που τις έχουν δει, ώστε να φαίνονται ποιες είναι οι πιο δημοφιλείς. Επίσης, ένας χρήστης μπορεί να πει αν του αρέσει ένα βίντεο ή όχι. Τα εγγεγραμμένα μέλη μπορούν να αφήσουν σχόλια στο κάθε βίντεο και να πατήσουν το κουμπί «Μου αρέσει» (Like), καθώς επίσης και να βαθμολογήσουν και να απαντήσουν τα σχόλια άλλων χρηστών.

Μη εγγεγραμμένοι χρήστες μπορούν να παρακολουθήσουν τα βίντεο, ενώ οι εγγεγραμμένοι χρήστες επιτρέπεται να ανεβάσουν απεριόριστο αριθμό βίντεο. Τα περισσότερα smartphone έχουν πρόσβαση σε βίντεο YouTube, είτε μέσα σε μια εφαρμογή είτε μέσω ενός βελτιστοποιημένου ιστότοπου, το YouTube Mobile, που κυκλοφόρησε τον Ιούνιο του 2007 (Wikipedia, 2022). Σύμφωνα με τους ανεξάρτητους παρόχους στοιχείων επισκεψιμότητας Alexa και SimilarWeb, το YouTube ήταν η τρίτη σε επισκεψιμότητα ιστοσελίδα στον κόσμο τον Ιούνιο του 2015 (similarweb, 2005).

Στα τάμπλετ που είχαν στη διάθεση τους οι εκπαιδευόμενοι η εφαρμογή YouTube ήταν ήδη εγκατεστημένη. Το μόνο που χρειαζόνταν ήταν η χρήση του λογαριασμού mail για να συνδεθούν στην πλατφόρμα. Τους δόθηκαν προφορικές οδηγίες για την ενεργοποίηση της συσκευής, την πλοήγηση στο μενού για τον εντοπισμό της εφαρμογής, τη χρήση του προσωπικού τους λογαριασμού mail για τη σύνδεση και τέλος την πληκτρολόγηση για την εύρεση οπτικοακουστικού υλικού. Όσοι διέθεταν smartphone την γνώριζαν την εφαρμογή και δήλωσαν ότι κάνουν χρήση.

Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης της α' φάσης του τρίτου ερευνητικού κύκλου, δημιουργήθηκε μια παρεξήγηση μεταξύ του Κ.Τ και της Κ.Κ, με αφορμή μια φωτογραφία. Το θέμα πήρε διαστάσεις και χρειάστηκε η παρέμβαση της ψυχολόγου για την διευθέτηση του ζητήματος. Κρίθηκε λοιπόν σκόπιμο στην παρούσα φάση να γίνει μια παρέμβαση για την ενίσχυση των δεξιοτήτων που σχετίζονται με την κατάλληλη αντίδραση και ανταπόκριση όταν κάτι μας ενοχλεί.

Για την ενίσχυση των παραμέτρων αυτών αξιοποιήθηκαν τα μέγιστα οι κοινωνικές ιστορίες, τόσο με τη μορφή εικόνων όσο και με τη μορφή κινουμένων σχεδίων, όπως επίσης και στιγμιότυπα από διάφορες κοινωνικές περιστάσεις σε βίντεο, όπου παρουσιαζόταν η επιθυμητή αντίδραση στο ανάλογο ερέθισμα. Για τη συλλογή του υλικού αυτού, ο εκπαιδευτικός χρησιμοποίησε και στιγμιότυπα ταινιών παρμένα από το YouTube που μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τον συγκεκριμένο σκοπό.

Δόθηκε, επίσης, έμφαση στην έννοια της φιλίας, καθώς και στις έννοιες της αγάπης, του σεβασμού, της αλληλοβοήθειας και της συνεργασίας, που αποτελούν απαραίτητα συστατικά της φιλίας. Κρίθηκε, μάλιστα, σκόπιμη η παρακολούθηση δύο παιδικών ταινιών που εμπεριείχαν δυο δυνατές φιλίες: του Τιμόν και του Πούμπα στην ταινία «Ο βασιλιάς των λιονταριών» και του Μόγλη με τα άγρια ζώα στην ταινία «Το βιβλίο της Ζούγκλας». Η παρακολούθηση των παραπάνω ταινιών αποτέλεσε εφελκυστικό συζήτησης γύρω από το θέμα της φιλίας.

Γ3. Έλεγχος αποτελεσμάτων

Με βάση όσα έχουν ήδη παρουσιαστεί, γίνεται φανερό ότι για τον τρίτο αυτόν ερευνητικό κύκλο ο έλεγχος των αποτελεσμάτων, όπως και η αναγνώριση των προβλημάτων που ανέκυπταν σε κάθε φάση, γίνονταν τμηματικά στο τέλος κάθε επιμέρους φάσης. Η πορεία αυτή επιλέχθηκε από τον εκπαιδευτικό, έτσι ώστε, απ' τη μια να γίνεται κατανοητή και ευδιάκριτη η πορεία της παρέμβασης σε συνδυασμό με τις αναπροσαρμογές που προέκυπταν και απ' την άλλη για να μην συσσωρευτεί μεγάλος όγκος πληροφοριών στο τέλος του κύκλου και υποτιμηθούν ενδεχομένως κάποιες παρατηρήσεις ή ευρήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

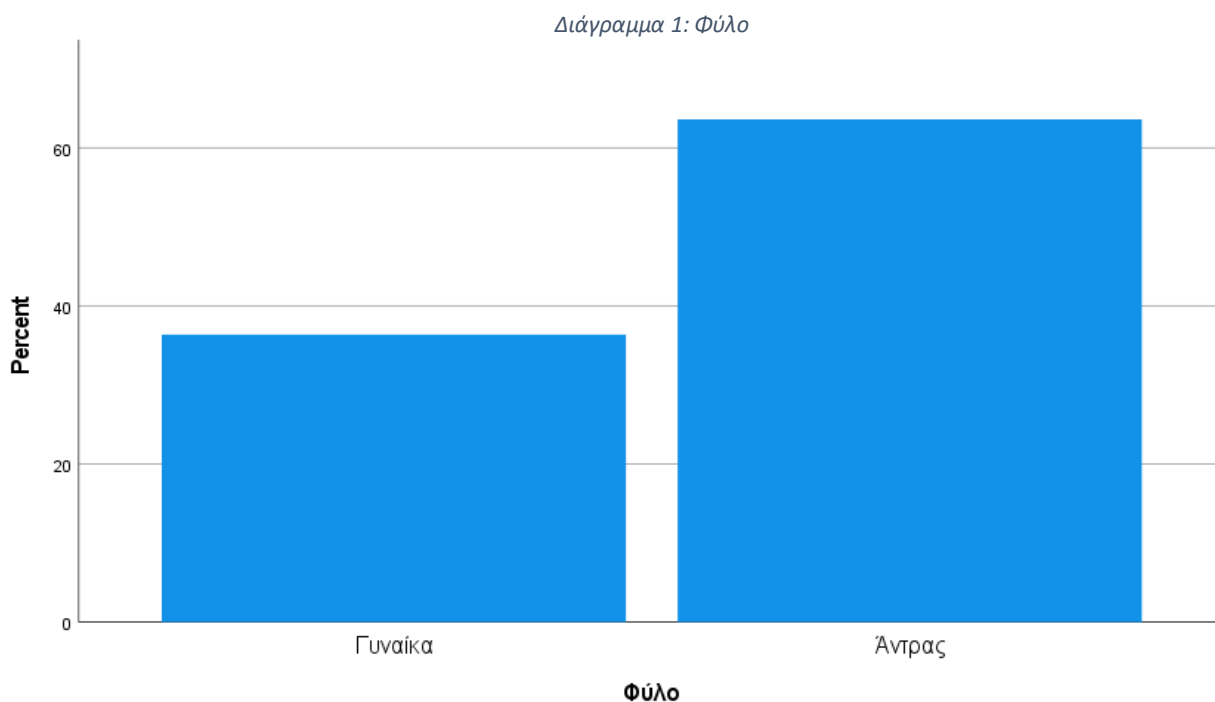
Αποτελέσματα έρευνα

Η στατιστική ανάλυση των δειγματικών δεδομένων έγινε με την εφαρμογή του στατιστικού πακέτου SPSS version 27 και πραγματοποιήθηκαν περιγραφικές αναλύσεις.

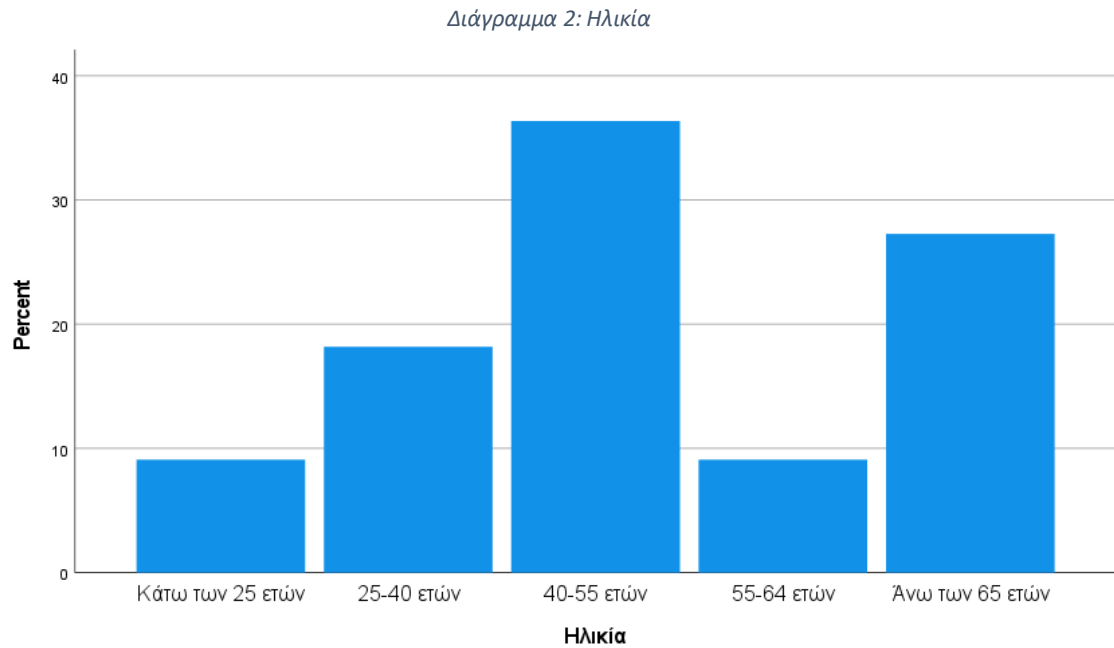
4.1 Δημογραφικά στοιχεία

Αρχικά, στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, όπως προέκυψαν από τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων.

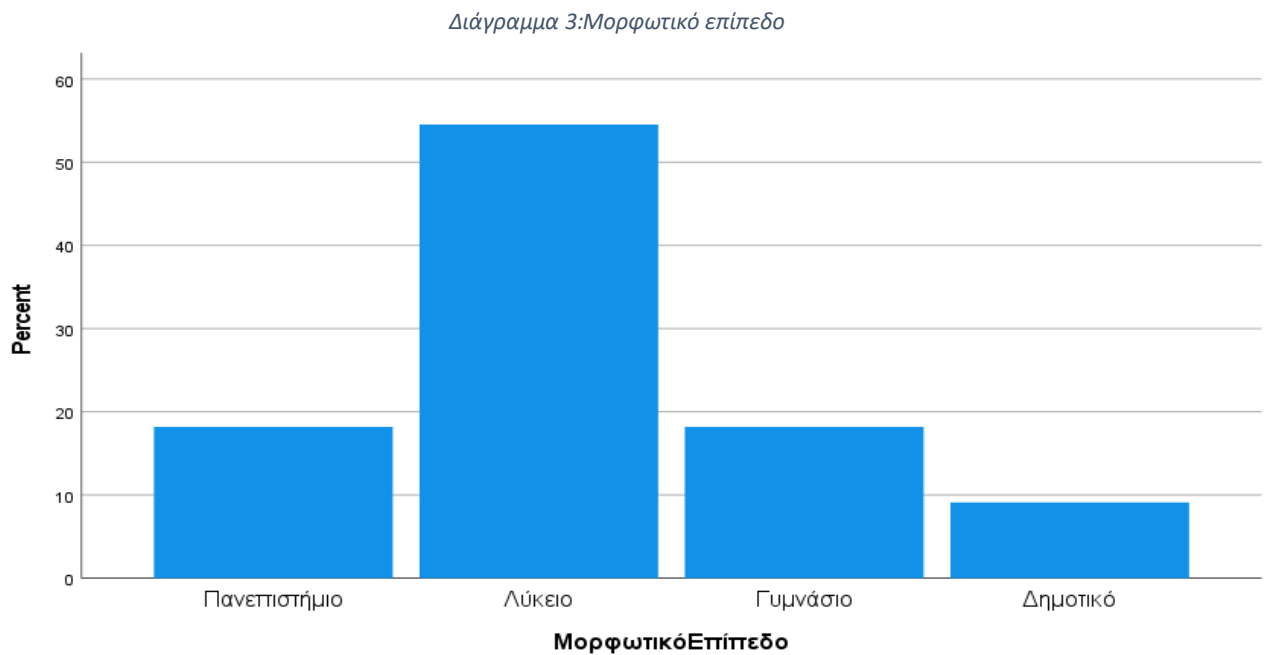
Στην έρευνα συμμετείχαν 11 άτομα, το 63% του δείγματος είναι άντρες και το 36% γυναίκες (Διάγραμμα 1).

Όσον αφορά την ηλικία του δείγματος, το 36% είναι 40-55 ετών, το 27% άνω των 65 ετών, το 18% είναι 25-40 ετών, το 9% είναι κάτω των 25 ετών και το υπόλοιπο 9% είναι 55-64 ετών (Διάγραμμα 2).

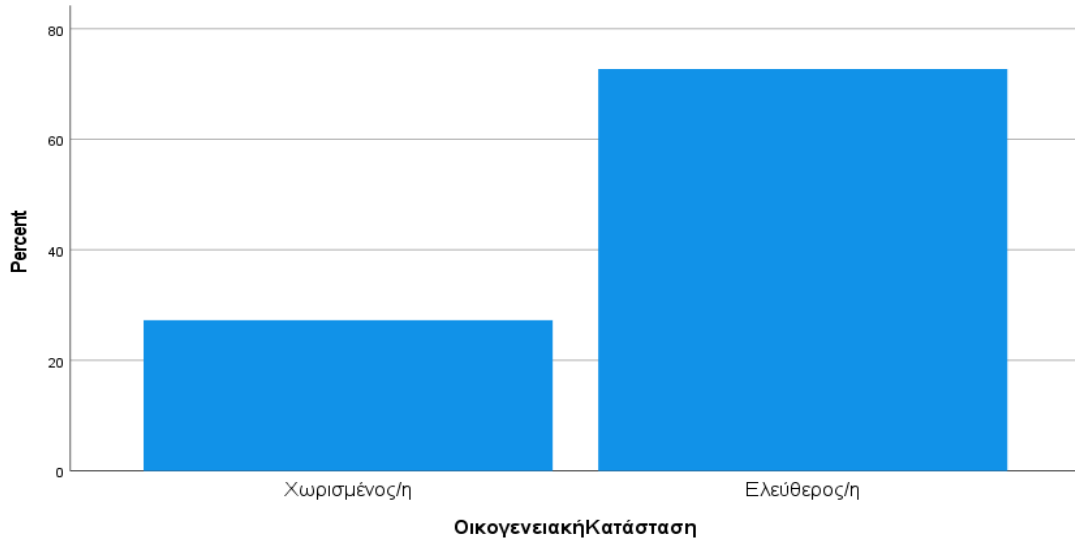

Το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος στο 55% είναι απόφοιτος/η λυκείου, στο 18% πανεπιστημίου, στο 18% γυμνασίου και το 9% δημοτικού (Διάγραμμα 3).

Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση του δείγματος το 73% είναι ελεύθερος/η και το 27% είναι χωρισμένος/η (Διάγραμμα 4).

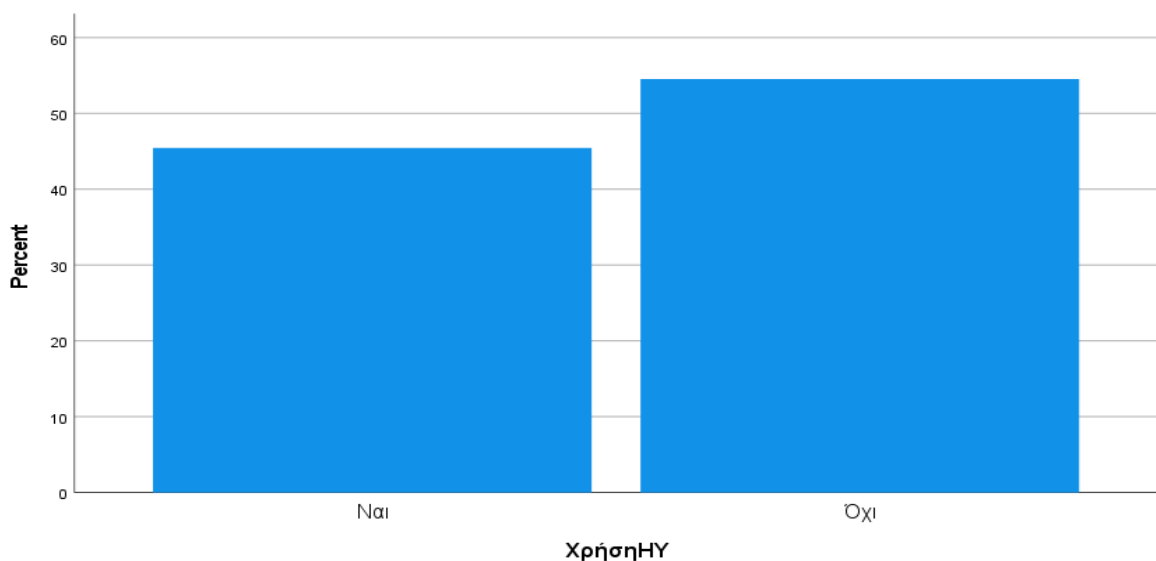
Διάγραμμα 4: Οικογενειακή κατάσταση

Χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή

Όσον αφορά στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή το 55% του δείγματος δήλωσε ότι δεν έχει χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό υπολογιστή, ενώ το 45% έχει χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό υπολογιστή. Το 83% του δείγματος έχει χρησιμοποιήσει σταθερό υπολογιστή, ενώ το 17% δήλωσε ότι δεν γνωρίζει ποιον τύπο ηλεκτρονικού υπολογιστή έχει χρησιμοποιήσει (Διάγραμμα 5).

Διάγραμμα 5: Χρήση Η/Υ

Χρήση Κινητού Τηλεφώνου

Για τη χρήση του κινητού τηλεφώνου το 64% του δείγματος δήλωσε ότι έχει κινητό τηλέφωνο, ενώ το 36% ότι δεν έχει κινητό τηλέφωνο. Όσον αφορά στον τύπο του κινητού τηλεφώνου, το 57% έχει smartphone και το 43% έχει απλό κινητό (Διάγραμμα 6).

Χρήση ΤΠΕ

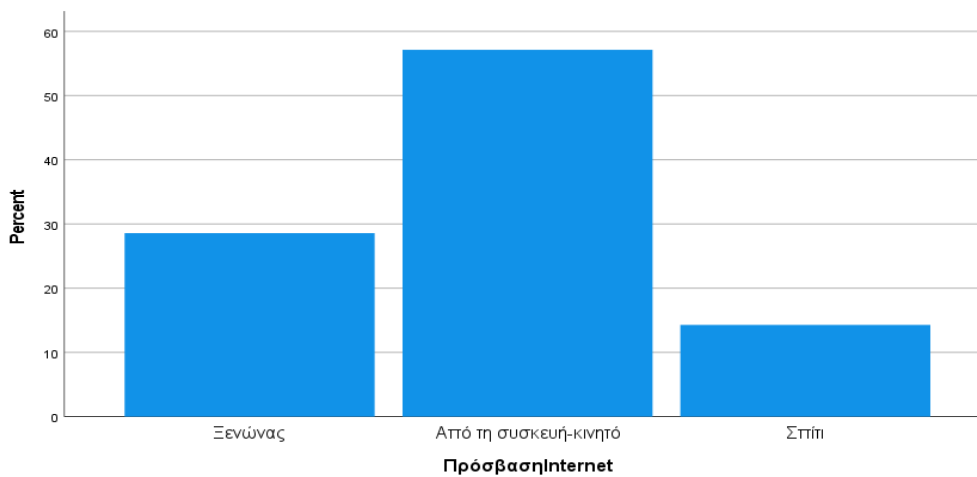
Για τη συχνότητα χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή το 73% του δείγματος δήλωσε ότι δεν κάνει χρήση και το 27% ότι κάνει περιστασιακά χρήση. Όσον αφορά στη συχνότητα χρήσης κινητού τηλεφώνου το 55% χρησιμοποιεί κάθε μέρα κινητό τηλέφωνο, το 27% δεν κάνει χρήση του κινητού τηλεφώνου, το 9% κάνει χρήση μερικές φορές την εβδομάδα και το υπόλοιπο 9% κάνει περιστασιακά χρήση. Για τη συχνότητα χρήσης Internet το 55% δήλωσε ότι δεν κάνει χρήση, το 18% ότι κάνει χρήση μερικές φορές την εβδομάδα, το 9% κάνει περιστασιακά χρήση, το 9% κάνει χρησιμοποιεί το Internet κάθε μέρα και το υπόλοιπο 9% δεν κάνει χρήση Internet (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Συχνότητα χρήσης ΤΠΕ

	Συχνότητα Χρήσης Η/Υ	Συχνότητα Χρήσης Κινητού Τηλεφώνου	Συχνότητα Χρήσης Internet
Κάθε μέρα		55%	9%
Μερικές φορές την εβδομάδα		9%	18%
Περιστασιακά	27%	9%	9%
Δεν κάνει χρήση	73%	27%	55%
Ποτέ			9%

Πρόσβαση στο Internet το 57% του δείγματος έχει από τη συσκευή- κινητό, το 29% από τον ξενώνα ενώ το 14% από το σπίτι (Διάγραμμα7).

Διάγραμμα 7: Πρόσβαση στο internet

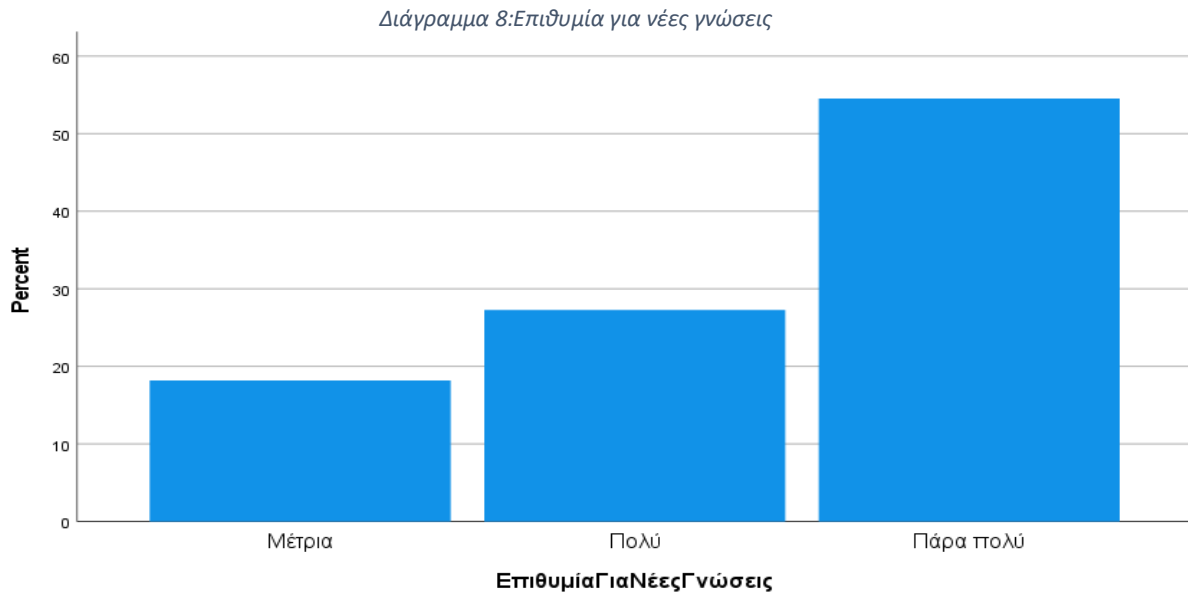

Το 64% του δείγματος δήλωσε ότι χρησιμοποιεί το κινητό και το Internet για ομιλία, το 86% δήλωσε πως τα χρησιμοποιεί για άμεσα μηνύματα, ενώ το υπόλοιπο 14% όχι. Για την αναζήτηση πληροφοριών το 71% του δείγματος χρησιμοποιεί το κινητό και το Internet ενώ το 29% δεν τα χρησιμοποιεί προκειμένου να αναζητήσει πληροφορίες. Όσον αφορά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης το 71% δεν χρησιμοποιεί κινητό και Internet, ενώ το 29% χρησιμοποιεί. Για βιντεοκλήσεις το 57% του δείγματος δεν χρησιμοποιεί το κινητό και το Internet, το 29% τα χρησιμοποιεί, ενώ το 14% δήλωσε ότι δεν ξέρει. Για τα on line παιχνίδια το 100% του δείγματος απάντησε ότι δεν χρησιμοποιεί κινητό και Internet. Το 57% του δείγματος για την αποστολή φωτογραφιών δεν χρησιμοποιεί το κινητό και το Internet, ενώ το 43% τα χρησιμοποιεί. Για υπενθύμιση ραντεβού και φαρμάκων το 71% του δείγματος δήλωσε ότι δεν χρησιμοποιεί το κινητό και το Internet ενώ το 29% δήλωσε ότι δεν γνωρίζει (Πίνακας 3).

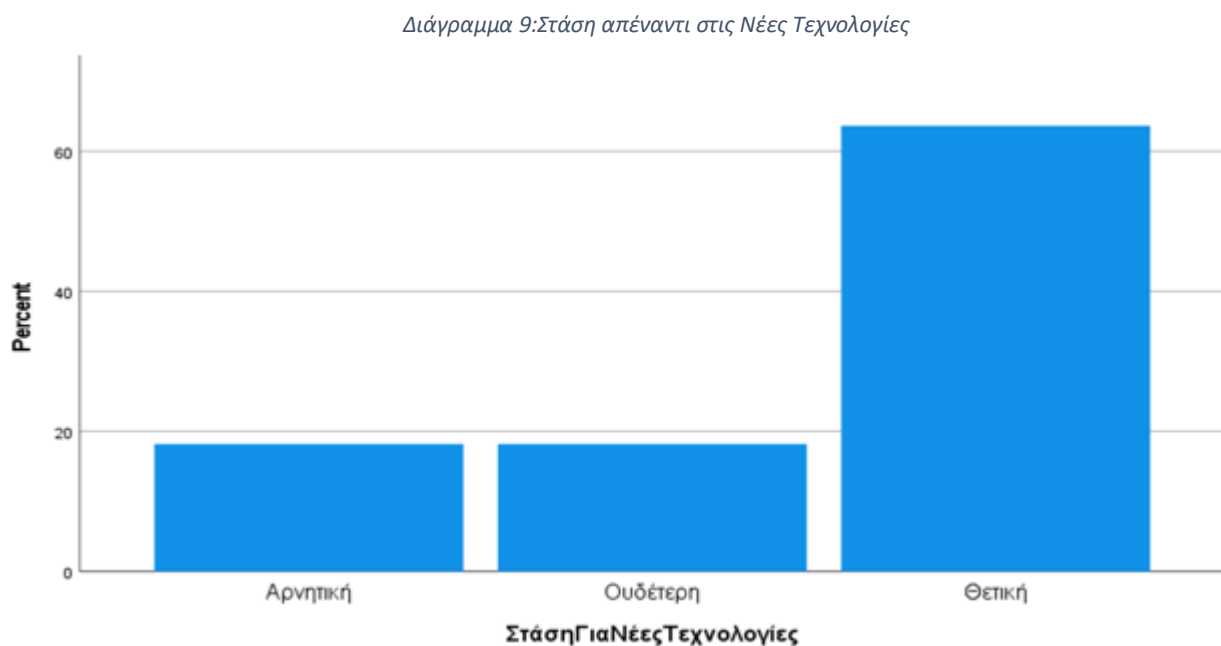
Πίνακας 3: Συχνότητα χρήσης κινητού και Internet.

	Χρησιμοποιεί Κινητό και Internet	Δεν Χρησιμοποιεί Κινητό και Internet	Δεν ξέρει
Ομιλία	64%	36%	
Άμεσα Μηνύματα	86%	14%	
Αναζήτηση Πληροφοριών	71%	29%	
Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	29%	71%	
Βιντεοκλήσεις	29%	57%	14%
On line Παιχνίδια		100%	
Αποστολή Φωτογραφιών	43%	57%	
Υπενθύμιση Ραντεβού- Φαρμάκων		71%	29%

Το δείγμα όσον αφορά την επιθυμία του για νέες γνώσεις δήλωσε κατά μέσο όρο ($M=4.36, S.D=.8$) ότι επιθυμεί πολύ τις νέες γνώσεις. Πιο συγκεκριμένα, το 55% του δείγματος δήλωσε ότι επιθυμεί πάρα πολύ τις νέες γνώσεις, το 27% ότι επιθυμεί πολύ τις νέες γνώσεις, ενώ το 18% έχει μέτρια επιθυμία (Διάγραμμα 8).

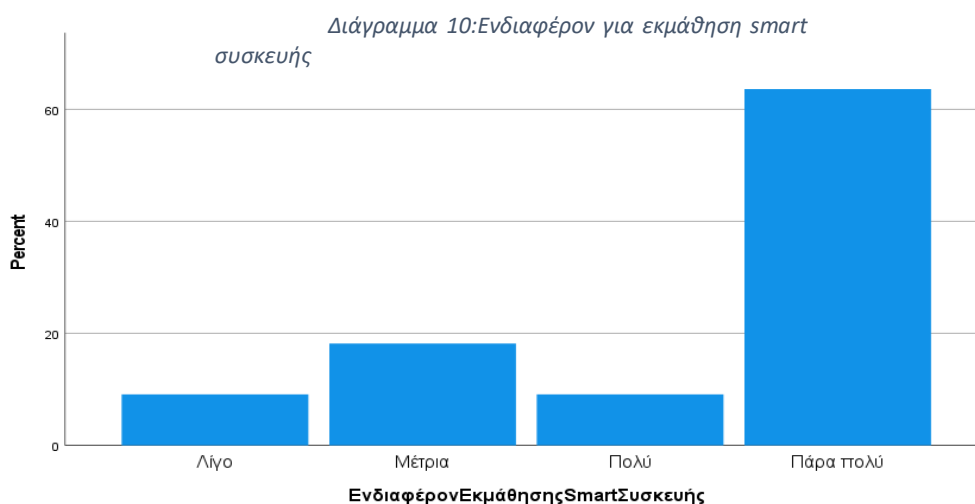

Η στάση του δείγματος κατά μέσο όρο ($M=2.45, S.D=.82$) για τις νέες τεχνολογίες είναι θετική. Πιο συγκεκριμένα, το 64% του δείγματος δήλωσε θετική στάση για τις νέες τεχνολογίες, το 18% αρνητική και το 18%, επίσης, ουδέτερη (Διάγραμμα 9).

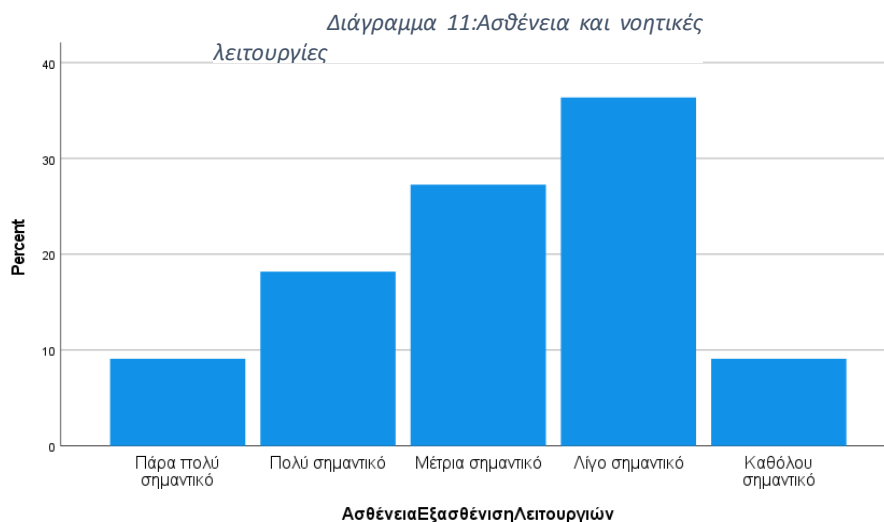
Επίσης, δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 4.27$, $S.D= 1.1$) ότι έχει μεγάλο ενδιαφέρον για την εκμάθηση smart συσκευής. Συγκεκριμένα το 64% του δείγματος δηλώνει πάρα πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, το 18% δηλώνει μέτριο ενδιαφέρον, ενώ το 9% του δείγματος δηλώνει πολύ ενδιαφέρον ενώ το υπόλοιπο 9% του δείγματος δηλώνει λίγο ενδιαφέρον (Διάγραμμα 10).

4.2

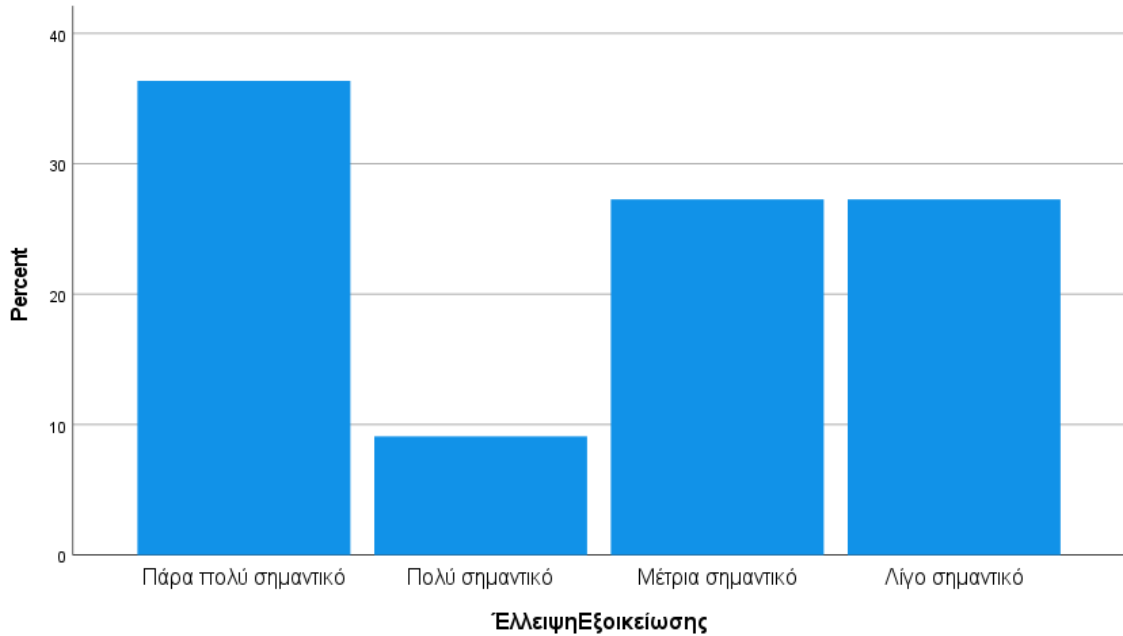
Προβλήματα και Εμπόδια για τις νέες τεχνολογίες

Όσον αφορά στα προβλήματα και τα εμπόδια που αντιμετώπισε το δείγμα για την ενασχόληση με τις νέες τεχνολογίες, δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 3.18$, $S.D= 1.16$) ότι η ασθένεια και η εξασθένηση των γνωστικών, μνημονικών, νοητικών, αισθητηριακών και κινητικών λειτουργιών αποτελούν μέτρια σημαντικό εμπόδιο. Το 9% του δείγματος δήλωσε ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό εμπόδιο, το 18% του δείγματος ότι είναι πολύ σημαντικό εμπόδιο, το 27% του δείγματος ότι είναι μέτρια σημαντικό, το 36% του δείγματος ότι είναι λίγο σημαντικό (Διάγραμμα 11).

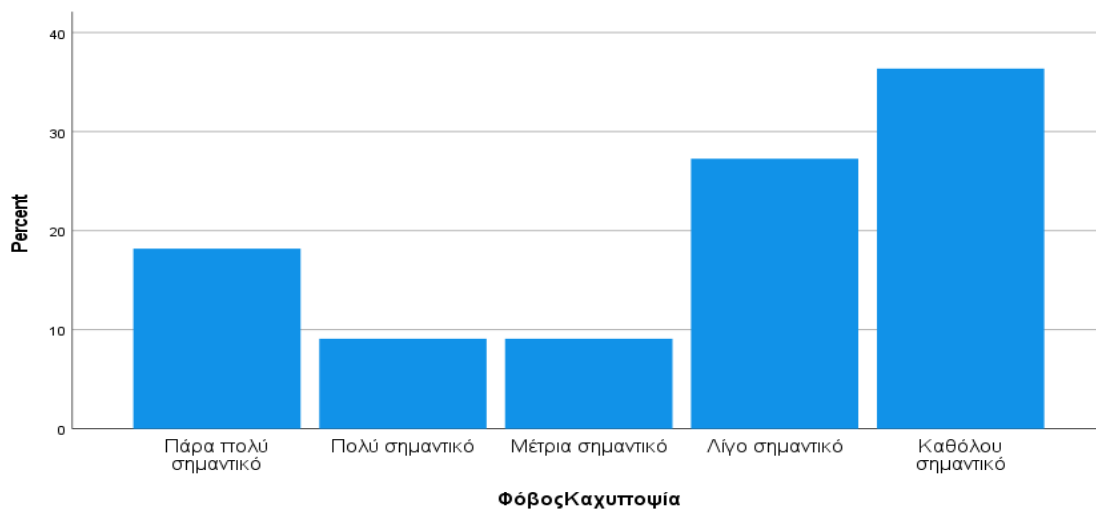
Η έλλειψη εξοικείωσης με ΤΠΕ αποτελεί για το δείγμα, κατά μέσο όρο ($M= 2.45, S.D= 1.29$) πολύ σημαντικό εμπόδιο. Το 36% του δείγματος το θεωρεί πολύ σημαντικό εμπόδιο, το 27% μέτρια σημαντικό, το 27% του δείγματος λίγο σημαντικό και το 9% του δείγματος πολύ σημαντικό (Διάγραμμα 12).

Διάγραμμα 12: Έλλειψη εξοικείωσης με ΤΠΕ

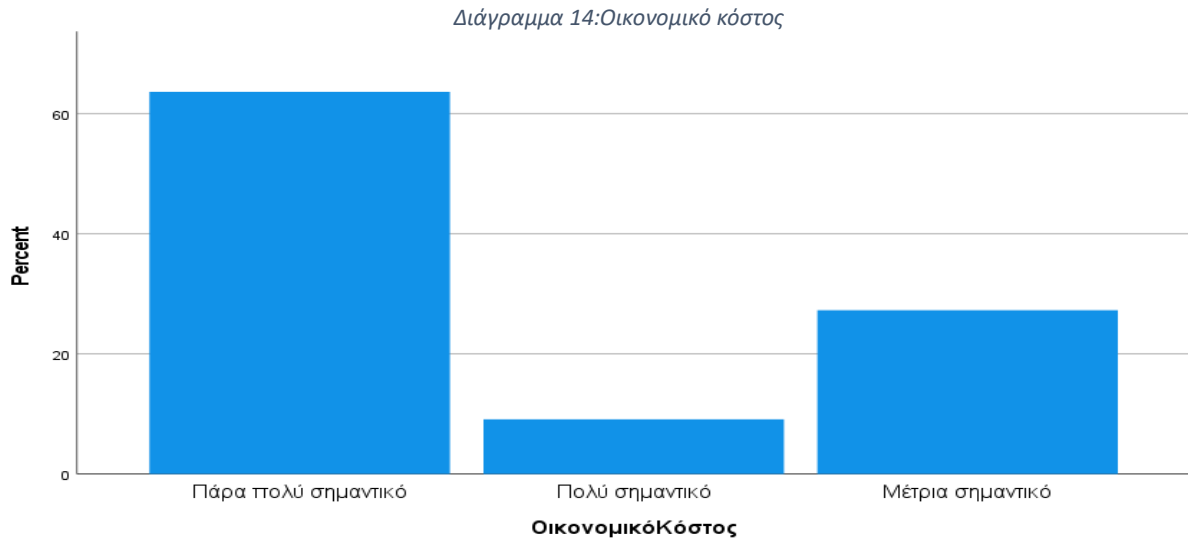

Ο φόβος και η καχυποψία δεν αποτελούν κατά μέσο όρο ($M= 3.54, SD= 1.57$) σημαντικό πρόβλημα για την ενασχόληση με τις νέες τεχνολογίες. Το 36% του δείγματος δήλωσε ότι το θεωρεί καθόλου σημαντικό πρόβλημα, το 27% λίγο σημαντικό, το 18% πάρα πολύ σημαντικό, το 9% πολύ σημαντικό και το 9% μέτρια σημαντικό (Διάγραμμα 13).

Διάγραμμα 13: Φόβος-καχυποψία για ενασχόληση με ΤΠΕ

Το δείγμα δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 1.63, S.D=.92$) ότι το οικονομικό κόστος αποτελεί πολύ σημαντικό πρόβλημα για την ενασχόληση με τις νέες τεχνολογίες. Το 63% του δείγματος το θεωρεί πολύ σημαντικό πρόβλημα, το 27% μέτρια σημαντικό και το 9% πολύ σημαντικό πρόβλημα (Διάγραμμα 14).

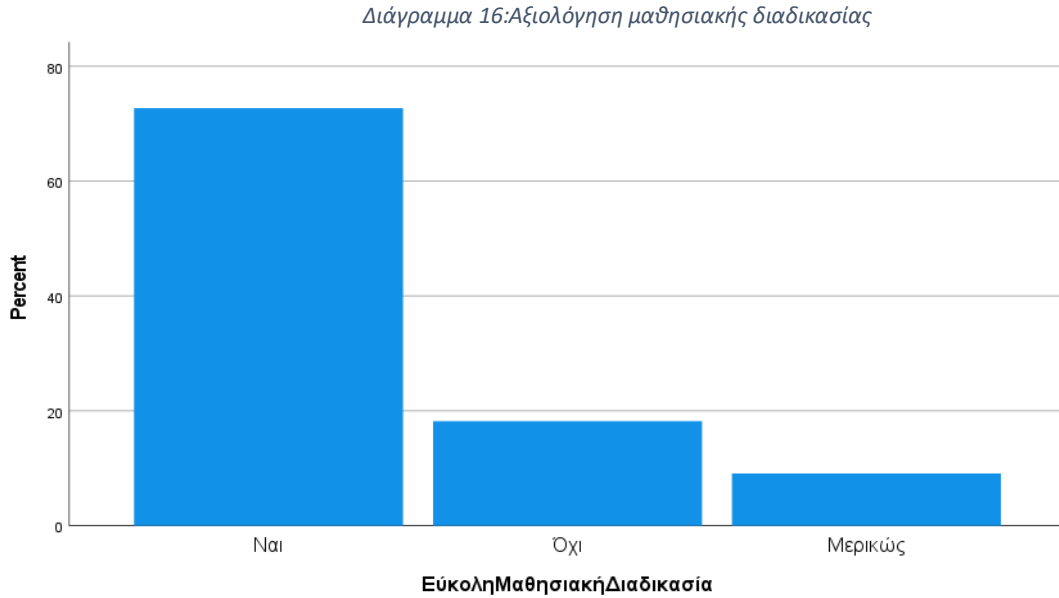

Όσον αφορά την άγνοια χρησιμότητας των νέων τεχνολογιών το δείγμα δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 2.63, S.D= 1.12$) ότι αποτελεί μέτρια σημαντικό πρόβλημα. Το 27% του δείγματος το θεωρεί λίγο σημαντικό πρόβλημα, το 27% μέτρια σημαντικό, το 27% πολύ σημαντικό και το 18% πάρα πολύ σημαντικό πρόβλημα (Διάγραμμα 15).

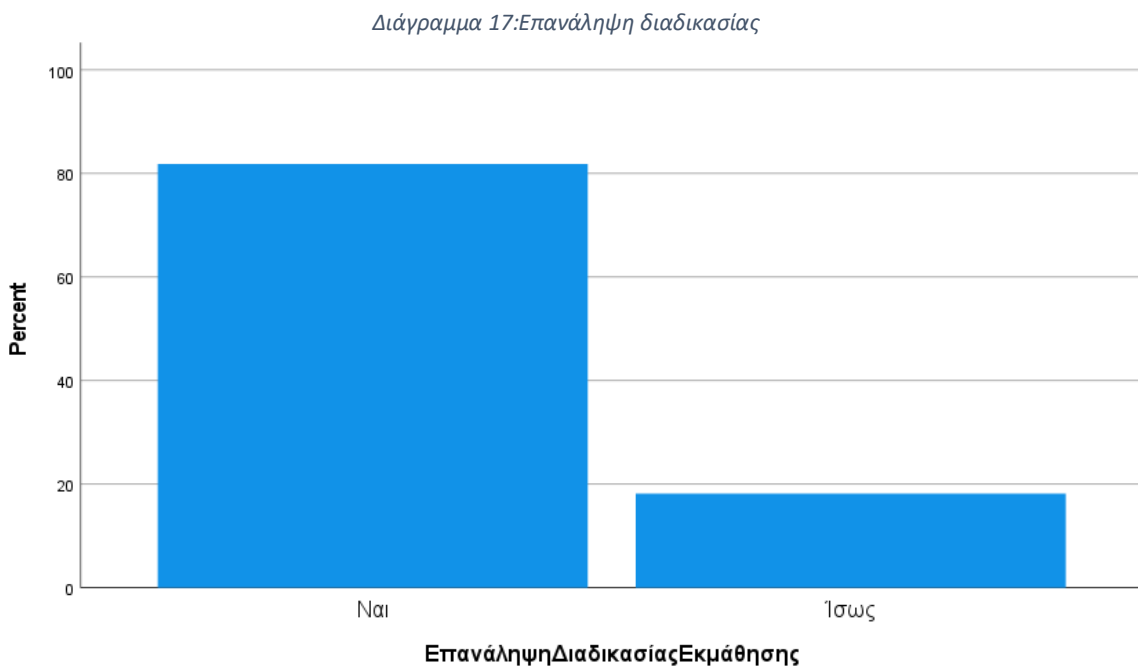

4.3 Αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας

Το 46% του δείγματος δήλωσε ότι μετά το πέρας των μαθημάτων γνωρίζει να χρησιμοποιεί το smartphone, το 36% γνωρίζει να το χρησιμοποιεί μερικώς και το 18% δήλωσε ότι δεν γνωρίζει. Το 73% του δείγματος χαρακτήρισε τη μαθησιακή διαδικασία εύκολη, το 18% δεν την χαρακτήρισε εύκολη και το 9% μερικώς εύκολη (Διάγραμμα 16).

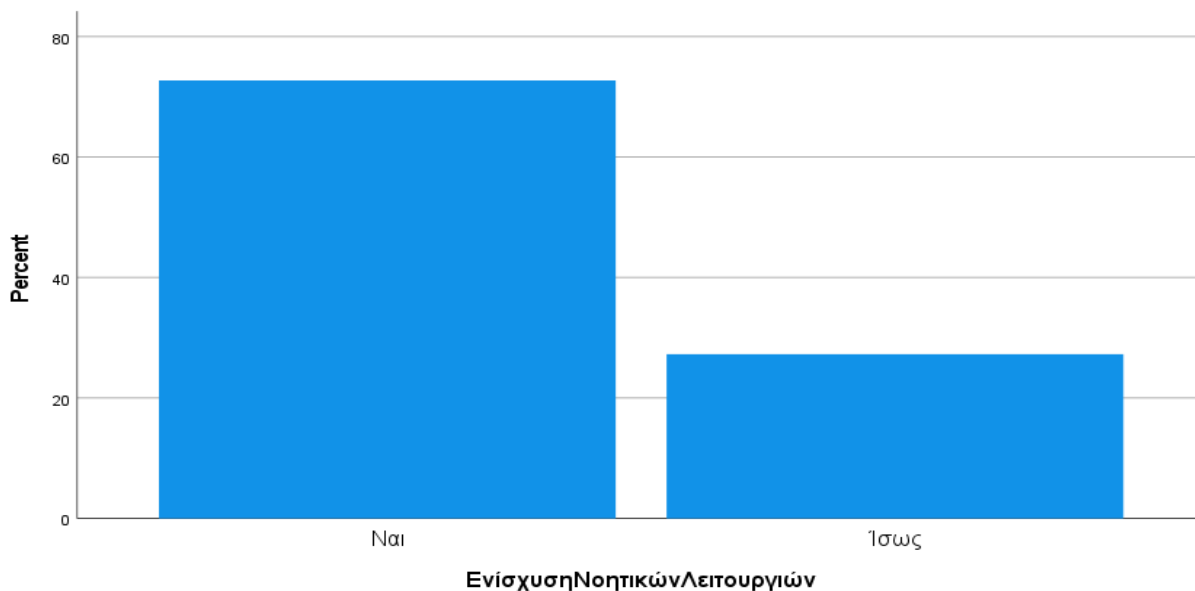

Το 82% του δείγματος δήλωσε ότι θα επαναλάμβανε τη διαδικασία μάθησης ενώ το 18% ότι ίσως να την επαναλάμβανε. Το δείγμα στο σύνολο του, 100%, δήλωσε ότι θα συνιστούσε τη μαθησιακή διαδικασία σε άλλα άτομα (Διάγραμμα 17).

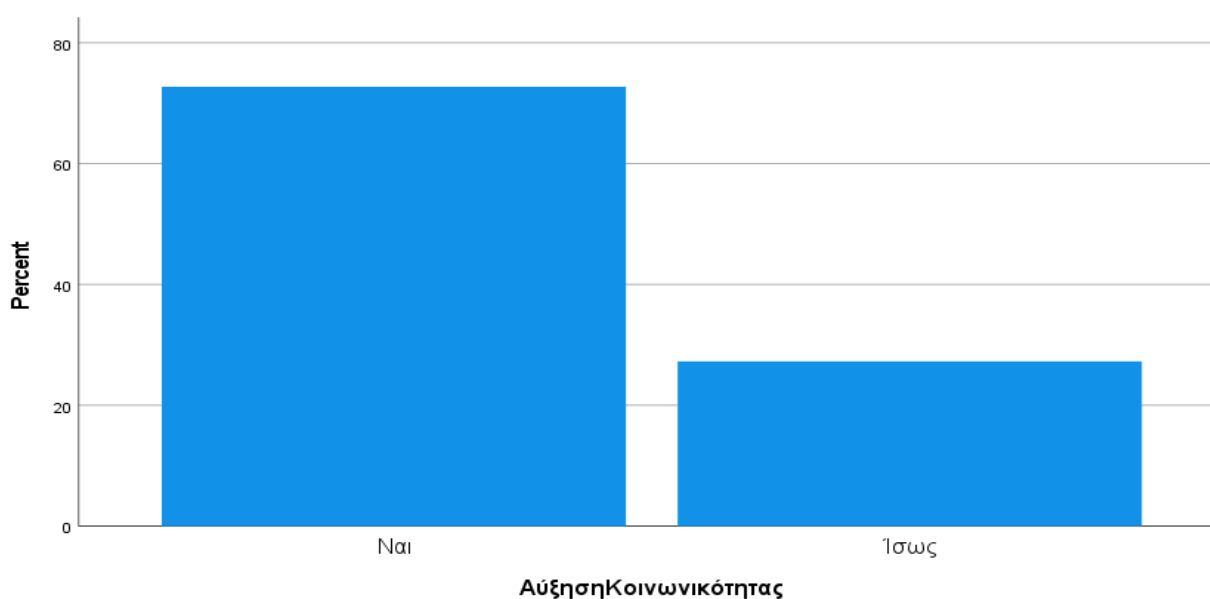
Το 73% του δείγματος αποτίμησε ότι από την χρήση smartphone ενίσχυσε τις νοητικές του λειτουργίες, ενώ το 27% ότι ίσως τις ενίσχυσε (Διάγραμμα 18).

Διάγραμμα 18: Ενίσχυση νοητικών λειτουργιών

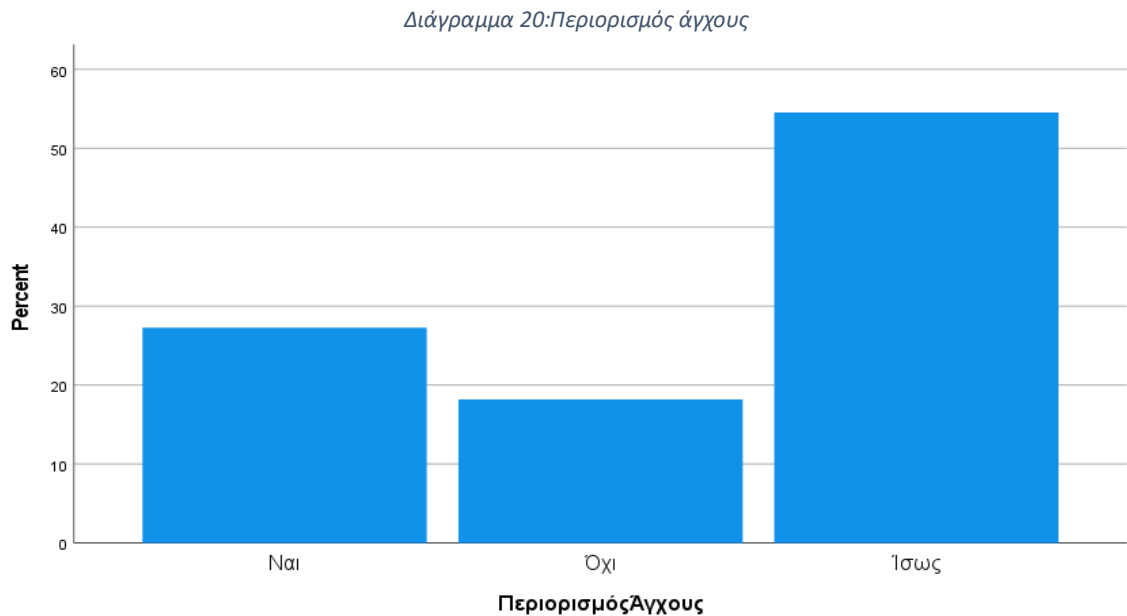

Επίσης, το 73% δήλωσε ότι θα αυξηθεί με τη χρήση smartphone η κοινωνικότητα του και το 27% ότι ίσως θα αυξηθεί (Διάγραμμα 19).

Διάγραμμα 19: Ενίσχυση κοινωνικότητας

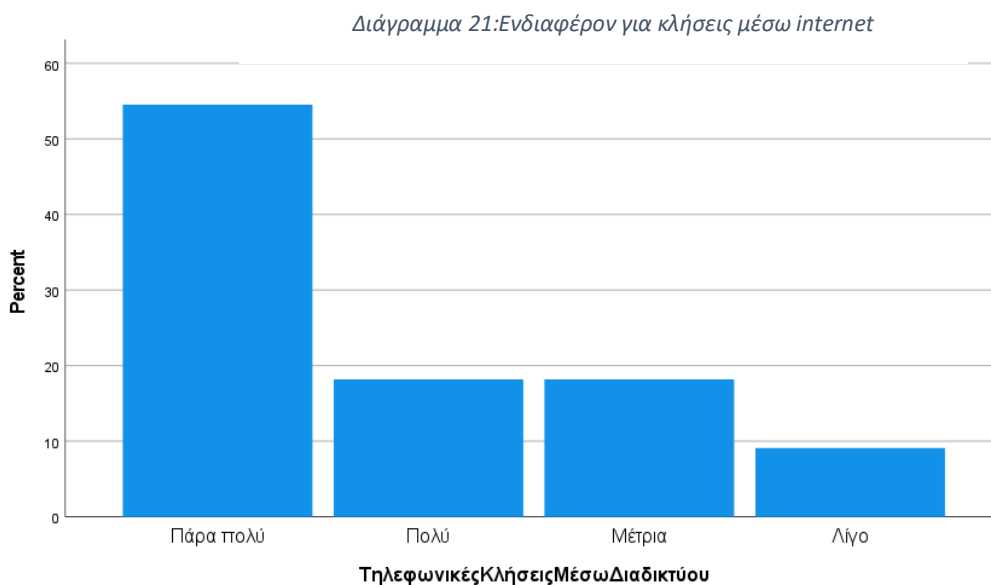

Όσον αφορά τον περιορισμό συναισθημάτων άγχους και ανασφάλειας σχετικά με θέματα υγείας το 55% δήλωσε ότι ίσως περιορίστηκαν, το 27% ότι περιορίστηκαν και το 18% ότι δεν περιορίστηκαν (Διάγραμμα 20).

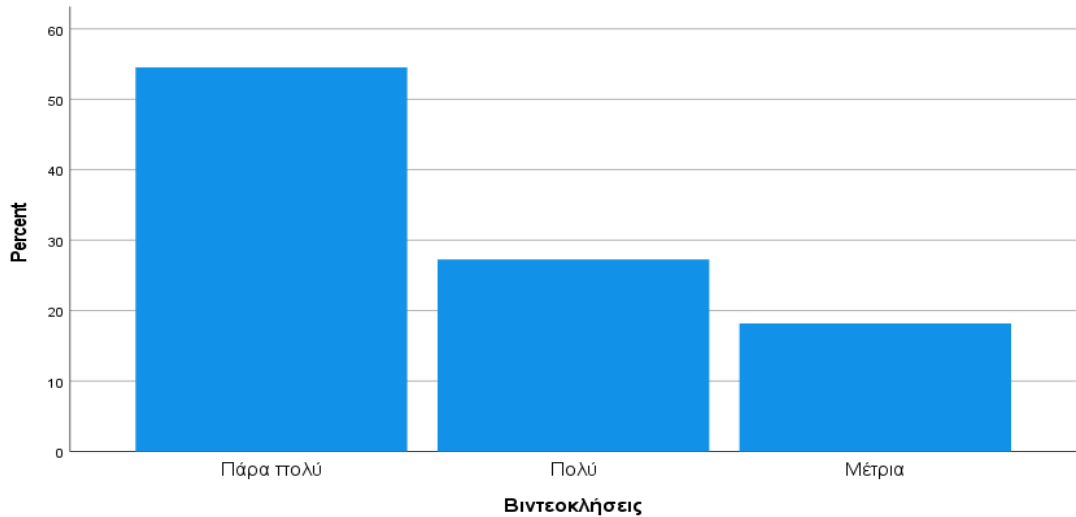
4.4 Ενδιαφέρουσες λειτουργίες smartphone

Το δείγμα δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 1.81$, $S.D= 1.07$) ότι βρίσκει πολύ ενδιαφέρουσα-σημαντική λειτουργία τις τηλεφωνικές κλήσεις μέσω διαδικτύου. Πιο συγκεκριμένα, το 55% του δείγματος θεωρεί τις τηλεφωνικές κλήσεις πάρα πολύ ενδιαφέρουσα λειτουργία, το 18% πολύ ενδιαφέρουσα λειτουργία, το 18% μέτρια ενδιαφέρουσα και το 9% λίγο ενδιαφέρουσα (Διάγραμμα 21).

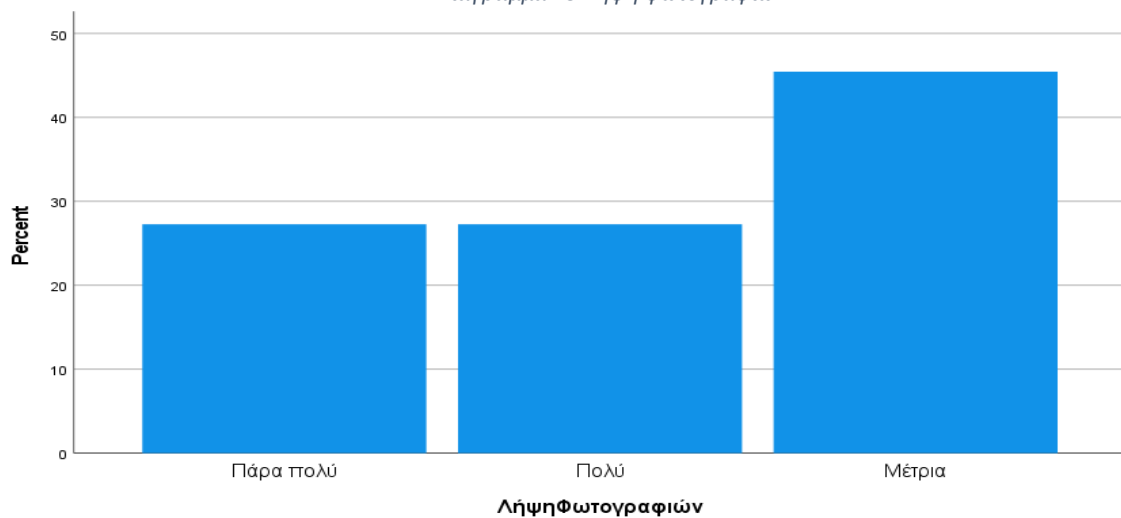
Επίσης, κατά μέσο όρο ($M= 1.63, S.D=.8$) δήλωσε πολύ ενδιαφέρουσα- σημαντική λειτουργία τις βιντεοκλήσεις. Το 55% του δείγματος θεωρεί πάρα πολύ ενδιαφέρουσα λειτουργία τις βιντεοκλήσεις, το 27% πολύ ενδιαφέρουσα και το 18% μέτρια ενδιαφέρουσα (Διάγραμμα 22).

Διάγραμμα 22:Ενδιαφέρον για βιντεοκλήσεις

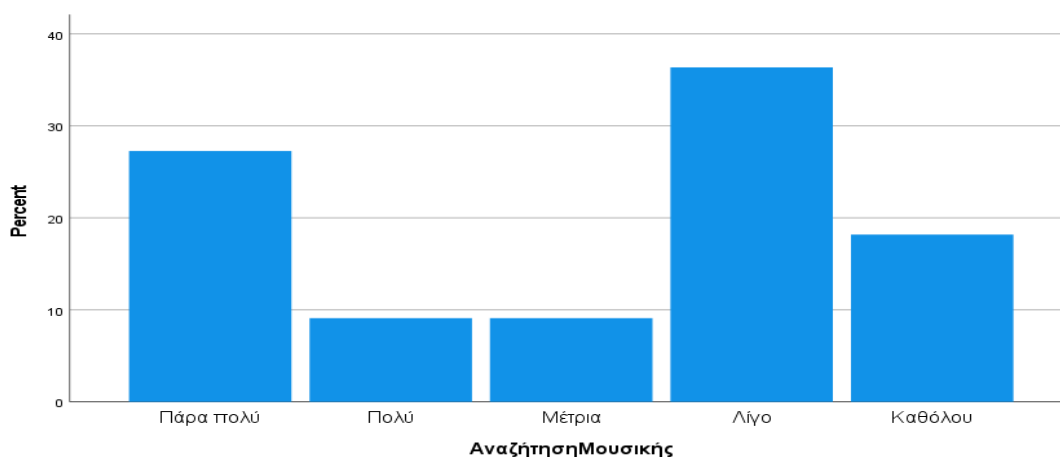
Τη λήψη φωτογραφιών δήλωσε το δείγμα κατά μέσο όρο ($M= 2.18, S.D=.87$) ότι τη θεωρεί πολύ ενδιαφέρουσα- σημαντική λειτουργία. Το 46% του δείγματος θεωρεί μέτρια ενδιαφέρουσα λειτουργία τη λήψη φωτογραφιών , το 27% πολύ ενδιαφέρουσα λειτουργία και το υπόλοιπο 27% πάρα πολύ ενδιαφέρουσα λειτουργία (Διάγραμμα 23).

Διάγραμμα 23:Λήψη φωτογραφιών

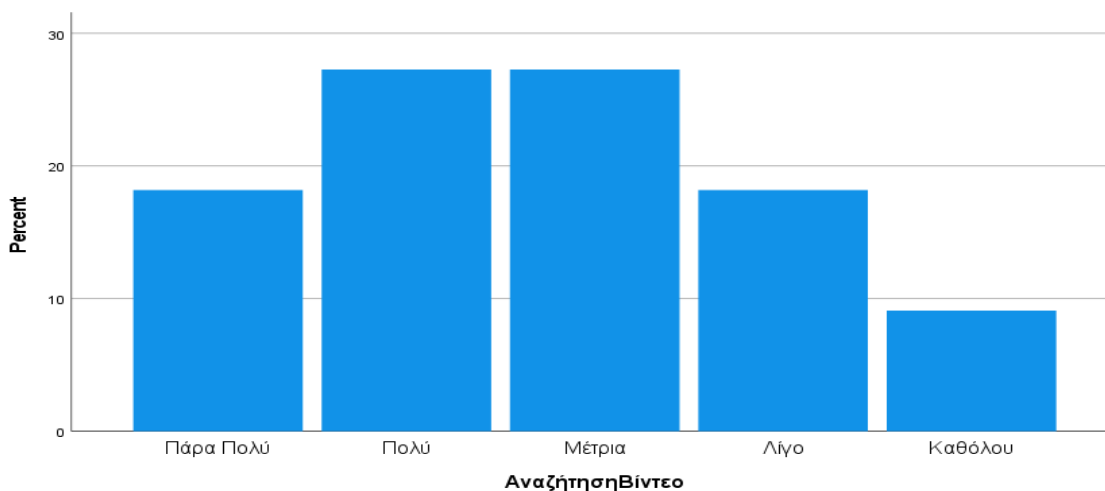
Την αναζήτηση μουσικής, κατά μέσο όρο ($M= 3.09$, $S.D= 1.57$) τη θεώρησε μέτρια ενδιαφέρουσα - σημαντική λειτουργία. Το 36% του δείγματος τη θεώρησε λίγο ενδιαφέρουσα λειτουργία, το 27% πάρα πολύ ενδιαφέρουσα, το 18% καθόλου ενδιαφέρουσα λειτουργία, το 9% μέτρια ενδιαφέρουσα και το υπόλοιπο 9% πολύ ενδιαφέρουσα (Διάγραμμα 24).

Διάγραμμα 24: Ενδιαφέρον για αναζήτηση μουσικής

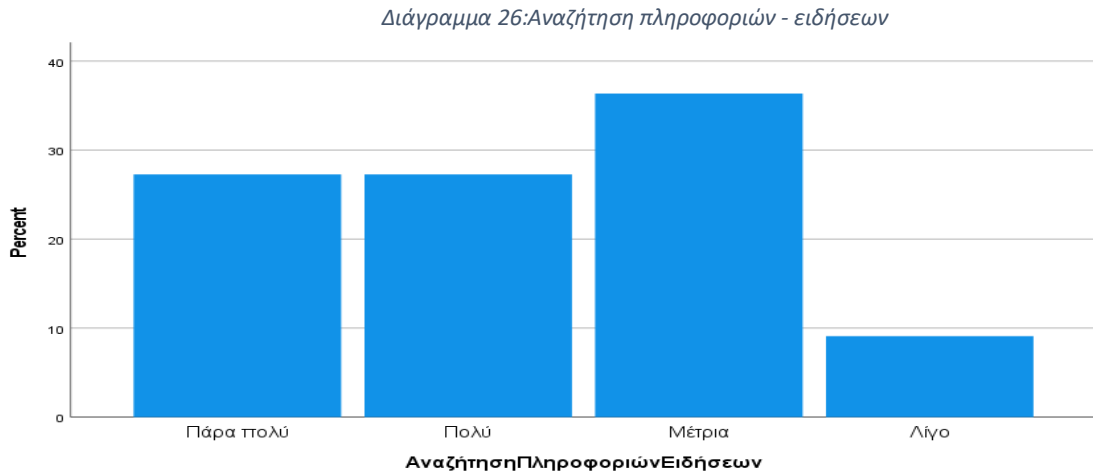

Την αναζήτηση βίντεο κατά μέσο όρο ($M= 2.72$, $S.D= 1.27$) τη θεώρησε μέτρια ενδιαφέρουσα- σημαντική λειτουργία. Το 27% του δείγματος θεωρεί ότι είναι μέτρια ενδιαφέρουσα, το 27% πολύ ενδιαφέρουσα, το 18% πάρα πολύ ενδιαφέρουσα, το 18% λίγο ενδιαφέρουσα και το 9% καθόλου ενδιαφέρουσα- σημαντική λειτουργία (Διάγραμμα 25).

Διάγραμμα 25: Ενδιαφέρον για αναζήτηση βίντεο

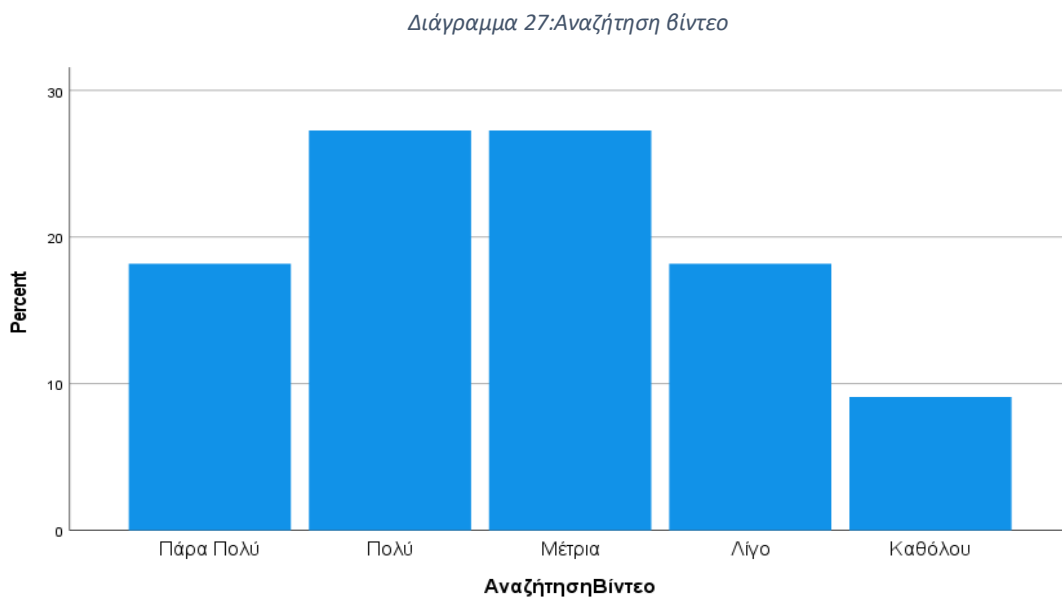

Το δείγμα κατά μέσο όρο θεώρησε την αναζήτηση πληροφοριών και ειδήσεων ($M= 2.27$, $S.D= 1$) για ενημέρωση μέτρια ενδιαφέρουσα- σημαντική λειτουργία. Συγκεκριμένα το 36% του δείγματος τη θεωρεί μέτρια ενδιαφέρουσα, το 27% πολύ ενδιαφέρουσα, το 27% πάρα πολύ ενδιαφέρουσα και το 9% λίγο ενδιαφέρουσα- σημαντική λειτουργία (Διάγραμμα 26).

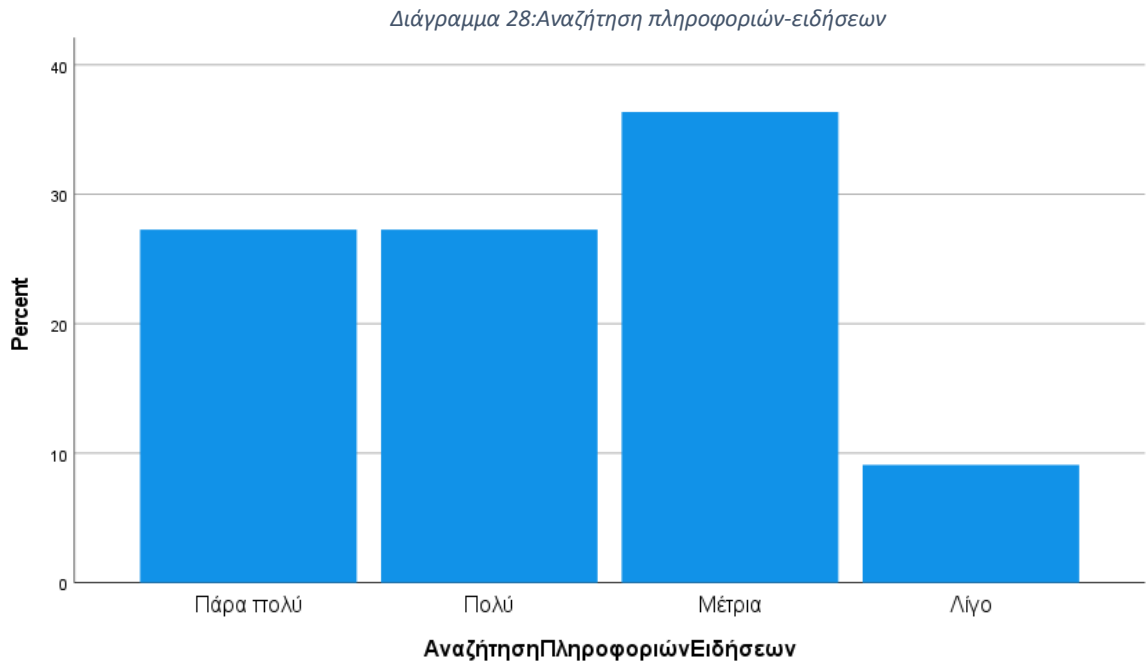

4.5 Δημοφιλή θέματα αναζήτησης

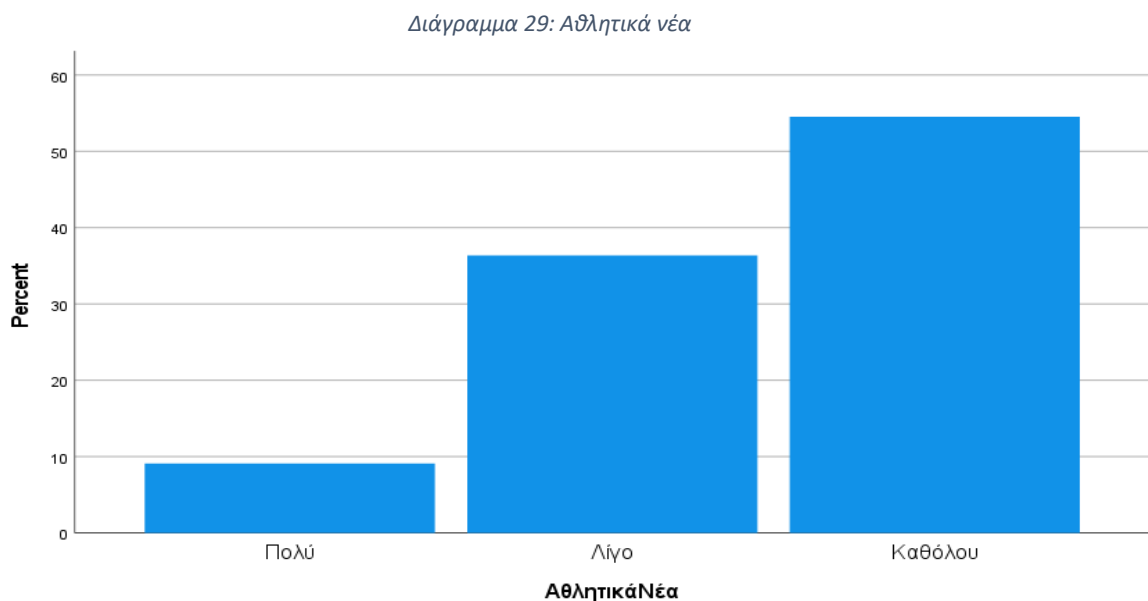
Όσον αφορά στην αναζήτηση βίντεο το δείγμα δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 2.72$, $S.D= 1.27$) ότι αναζητά μέτρια συχνά βίντεο. Το 27% του δείγματος τα αναζητά πολύ συχνά, το 27% τα αναζητά μέτρια, το 18% αναζητά πάρα πολύ συχνά βίντεο, το 18% αναζητά λίγο και το 9% δεν αναζητά βίντεο (Διάγραμμα 27).

Για την αναζήτηση πληροφοριών το δείγμα κατά μέσο όρο ($M= 2.27, S.D= 1$) δήλωσε ότι αναζητά πολύ συχνά πληροφορίες στο διαδίκτυο. Το 36% δήλωσε ότι αναζητά μέτρια πληροφορίες στο διαδίκτυο, το 27% πάρα πολύ συχνά, το 27% πολύ συχνά και το 9% αναζητά λίγο πληροφορίες στο διαδίκτυο (Διάγραμμα 28).

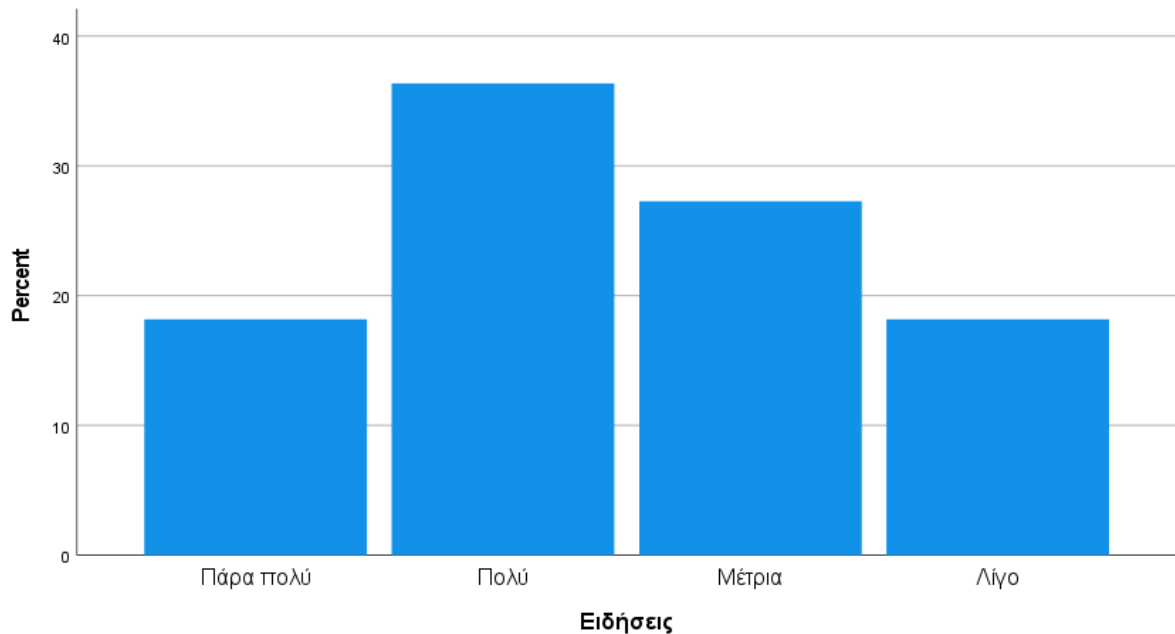

Για τα αθλητικά νέα το δείγμα δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 4.36, S.D=.92$) ότι τα αναζητά λίγο. Το 55% του δείγματος δήλωσε ότι δεν αναζητά καθόλου αθλητικά νέα, το 36% ότι αναζητά λίγο και το 9% ότι αναζητά πολύ συχνά αθλητικά νέα (Διάγραμμα 29).

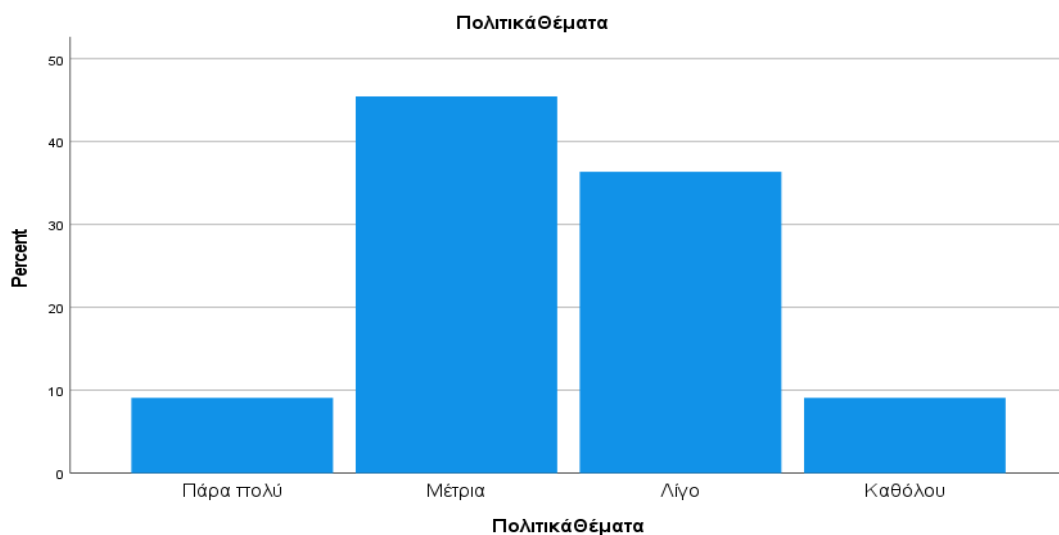
Για τις ειδήσεις το δείγμα δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 2.45, S.D= 1.03$) ότι τις αναζητά πολύ συχνά. Το 36% του δείγματος δήλωσε ότι τις αναζητά πολύ συχνά στο διαδίκτυο, το 27% ότι τις αναζητά μέτρια, το 18% ότι αναζητά τις ειδήσεις πάρα πολύ συχνά και το 18% ότι τις αναζητά λίγο (Διάγραμμα 30).

Διάγραμμα 30: Ειδήσεις

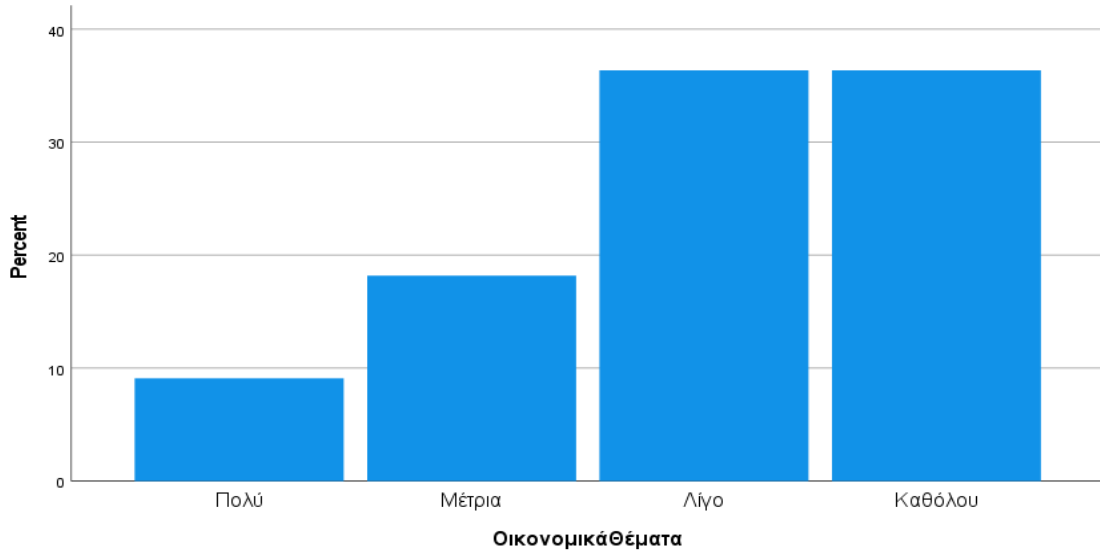
Για τα πολιτικά θέματα το δείγμα δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 3.36, S.D= 1.02$) ότι τα αναζητά μέτρια. Το 46% του δείγματος τα αναζητά μέτρια στο διαδίκτυο, το 36% ότι τα αναζητά λίγο, το 9% πάρα πολύ συχνά αναζητά πολιτικά θέματα και το υπόλοιπο 9% ότι δεν αναζητά καθόλου πολιτικά θέματα (Διάγραμμα 31).

Διάγραμμα 31: Πολιτικά θέματα

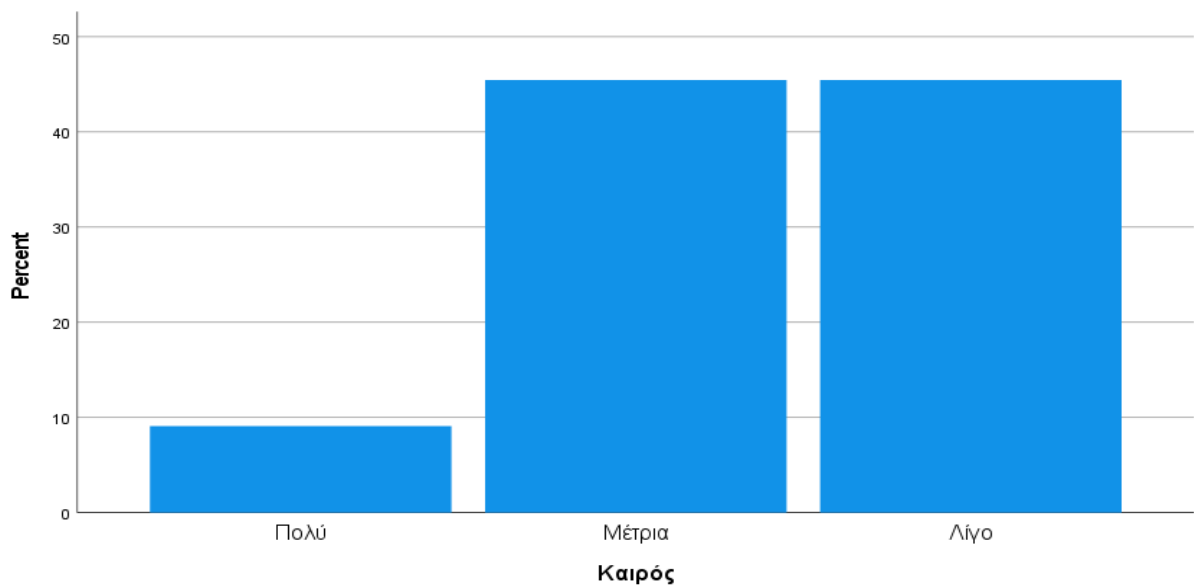
Όσον αφορά στα οικονομικά θέματα το δείγμα δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 4, S.D= 1$) ότι τα αναζητά λίγο. Το 36% δεν τα αναζητά καθόλου στο διαδίκτυο, το 36% τα αναζητά λίγο, το 18% τα αναζητά μέτρια και το 9% τα αναζητά πολύ συχνά στο διαδίκτυο (Διάγραμμα 32).

Διάγραμμα 32:Οικονομικά θέματα

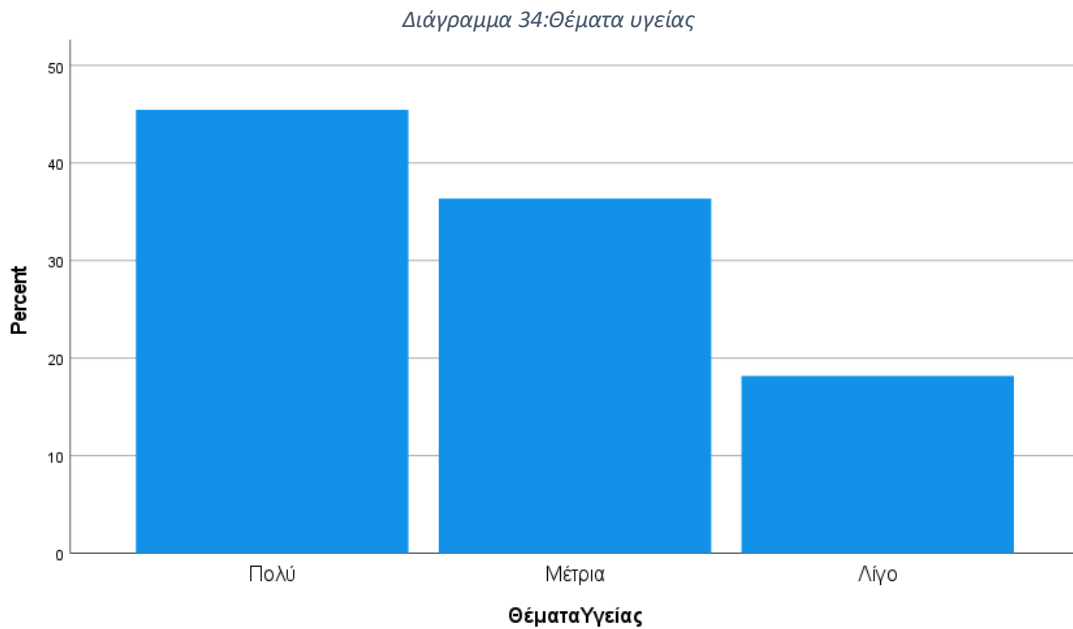

Για τον καιρό το δείγμα δήλωσε κατά μέσο όρο ($M= 3.36, S.D=.67$) ότι αναζητά μέτρια συχνά. Το 46% του δείγματος δήλωσε ότι αναζητά λίγο στο διαδίκτυο, το 46% ότι αναζητά μέτρια και το 9% ότι αναζητά πολύ συχνά τον καιρό στο διαδίκτυο (Διάγραμμα 33).

Διάγραμμα 33:Καιρός

Για τα θέματα υγείας το δείγμα κατά μέσο όρο ($M= 2.72, S.D=.78$) δήλωσε ότι τα αναζητά μέτρια, το 46% του δείγματος δήλωσε ότι τα αναζητά πολύ συχνά στο διαδίκτυο, το 36% τα αναζητά μέτρια και το 18% τα αναζητά λίγο (Διάγραμμα 34).

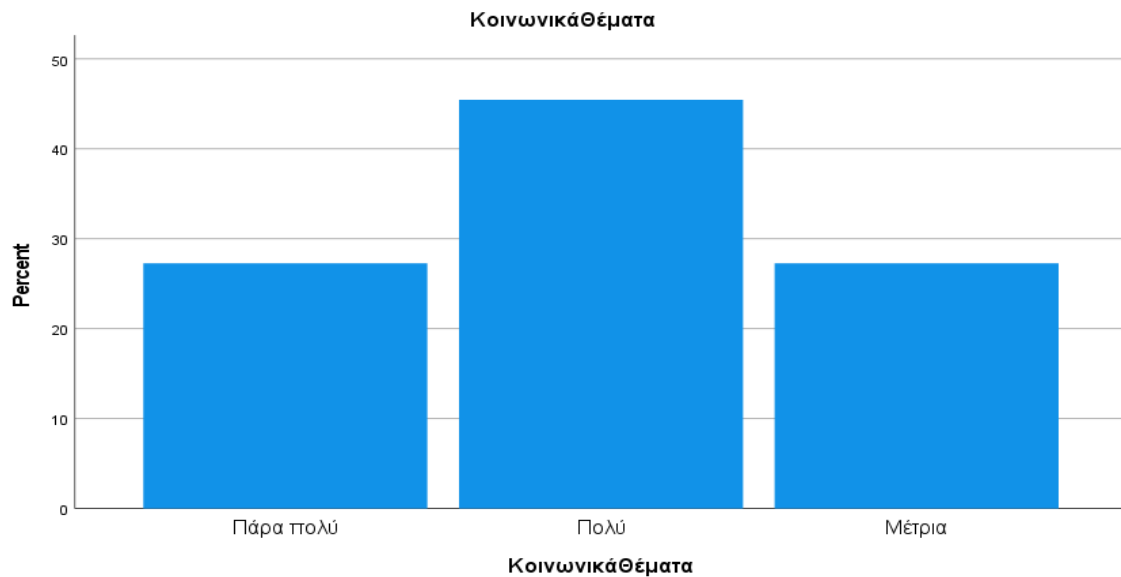

Για τις συνταγές μαγειρικής κατά μέσο όρο ($M= 3.8, S.D= 1.31$) το δείγμα δήλωσε ότι τις αναζητά λίγο. Συγκεκριμένα, το 40% του δείγματος δήλωσε ότι δεν τις αναζητά καθόλου στο διαδίκτυο, το 30% ότι τις αναζητά λίγο και το 30% ότι τις αναζητά πολύ συχνά (Διάγραμμα 35).

Τέλος, όσον αφορά στα κοινωνικά θέματα κατά μέσο όρο ($M= 2, S.D=.77$) το δείγμα τα αναζητά πολύ συχνά. Το 46% του δείγματος δήλωσε ότι τα αναζητά πολύ συχνά στο διαδίκτυο, το 27% ότι τα αναζητά πάρα πολύ συχνά και το υπόλοιπο 27% ότι τα αναζητά μέτρια (Διάγραμμα 36).

Διάγραμμα 36: Κοινωνικά θέματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Συζήτηση

5.1 Σχολιασμός αποτελεσμάτων

Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή

Μέσα από την επεξεργασία και ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας, προέκυψε ότι σε σχέση με την χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή από την ομάδα έρευνας, η εν λόγω χρήση κινείται σε μέσα επίπεδα, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποτελεί το στοιχείο, που προέκυψε από την ερευνητική διαδικασία και την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων από τους εκπαιδευόμενους, ότι μέρος αυτών (το 17%) δεν είναι σε θέση να αναγνωρίσει με τί είδους ηλεκτρονικό υπολογιστή έχει καταπιαστεί. Το γεγονός αυτό συνάδει με τα εμφανή σημάδια έκπτωσης της λειτουργικότητας ή και της χαμηλής αντιληπτικότητας σε ψυχικά νοσούντες που εμφανίζονται και προέρχονται τόσο από την φύση της ψυχικής νόσου και την υπολειμματικότητα που αυτή αφήνει, όσο και στις ιδρυματικές λογικές που συχνά συναντώνται στο ψυχιατρείο (Παπαγεωργίου, 2004).

Χρήση κινητού τηλεφώνου

Μέσα από τις απαντήσεις που οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι, αυτοβούλως, έδωσαν διαφάνηκε ότι το 64% του δείγματος χρησιμοποιεί στην καθημερινότητά του κινητό τηλέφωνο, θέλοντας με αυτόν τον τρόπο να επιβεβαιώσει την ανάγκη επικοινωνίας σε πραγματικό χρόνο με τα οικεία του πρόσωπα. Ταυτόχρονα, και για τους χρήστες smartphone συσκευής, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 57% των ατόμων που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας, διαφαίνεται σαφής η επιθυμία και η ανάγκη επικοινωνίας αλλά και σύνδεσης με την πληροφορία, ως ένα καθοριστικό στοιχείο επαφής με την πραγματικότητα, παρόλη την επιρροή στη διαμόρφωση αρνητικής εικόνας απέναντι στην ψυχική ασθένεια που τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, συχνά, διαδραματίζουν.

Χρήση ΤΠΕ

Οι συμμετέχοντες μέσα από τις απαντήσεις τους, καθιστούν σαφές ότι η συχνότητα κατά την οποία έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή και να κάνουν χρήση ΤΠΕ στο πλαίσιο του ψυχιατρείου είναι πάρα πολύ μικρή. Αυτό καταδεικνύει την απουσία και την συρρικνωμένη εφαρμογή εκπαιδευτικών δράσεων με άξονα την χρήση ΤΠΕ, παρόλο που

κατά γενική ομολογία οι σύγχρονες εφαρμογές των ΤΠΕ προσφέρουν ισχυρή εκπαιδευτική δυναμική, καλλιεργώντας και αναπτύσσοντας δεξιότητες όπως αισθητηριακές, γνωστικές, κοινωνικές, καθώς και κινητικές δεξιότητες, σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο.

Προβλήματα και Εμπόδια για τις νέες τεχνολογίες

Οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν ότι η ασθένεια και η εξασθένηση των γνωστικών, μνημονικών, νοητικών, αισθητηριακών και κινητικών λειτουργιών αποτελεί για εκείνους μέτρια σημαντικό εμπόδιο στην επαφή τους με τις νέες τεχνολογίες, ενώ παράλληλα με σαφήνεια προσδιορίζουν ότι πολύ σημαντικό εμπόδιο αποτελεί η έλλειψη εξοικείωσής τους με τις ΤΠΕ. Επιπρόσθετα, ο φόβος και η καχυποψία δεν αποτελεί, για την ομάδα έρευνας, σημαντικό πρόβλημα ενασχόλησης με τις νέες τεχνολογίες. Στον αντίποδα αυτού, το οικονομικό κόστος, που συνοδεύει τις συσκευές και τα μέσα που συνδέονται με τις ΤΠΕ, αποτελεί πολύ σημαντικό πρόβλημα και συχνά τροχοπέδη. Κλείνοντας, στη μεταβλητή που αφορά στην άγνοια χρησιμότητας των νέων τεχνολογιών οι συμμετέχοντες εξέφρασαν ότι αποτελεί μέτρια σημαντικό πρόβλημα.

Αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας

Η θετική εμπειρία από μεριάς των συμμετεχόντων και παράλληλα η ωφέλιμη και χρήσιμη επίδραση της εκπαιδευτικής δράσης, όπως αυτή διεξήχθη κατά την διάρκεια των τριών μηνών, αποτυπώνονται στην αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας κατά την οποία οι εκπαιδευόμενοι σε ικανοποιητικό βαθμό και σε ισχυρό ποσοστό στο σύνολό τους κατέκτησαν με ευκολία την ικανότητα να χρησιμοποιούν το smartphone, ενώ με ενθουσιασμό και ενδιαφέρον δήλωσαν ότι εάν τους δινόταν εκ νέου η ευκαιρία θα επαναλάμβαναν τη συγκεκριμένη διαδικασία μάθησης και σαφέστατα με ιδιαίτερη θέρμη θα συνιστούσαν την εν λόγω μαθησιακή διαδικασία και σε άλλα άτομα, εκφράζοντας με αυτόν τον τρόπο τον ενθουσιασμό τους και την χαρά της δικής τους εμπειρίας. Επιπλέον, αναφερόμενοι οι εκπαιδευόμενοι στις δυσκολίες που συνάντησαν και στα θέματα που τους δυσχέραναν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, εντοπίζουν κυρίως ότι δυσκολεύτηκαν στη διαδικασία της αποστολής και λήψης email, ενώ προκάλεσε πολύ μικρή δυσχέρεια το πεδίο της αναζήτησης πληροφοριών και ακόμη μικρότερη η εφαρμογή των κλήσεων και η δημιουργία επαφών. Κλείνοντας, οι εκπαιδευόμενοι κατά πολύ μεγάλο ποσοστό (το 73% του δείγματος) αποτίμησαν ότι από την επαφή τους με την τεχνολογία και τη χρήση smartphone, κατά το διάστημα διενέργειας της εκπαιδευτικής διαδικασίας, βιώνοντας ένα μαθησιακό περιβάλλον με πολλά και ποικίλα ερεθίσματα ενίσχυσε τις

νοητικές τους λειτουργίες, την κοινωνικότητά τους, ενώ παράλληλα πολύ καλά είναι τα αποτελέσματα που σχετίζονται με τον περιορισμό συναισθημάτων άγχους και ασφάλειας αναφορικά με θέματα υγείας, καθώς οι συμμετέχοντες δήλωσαν σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό ότι αυτά τα συναισθήματα ίσως περιορίστηκαν.

Ενδιαφέρουσες λειτουργίες smartphone

Τον κατάλογο των προτιμήσεων των εκπαιδευομένων σε συνάρτηση με τις πιο ενδιαφέρουσες λειτουργίες smartphone καλύπτουν επιλογές που σχετίζονται με τις τηλεφωνικές κλήσεις μέσω διαδικτύου, τις βιντεοκλήσεις, καθώς και την διενέργεια λήψης φωτογραφιών να κρατούν τα σκίπτρα ως οι πλέον ενδιαφέρουσες και σημαντικές. Εν συνεχεία, η λειτουργία της αναζήτησης μουσικής και βίντεο, όπως επίσης και η λειτουργία αναζήτησης πληροφοριών και ειδήσεων, βρίσκει τους εκπαιδευόμενους να επιδεικνύουν μέτριο ενδιαφέρον απέναντί τους.

Δημοφιλή θέματα αναζήτησης

Αναφορικά με το ποια αποτέλεσαν τα περισσότερο δημοφιλή θέματα αναζήτησης των συμμετεχόντων κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, αυτά έπειτα από την συμπλήρωση του αντίστοιχου ερωτηματολογίου από τους ίδιους, διαμορφώνονται ως εξής: Πολύ συχνά επιλέγουν την αναζήτηση πληροφοριών, ειδήσεων αλλά και κοινωνικών θεμάτων, μέτριας συχνότητας παρουσιάζονται οι προτιμήσεις τους στην αναζήτηση βίντεο, πολιτικών θεμάτων, καιρικών φαινομένων και θεμάτων σχετικών με ζητήματα υγείας, ενώ κλείνοντας, τα θέματα που λίγο συχνά προκαλούν το ενδιαφέρον τους προς αναζήτηση αποτελούν τα οικονομικής φύσεως, η αθλητική ειδησεογραφία, όπως επίσης και οι συνταγές μαγειρικής.

5.2 Περιορισμοί της έρευνας

Οι περιορισμοί που τίθενται υπόψιν αναφορικά με την παρούσα έρευνα, εντοπίζονται και σχετίζονται κυρίως με την ομάδα των ατόμων που αποτέλεσε το δείγμα της ερευνητικής διαδικασίας κατά την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Το δείγμα αριθμητικά είναι μικρό και παράλληλα κρίνεται ως ανομοιογενές ως προς τα ιδιαίτερα κλινικά χαρακτηριστικά των ατόμων που το απαρτίζουν. Ως εκ τούτου, καθίσταται επισφαλής η διαδικασία γενίκευσης των αποτελεσμάτων.

Επίσης, όπως προαναφέρθηκε οι περιπτώσεις των εκπαιδευόμενων ατόμων του ΨΝΑ ήταν κυρίως άτομα με ψυχωσικές διαταραχές. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ανάδειξη της ανάγκης για «περισσότερο χρόνο». Ο ερευνητής χρειάστηκε περισσότερο χρόνο για την εξοικείωσή με τα άτομα, για την έγκυρη αξιολόγηση του επιπέδου των ήδη κερκτημένων γνώσεων και δεξιοτήτων τους, για την εφαρμογή του προγράμματος παρέμβασης και την τελική του αξιολόγηση. Συνεπώς, ένα ακόμα μεγαλύτερης διάρκειας πρόγραμμα παρέμβασης θα ήταν απόλυτα αποδεκτό και ενδεχομένως περισσότερο αποτελεσματικό.

Επιπλέον, τα όποια λειτουργικά εμπόδια παρουσιάστηκαν, τα οποία ενδεχομένως να έθεταν περιορισμούς και εμπόδια στην έρευνα, ξεπεράστηκαν γρήγορα με την εφαρμογή διαφορετικών δραστηριοτήτων με επίκεντρο τις ΤΠΕ. Συγκεκριμένα, ο ερευνητής σκοπό είχε την αξιοποίηση λογισμικών επαυξημένης πραγματικότητας. Ωστόσο, τα παλιότερης τεχνολογίας τάμπλετ που υπήρχαν, η έλλειψη εξαρτημάτων (μάσκα AR) και η πολύ κακής ποιότητας σύνδεση στο διαδίκτυο εξαιτίας της τοποθεσίας του Ψ.Ν.Α «Δρομοκαϊττειο», απέτρεψαν την συμπερίληψη κάποιων δράσεων στο πρόγραμμα παρέμβασης.

Τέλος, λαμβάνοντας υπόψιν ότι το μεγαλύτερο μέρος της παρέμβασης περιείχε και λήψη φωτογραφιών των δράσεων αλλά για λόγους διασφάλισης και προστασίας των προσωπικών δεδομένων, δεν εμπεριέχονται στο παράρτημα ενδεικτικές εικόνες από τις εκπαιδευτικές δράσεις.

5.3 Συμπεράσματα

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των αποτελεσμάτων και τη συζήτηση, η παρούσα έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η εκμάθηση χρήσης τάμπλετ είναι εφικτή στα άτομα με ψυχική νόσο και ότι οι ΤΠΕ και ειδικά η Τεχνολογικά Υποστηριζόμενη Μάθηση μπορούν να συνεισφέρουν τα μέγιστα στην εκπαίδευση και στην ανάπτυξη επιθυμητών συμπεριφορών των ατόμων με αναπηρίες και διαταραχές. Οι οπτικοποιημένες οδηγίες, οι ταινίες, τα βίντεο, η ατομική χρήση τάμπλετ και γενικότερα το πολυμεσικό υλικό που αξιοποιήθηκε για την παρούσα έρευνα δράσης επέδρασαν με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο στη απόκτηση επιθυμητών γνώσεων και δεξιοτήτων.

Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στη χρήση των τάμπλετ και στο υλικό που χρησιμοποιήθηκε με βάση αυτό (προεγκατεστημένες εφαρμογές), το οποίο αποτέλεσε

σημαντικό κίνητρο για τα εκπαιδευόμενα άτομα με ψυχική νόσο. Τα χρώματα, η κινούμενη εικόνα, ο ήχος, η οθόνη αφής προσέλκυαν το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων, με αποτέλεσμα να προσέρχονται στις συναντήσεις πάντα με όρεξη και ουδέποτε με εξαναγκασμό. Το γεγονός αυτό συνέβαλε στη δημιουργία ενός καθ' όλα ευχάριστου και ζεστού κλίματος.

Αυτό που, ωστόσο, τράβηξε το ενδιαφέρον του ερευνητή ήταν η προθυμία και ο ενθουσιασμός των συμμετεχόντων για ενασχόληση με νέα αντικείμενα με σκοπό την απόκτηση νέων γνώσεων.

Από τα παραπάνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι κατά την εκπαίδευση ατόμων με ιδιαιτερότητες, αναπηρίες, διαταραχές καθοριστικό ρόλο κατέχει αφενός η διαμόρφωση ευχάριστου κλίματος που να συμβαδίζει με τις εκάστοτε προτιμήσεις και ενδιαφέροντά τους και αφετέρου η παροχή κίνητρου.

Έτσι, η επιλογή των ΤΠΕ ως εργαλείο για την εκπαίδευση και συγκεκριμένα για την ενίσχυση των διαπροσωπικών αλλά και κοινωνικών δεξιοτήτων γενικότερα αποδείχθηκε εύστοχη για δυο βασικούς λόγους:

- α. Λόγω της ελκυστικότητας τους για τα άτομα με αναπηρίες και διαταραχές.
- β. Λόγω των αποτελεσματικών διδακτικών μεθόδων που εφαρμόζονται αποκλειστικά με βάση αυτές με τη αξιοποίηση των συσκευών τάμπλετ.

Τέλος, από την εξέταση των αποτελεσμάτων αποδείχθηκε πως ακόμα και κατά τη διάρκεια της ενήλικης ζωής τους, τα άτομα με σοβαρές αναπηρίες και διαταραχές έχουν τη δυνατότητα να καλλιεργήσουν και να ενισχύσουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες και αποκτήσουν νέες γνώσεις. Ακόμα και στις περιπτώσεις των ατόμων που εμφάνιζαν έντονες τάσεις απομόνωσης, παρατηρήθηκε βελτίωση έστω και περιστασιακά. Αυτό εκλαμβάνεται ως θετικό ερέθισμα, το οποίο οδηγεί στο συμπέρασμα ότι με ένα ενδεχομένως μεγαλύτερης διάρκειας πρόγραμμα παρέμβασης ίσως τα αποτελέσματα να ήταν ακόμα περισσότερο εμφανή.

5.4 Προτάσεις για επέκταση

Με δεδομένη την απουσία αντίστοιχων ερευνών, που να εστιάζουν στην ενίσχυση όχι μόνο των διαπροσωπικών αλλά και γενικότερα των κοινωνικών δεξιοτήτων των ενηλίκων με σοβαρές ψυχικές διαταραχές μέσω της χρήσης ΤΠΕ, κρίνεται ωφέλιμο να εστιάσουν περισσότεροι ερευνητές στον συγκεκριμένο τομέα, προκειμένου να υπάρξει έλεγχος της εγκυρότητας των αποτελεσμάτων και να γίνει εφικτή η γενίκευσή τους.

Ως προς τη χρήση των ΤΠΕ, θα ήταν καλό να επιχειρηθεί η αξιοποίηση και άλλων λογισμικών ή εφαρμογών. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα παρέμβασης δραστηριότητες με λογισμικά επαυξημένης πραγματικότητας αλλά και εφαρμογές Web 2.0, και μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αν η απλή προβολή πολυμεσικού υλικού και η χρήση των τάμπλετ επέφερε θετικά αποτελέσματα, σίγουρα η εμπλοκή τέτοιων διαδραστικών εφαρμογών θα ήταν πολύ πιο εποικοδομητική για τα άτομα του ενδονοσοκομειακού ξενώνα.

Τα παραπάνω θα ήταν προτιμότερο να αξιοποιηθούν σε βάθος χρόνου στο συγκεκριμένο Ψ.Ν.Α, κάτω από βελτιωμένες συνθήκες (εξοπλισμός, κατάλληλος χώρος, ασύρματο δίκτυο ίντερνετ). Ιδιαίτερα η σύνδεση μέσω Skype θα μπορούσε να λειτουργήσει υποστηρικτικά στην ενίσχυση των οικογενειακών σχέσεων μεταξύ των ατόμων που διαμένουν στο ξενώνα και των οικογενειών τους.

Επίλογος

Δεδομένης της σημασίας ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων αλλά και των κοινωνικών δεξιοτήτων γενικότερα, όπως παρουσιάστηκε μέσα στην παρούσα εργασία, γίνεται επιτακτική η ανάγκη για αποτελεσματική παρέμβαση με στόχο την ενίσχυσή τους. Η ανάγκη αυτή καθίσταται ακόμα μεγαλύτερη για την περίπτωση ατόμων που υστερούν στον τομέα αυτόν, όπως τα άτομα με σοβαρή ψυχική νόσο που νοσηλεύονται και διαμένουν στον ενδονοσοκομειακό ξενώνα.

Έχοντας κατά νου κάνεις, αφενός τη σημασία και την αναγκαιότητα επαρκούς ανάπτυξης των ψηφιακών δεξιοτήτων αυτών και αφετέρου την αποτελεσματικότητα της χρήσης των ΤΠΕ για τον σκοπό αυτό, μπορεί εύκολα να οδηγηθεί στο σχεδιασμό ενός προγράμματος εκπαιδευτικής παρέμβασης βασιζομένου στη χρήση των ΤΠΕ. Μολονότι λειτουργικές δυσκολίες κατά την εφαρμογή του προγράμματος είναι αναπόφευκτες λόγω

και της ιδιαιτερότητας των ατόμων αυτών, αλλά και του ιδιαίτερου χώρου (ψυχιατρείο) όπως και η αντιμετώπιση σοβαρών δυσκολιών, ωστόσο η ικανοποίηση από το αποτέλεσμα - ακόμα κι αν αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ευρείας κλίμακας – μπορεί να αντιπαρέλθει των όλων δυσχερειών και να προσφέρει τη μέγιστη ηθική ικανοποίηση στον ερευνητή – εκπαιδευτή. Για χάρη και μόνο αυτού του απερίγραπτου συναισθήματος αξίζει να καταβάλει κάποιος υπέρτατη προσπάθεια σχεδιασμού και υλοποίησης παρόμοιων εκπαιδευτικών δράσεων.

Βιβλιογραφία

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Alfieri, L., Brooks, P. J., Aldrich, N. J., & Tenenbaum, H. R. (2011). Does discovery-based instruction enhance learning? *Journal of education psychology*, 1 (1), σ. 103.

Altricher, H., Posh, P., & Somekh, B. (2001). *Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους: Μια εισαγωγή στις μεθόδους έρευνας δράσης*. (Μ. Δεληγιάννη, Μεταφρ.) Αθήνα: Μεταίχμιο.

Arif-Adib, G., O'Hanlon, P., Fullarton, K., Morant, N., Sommelad, A., Johnson, S., & Osborn, D. (2016). A qualitative study of on line mental health information seeking behavior by those with psychosis. *BMC psychiatry*.

Barron, A., Heberts, E., Cleland, T., Fitzpatrick, C., Hauber, M., & Stevens, J. (2015). Embracing multiple definitionw of learning. *Trends in neurosciences*, 38 (7), σσ. 405-7.

Ben-Zeev, D., Davis, K. E., Kaiser, S., Krzsos, I., & Drake, R. E. (2013). Mobile Technologies Among People with Serious Mental Illnes: Opportunities for Future Services. *Administration and Policy in Mental Health Services Research*, 340-343.

Bouras, N., Davey, S., Power, T., Rolfe, J., Graig, T., & Thornicroft, G. (2018). Maudsley International: Improving mental health and well-being around the world. *BJPSYCH INTERNATIONAL*, doi:10.1192/bji.2017.21, σσ. 19-51.

Cathy, O. (2017). *Weapons of Math Destruction: How Big Data Increases Inequality and Threatens Democracy*. Chicago: Crown Random House.

Commission, E. (2001). *Education & Culture*. Ανάκτηση 09 7, 2022, από <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2001/EL/1-2001-678-EL-F1pdf>

Eixelsberger, W., Ogris, M., Gall, H., & Bellay, B. (1998). "Software architecture recovery of a programm family," Proceedings of the 20th International Conference on Enginnering. pp. 508-511.

Elliot, J. (1991). *Action Research for Educactional Change*. Milton Keynes: Open University Press.

Erstad, O. (2006). A new direction?: Digital literacy, student participation and curriculum reform in Norway. *Education and Information Technologies*, 11 (3), 415-429.

- Eshet-Alkalai, Y. (2004). Digital Literacy: A Conceptual Framework for Survival Skills in the Digital Era. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 13, 93-106.
- European Commission. (2010). Employers' Perception of Graduate Employability, Flash Eurobarometer. *Directorate General for Education and Culture*.
- Ferguson, I. (2022). *Μαρξισμός, πολιτική και ψυχική δυσφορία*. (Δ. Τελωνη, & Μ. Μαργελη, Επιμ.) Αθήνα: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο.
- Gifford, R. (2014). Environmental Psychology matter. *Annual Review of Psychology*, 56, σσ. 541-579. Ανάκτηση 6 7, 2022, από <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-psych-010213-115048>
- Griffin, C. (2006). "Research and Policy in Life-Long Learning. *International Journal of Lifelong Education*, 26 (2), σσ. 561-574.
- Grosskurth, A., & Godffey, W. (2005). " A reference architecture for Web browsers,". *21st IEEE International Conference on Maintenance (ICSM'05)* (σσ. pp. 661-664). Hungary: IEEE.
- Guanglun, M. M., Yang, H., & Yan, W. (2017, October). Building resilience of students with disabilities in China: The role of inclusive education teachers. *Teacher and Teaching Education*, σσ. 125-134.
- Hiemstra, R., & Fulton, R. (1991). Resources on adult learning environments. *Jossey - Bass*.
- Hollingsworth, S. (1997). *International Action Research. A Casebook for Education Reform*. London: Falmpress.
- International ICT Literacy Panel. (2002). *Digital Transformation: A Framework for ICT Literacy*. Ανάκτηση 07 29, 2022, από <https://www.ets.org/>: https://www.ets.org/research/policy_research_reports/publications/report/2002/cjik
- Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση, Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Jarvis, P. (2011, December 15). From Adult Education to the Learning Society. *International Journal of Lifelong Education*.
- Johnson, A. (2017). Teaching strategies for all teachers. *Lanham MD: Rowman and Littlefield*.
- Jonathan, B. P. (1982, 08). *Wikipedia*. Ανάκτηση 08 10, 2022, από https://en.wikipedia.org/wiki/Email_address

jones-Kavalier, B., & Flanningan, S. (2006). *Connecting the digital dots: literacy of the 21st century (educase quartely) \textbar educase*. Ανάκτηση 07 29, 2022, από <https://er.educause.edu/articles/2006/1/connecting-the-digital-dots-literacy-of-the-21st-century>

Karallis, T., & Vergidis, D. (2006, August 6). Lifelong education in Greece: recent developments and current trends. *International Journal of Lifelong Education*, σσ. 179-189.

Lavelle, M., Healy, P., & McCabe, R. (2014). Nonverbal Behavior During Face-to-face Social Interactio in Schizophrenia:A Review. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 202 (1), σσ. 47-54. doi:10.1097/NMD.0000000000000031

Leahy, D., & Dolan, D. (2010). Digital Literacy: A Vital Competence for 2010. 210-221.

lovefortechology.net. (2022, 07 23). Ανάκτηση 09 03, 2022, από [lovefortechology.net: https://www.lovefortechology.net/2020/04/10.html#gsc.tab=0](https://www.lovefortechology.net/2020/04/10.html#gsc.tab=0)

lovefortechology.net. (2022, 07 23). Ανάκτηση 09 03, 2022, από [lovefortechology.net: https://www.lovefortechology.net/2020/04/10.html#gsc.tab=0](https://www.lovefortechology.net/2020/04/10.html#gsc.tab=0)

Luxton, D. D., McCann, R. A., Bush, N. E., Mishkind, M. C., & Reger, G. M. (2011). mHealth for mental health: Intergrating smartphone technology in behavior healthcare. *Professional Psychology:Research and practice* (42), 505-512.

Magsamen-Conrad, K; Upadhyaya, S; Joa, C Y; Dowd, J. (2015). Bridging the divide: Using UTAUT to predict multigenerational tablet practices. *Computer in human bahavior*, 50.

Mandrcheid, R. W., Ryff, C. D., Freeman , E. J., Mc Knight-Eily, L. R., Dhingra, S., & Strine , T. W. (2010). Evolving Definitionw of Mentall Illness and Wellness. *Prenentig Chronic Disease -Public Health Research, Practice and Policy.*, 7 (1), σσ. 1-6. Ανάκτηση 06 30, 2022, από <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2811514/pdf/PCD71A19.pdf>

McQuail, D., & Windahl, S. (2001). *Σύγχρονα μοντέλα επικοινωνίας*. Αθήνα: Καστανιώτη.

McQuail, D., & Windahl, S. (2001). *Σύγχρονα μοντέλα επικοινωνίας*.

Morin, L., & Franck, N. (2017). Rehabilitation Interventions to Promote Recovery from Schizophrenia: A systematic Review. *Frontiers in Psychiatry*, σσ. 1-12.

doi:10.3389/fpsyt.2017.00100

Morrissey, J. (2018, August 2). *The New York Times*. Ανάκτηση από How to Write a Good College Application Essay:

<https://www.nytimes.com/2018/08/02/education/learning/writing-college-application-essay.html?rref=collection%2Fsectioncollection%2Feducation&action=click&contentCollection=education®ion=rank&module=package&version=highlights&contentPlacement=2&pgtype=s>

Rummel-Klunge, C., Trefflich, F., & Kalckreuth, S. (2014). Mental health related Internet use among psychiatric patients: a cross-sectional analysis.

Senkbeil, M., Ihme, J. M., & Witter, J. (2013). The test of technological and information literacy (TILT) in the educational panel study: development, empirical testing, and evidence for validity. *Journal for Educational Research Online*, 5 (2), 139-161.

Ανάκτηση 07 29, 2022

similarweb. (2005). Ανάκτηση 9 7, 2022, από

<https://www.similarweb.com/website/youtube.com/#overview>

Slade, M. (2010). Mental illness and wellbeing: the central importance of positive psychology and recovery approaches. *Health Services Research*, 10 (26).

Tyler, I., & Slater, T. (2018). Rethinking the sociology of stigma. *The Sociological Review Monographs*, 66 (4), σσ. 721-743. doi:10.1177/0038026118777425

Westerhof, G., & Keyes, C. (2010). The Two Continua Model Across the Lifespan. *JAdult Dev.*, 2, σσ. 110-119. doi:10.1007/s10804-009-9082-y

wikipedia. (2021, 9 8). *wikipedia.org*. Ανάκτηση 9 7, 2022, από

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BF%CF%80%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%86%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%BC%CE%B7%CF%87%CE%B1%CE%BD%CE%AE>

wikipedia. (2022, 3 16). *wikipedia*. Ανάκτηση 9 7, 2022, από

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1>

wikipedia. (2022, 24 07). *Wikipedia, the free encyclopedia*. Ανάκτηση 08 03,

2022, από Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/SIM_card

Wikipedia. (2022, 27 8). *wikipedia.org*. Ανάκτηση 9 7, 2022, από <https://el.wikipedia.org/wiki/YouTube>

wikipedia. (2022, 2 27). *wikipedia.org*. Ανάκτηση 9 7, 2022, από <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A8%CE%B7%CF%86%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE%CF%86%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CE%BC%CE%B7%CF%87%CE%B1%CE%BD%CE%AE>

World Health Organization. (2012). *Assesing mental health and psychosocial needs and resources: Toolkit for huminitarian settings*. Geneva.

doi:<https://apps.who.int/iris/handle/10665/76796>

Yilmaz, M., Josephsson, S., Danermark, B., & Ivarsson, A.-B. (2009). Participation by doing: Social interaction in every day activities among persons with schizophrenia. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 15, σσ. 162-172.

doi:doi.org/10.1080/11038120802022102

Zuber-Skerritt, O. (1996). *New Directions in Action Research*. London: Falmer Press.

Zylka, J; Christoph, G; Kroehne, U; Hartig, J; Goldhammer, F. (2015). Moving beyond cognitive elements of ICT literacy: First evidence on the structure of ICT engagement. *Computers in Human Behavior*, 53, 149-160.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Αυγητίδου, Σ. (2014). *Οι εκπαιδευτικοί ως ερευνητές και ως στοχαζόμενοι επαγγελματίες. Υποστηρίζοντας της επαγγελματική μάθηση για μια συμμετοχική και συνεργατική εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Δελή, Ε. (2012). Το χρώμα και το εικαστικό σύμβολο ως στοιχεία της δημιουργικής έκφρασης των παιδιών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. (2010). Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις. (Τεύχος Α), 3.401-3.426. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Ζήση, Α. (2013). *Κοινωνία, κοινότητα και ψυχική υγεία*. Αθήνα: Gutenberg.

Θεοφανέλλης, Τ., & Παπαδημητρίου, Σ. (2016). Εμπλοκή των μαθητών στη μαθησιακή δοαδικασία: βιβλιογραφική ανασκόπηση και εμπειρίες εκπαιδευτικών. *Έρκυνα, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών-Επιστημονικών Θεμάτων* (80), σσ. 67-81. Ανάκτηση 06 07, 2022, από https://erkyna.gr/e_docs/periodiko/dimosieyseis/ekpaideytika/t08-05.pdf

Καραμανωλάκης, Β. (1998). Το Δρομοκαΐτειο Φρενοκομείο: 1887-1903. Όψεις της εγκατάστασης ενός Ιδρυματικού Θεσμού. *Μνήμων* 20, σσ. 45-66.

Καρυδά, Ε.Χ. (2009). *Η μέθοδος Project "βήμα προς βήμα"*. Αθήνα: Σαββάλα.

Κατσαρού, Ε. (2003). *Διδασκαλία και έρευνα - Η εκπαιδευτική δράση*. Αθήνα: Σαββάλας.

Καψάλης, Α. (2009). *Παιδαγωγική ψυχολογία*. Αφοι Κυριακίδη.

Καψάλης, Α; Παπασταμάτης, Α. (2013). *Γενικά εισαγωγικά θέματα: Εκπαίδευση ενηλίκων*. Αθήνα: Ι Σιδέρης.

Κόκκος, Α. (2006). *Εκπαίδευση ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Νέες Τεχνολογίες.

Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των ΤΠΕ*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Κυρίδης, Α., Δρόσος, Β., & Τσακιρίδου, Ε. (2003). *Ποιος φοβάται τις νέες τεχνολογίες: Οι απόψεις και οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την εισαγωγή της Πληροφοριακής Επικοινωνίας στο ελληνικό Δημοτικό σχολείο*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Δραδανός Γιώργος.

Μαδιανός, Μ. (2000). *Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχιατρική*. Αθήνα: Καστανιώτη.

Ματσαγγουρας, Η. (1997). *Θεωρία και Πράξη της διδασκαλίας: Στρατηγικές Διδασκαλίας*. Αθήνα: Gutenberg.

Ματσαγγούρας, Η. (2002). *Στρατηγικές διδασκαλίας*. Αθήνα: Gutenberg.

Μεγαλοοικονόμου, Θ. (2016). *ΛΕΡΟΣ - Μια ζωντανή αμφισβήτηση της κλασσικής ψυχιατρικής*. Αθήνα: Άγρα.

Μικρόπουλος, Τ. Α., & Μπέλλου, Ι. (2010). *Σενάρια διδασκαλίας με υπολογιστή*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Μούγιου, Σταυρούλα; Ζαρόκωστας, Νίκος. (2015). Η εργοθεραπεία στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δρομοκαϊτέιο». Στο Γ. Ν. Παπαδημητρίου, *Η συμβολή της εργοθεραπείας στην ψυχιατρική θεραπευτική* (σσ. 275-282). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Μπίκος, Κ. Γ. (1995). *Εκπαιδευτικοί και Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Μπουραντάς, Δ. (1992). *Μάνατζμεντ: Οργανωτική θεωρία και Συμπεριφορά*.

Παπαγεωργίου, Ε. Γ. (2004). *Ψυχιατρική*. Αθήνα.

Παπαδόπουλος, Δ., & Στυλιανίδης, Σ. (2008). Μια εξατομικευμένη συμπεριφορικής έμπνευσης προσέγγιση στη ψυχοκοινωνική αποκατάσταση. *Ψυχιατρική 19*, σσ. 165-176.

Πετρόφσκι, Α. (1990). *Επικοινωνία. Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια Λεξικό*.

Πλουμπίδης, Δ., Αλεβίζος, Β., & Παπαδημητρίου, Γ. Ν. (2013). Η ιστορία της ψυχιατρικής. *Συγχρονη ψυχιατρική*, σελ 4.

Πολυχρονοπούλου, Σ. (2001β). *Παιδιά κα έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες: Νοητική υστέρηση, ψυχολογική κοινωνική και παιδαγωγική προσέγγιση*. Β (β).

Ρομποτής, Ν. (1987). *Η διαθήκη του Δρομοκαΐτη. Θεμελίωση και επέκταση του θεραπευτηρίου μέχρι των ημερών μας*. Αθήνα.

Σολωμονίδου, Χ. (2007). *Νέες Τεχνολογίες. Λεξικό της Παιδαγωγικής*. (Π. Ξωχέλλης, Επιμ.) Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη Α.Ε.

Τριλιανός, Θ. (2013). *Μεθοδολογία της διδασκαλίας*. Διάδραση.

Τσινάρη, Κ. (2011). Η ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και η αλλαγή του ρόλου του εκπαιδευτικού. *2ο Πανελλήνιο Συνέδριο: «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»*. Πάτρα: Ελληνική Επιστημονική Ένωση Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ).

Χρηστάκης, Ν. (2015, 08 07). Η ψυχολογία των μαζών του Gustave Le Bon και κάποια σχόλια για τη θεώρηση της κοινωνικής επιρροής. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 26 (0), 165-182.

Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δρομοκαΐτειο». (2022, 07 29). Ανάκτηση από Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δρομοκαΐτειο»: <https://www.dromokaiteio.gr/>

Πηγές Εικόνων

Εικόνα 1: Ανακτήθηκε 7/5/2022 από: <https://www.kellyfanarioti.com/reportaz/istorikos-thisayros-sto-dromoka-teio/>

Εικόνα 2-9: Προσωπικό αρχείο.

Εικόνα 10: Ανακτήθηκε 7/5/2022 από <https://stockfresh.com/royalty-free-stock-photos/at-sign>

Εικόνα 11-13: Προσωπικό αρχείο.

Παράρτημα 1: Ερωτηματολόγια

<https://docs.google.com/forms/d/1fTH0jBkgtiqvSki283GsTAKohVgl93e3ZCsVzbiVwMs/edit>

1ο Ερωτηματολόγιο

* Required

1. Ηλικία *

Mark only one oval.

- κάτω των 25
- 25-40
- 40-55
- 55-64
- άνω των 65

2. Φύλο *

Mark only one oval.

- Άνδρας
- Γυναίκα
- Άλλο

3. Μορφωτικό επίπεδο *

Mark only one oval.

- Δημοτικό
- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- Πανεπιστήμιο
- Άλλο

2ο Ερωτηματολόγιο

* Required

1. 1. Μετά το πέρας των μαθημάτων πιστεύετε ότι ξέρετε να χρησιμοποιείτε το smartphone; *

Mark only one oval.

- ΝΑΙ
 ΟΧΙ
 ΜΕΡΙΚΩΣ

2. 2. Βρήκατε εύκολη τη μαθησιακή αυτή διαδικασία ; *

Mark only one oval.

- ΝΑΙ
 ΟΧΙ
 ΜΕΡΙΚΩΣ

3. 3. Θα επαναλαμβάνατε τη διαδικασία αυτή για την εκμάθηση ηλεκτρονικού υπολογιστή; *

Mark only one oval.

- ΝΑΙ
 ΟΧΙ
 ΙΣΩΣ

Παράρτημα 2: Φύλλα πληροφοριών-εργασιών

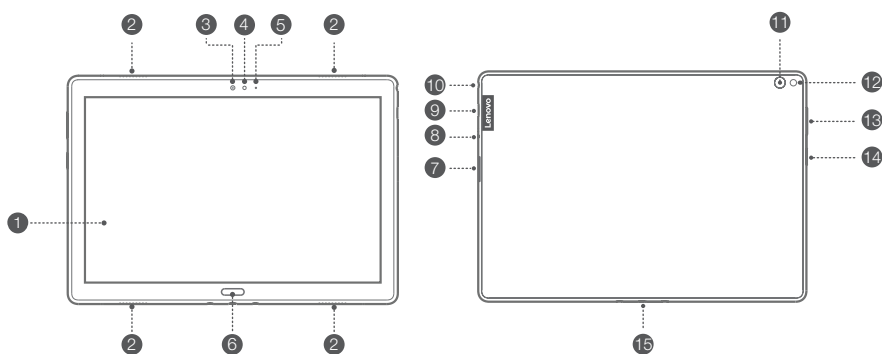
Όνομα:

Ημερομηνία:

Θέμα: Επισκόπηση συσκευής

Επισκόπηση συσκευής

Αναγνώριση κυριότερων σημείων ενός τάμπλετ

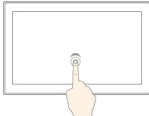
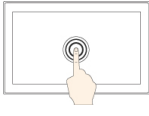
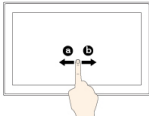
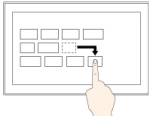

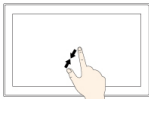

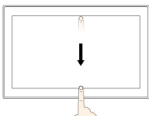
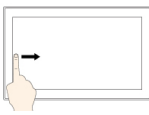
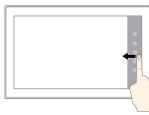
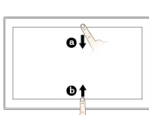
1. Οθόνη αφής	2. Ακουστικά	3. Μπροστινή κάμερα
4. Αισθητήρας φωτός	5. Ενδεικτικό λαμπάκι	6. Δακτυλικό αποτύπωμα
7. Υποδοχή κάρτας sim	8. Μικρόφωνο	9. Υποδοχή φόρτισης
10. Θύρα ακουστικών 2,5mm	11. Κύρια κάμερα	12. Φλας
13. Κουμπιά έντασης	14. Κουμπί ενεργοποίησης - απενεργοποίησης	15. Υποδοχή σύνδεσης σε βάση

Σημειώστε ✓ δίπλα σε κάθε αριθμό ποια από τα παραπάνω βρίσκονται στη δική σας συσκευή.

Όνομα:

Ημερομηνία:

Θέμα: Χρήση της οθόνη πολλαπλής αφής

	Ελαφρύ κτύπημα Κτυπήστε ελαφρά την οθόνη για να ανοίξετε, να επιλέξετε ή να ενεργοποιήσετε το στοιχείο που κτυπάτε ελαφρά.		Αγγίξτε παρατεταμένα Κτυπήστε ελαφρά την οθόνη και κρατήστε, για να ανοίξετε ένα μενού με πολλαπλές επιλογές.
	Γλιστρήστε Γλιστρήστε την οθόνη προς τα αριστερά ή τα δεξιά για κύλιση ανάμεσα σε στοιχεία, όπως λίστες, σελίδες και φωτογραφίες.		Σύρετε Σύρετε ένα στοιχείο στην επιθυμητή θέση, για να μετακινήσετε ένα αντικείμενο.
	Μεγέθυνση Τοποθετήστε δύο δάχτυλα στην οθόνη και απομακρύνετε το ένα από το άλλο για μεγέθυνση.		Σμίκρυνση Τοποθετήστε δύο δάχτυλα στην οθόνη και ενώστε τα για σμίκρυνση.
	Περιστροφή Τοποθετήστε δύο ή περισσότερα δάχτυλα σε ένα στοιχείο και, στη συνέχεια, περιστρέψτε τα δάχτυλά σας δεξιόστροφα ή αριστερόστροφα.		Σαρώστε προς τα μέσα από την πάνω προς την κάτω πλευρά Κλείστε την τρέχουσα εφαρμογή που εμφανίζεται σε πλήρη οθόνη.
	Σαρώστε προς τα μέσα από την αριστερή πλευρά Προβάλετε όλες τις ανοιχτές εφαρμογές στην προβολή εργασιών.		Σαρώστε προς τα μέσα από τη δεξιά πλευρά Ανοίξτε το κέντρο ενεργειών.
	Σαρώστε ελαφρώς προς τα μέσα από την πάνω ή την κάτω πλευρά <ul style="list-style-type: none">• Από την πάνω πλευρά: Εμφανίστε την κρυφή γραμμή τίτλου σε εφαρμογές πλήρους οθόνης.• Από την κάτω πλευρά: Εμφανίστε τη γραμμή εργασιών σε εφαρμογές πλήρους οθόνης.		

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΧΡΗΣΗΣ:

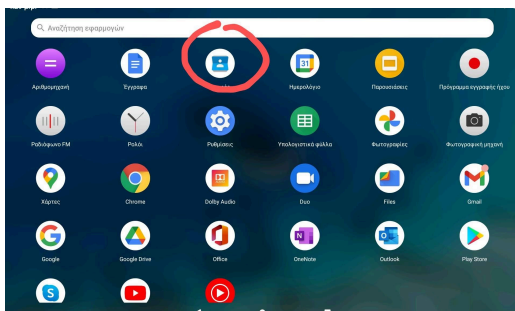
- Μην ασκείτε πίεση και μην τοποθετείτε στην οθόνη μεταλλικά αντικείμενα που μπορεί να καταστρέψουν την οθόνη αφής ή να προκαλέσουν δυσλειτουργία.
- Μη χρησιμοποιείτε νύχια, γάντια ή άψυχα αντικείμενα εκτός από μια εγκεκριμένη γραφίδα για την εισαγωγή δεδομένων στην οθόνη.
- Απενεργοποιήστε τον υπολογιστή πριν από τον καθαρισμό της οθόνης.
- Χρησιμοποιήστε ένα στεγνό, απαλό ύφασμα για να καθαρίσετε τις δαχτυλιές ή σκόνη από την οθόνη. Με απαλές κινήσεις χωρίς να ασκείται υπερβολική πίεση.

Όνομα:

Ημερομηνία:

Θέμα: Προσθήκη νέας επαφής

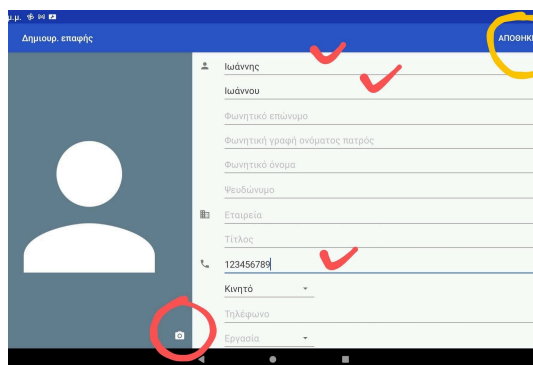
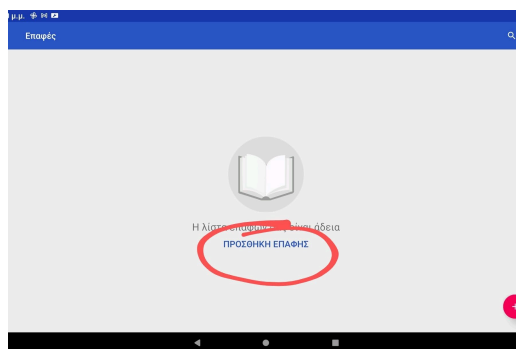
Επαφές

Για να δημιουργήσετε μια νέα επαφή, από την **αρχική οθόνη** σύρετε προς τα πάνω μέχρι να εμφανιστεί η σελίδα με τις εφαρμογές (εικόνα). Πατήστε στο εικονίδιο που γράφει επαφές και φαίνεται κυκλωμένο στην εικόνα.

Εμφανίζεται η επόμενη οθόνη της

εικόνας όπου φαίνονται οι επαφές. (Εδώ είναι άδεια η λίστα επαφών). Πατώντας στο εικονίδιο + ή ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΠΑΦΗΣ οδηγούμαστε στην επόμενη οθόνη και είμαστε έτοιμοι να περάσουμε τα στοιχεία της επαφής.

Συμπληρώνουμε τα αντίστοιχα πεδία (Όνομα, επώνυμο, αριθμό τηλεφώνου κλπ). Μπορούμε να προσθέσουμε και άλλα πεδία.

Πατώντας στο εικονίδιο έχουμε τη δυνατότητα να προσθέσουμε και φωτογραφία στην επαφή. Όταν ολοκληρώσουμε τα πεδία πατάμε πάνω δεξιά στην οθόνη ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ για να αποθηκευτούν οι αλλαγές.

Δραστηριότητα

- Να προσθέσετε τουλάχιστον 3 επαφές με όνομα, επίθετο, διεύθυνση, 2 τηλέφωνα (σπίτι & εργασία), email.

Δημιουργία Email σε Gmail, Hotmail, Yahoo

Τι είναι το email;

Τα γράμματα αντί να έρχονται στο ταχυδρομικό κουτί, στην ψηφιακή εποχή φτάνουν στις smart συσκευές. Πλέον, το να έχει κάποιος email είναι ένα από τα πρώτα πράγματα που πρέπει να κάνει μόλις αποκτήσει υπολογιστή ή smartphone. Ακόμη και η εγγραφή σε social media και ηλεκτρονικές πλατφόρμες, προϋποθέτει την ύπαρξη ενός email. Το email (μείλ) ή ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, είναι μια διαδικτυακή υπηρεσία που επιτρέπει τη συγγραφή, αποστολή, λήψη και αποθήκευση μηνυμάτων, μέσω του διαδικτύου. Όπως και στο συμβατικό «γράμμα», έτσι κι εδώ, χρειαζόμαστε μια διεύθυνση για τον αποστολέα και για τον παραλήπτη. Η διεύθυνση χωρίζεται στη μέση με το @, το σύμβολο που στα ελληνικά το λέμε "παπάκι", για να ξεχωρίζει το "username" του παραλήπτη από την υπηρεσία email.

(Το 1972, ο Raymond Samuel Tomlinson, απέστειλε το πρώτο email με το σύμβολο @, για να δείξει τη θέση του παραλήπτη, επειδή έως τότε τα emails αποστέλλονταν σε χρήστες που χρησιμοποιούσαν τον ίδιο υπολογιστή.)

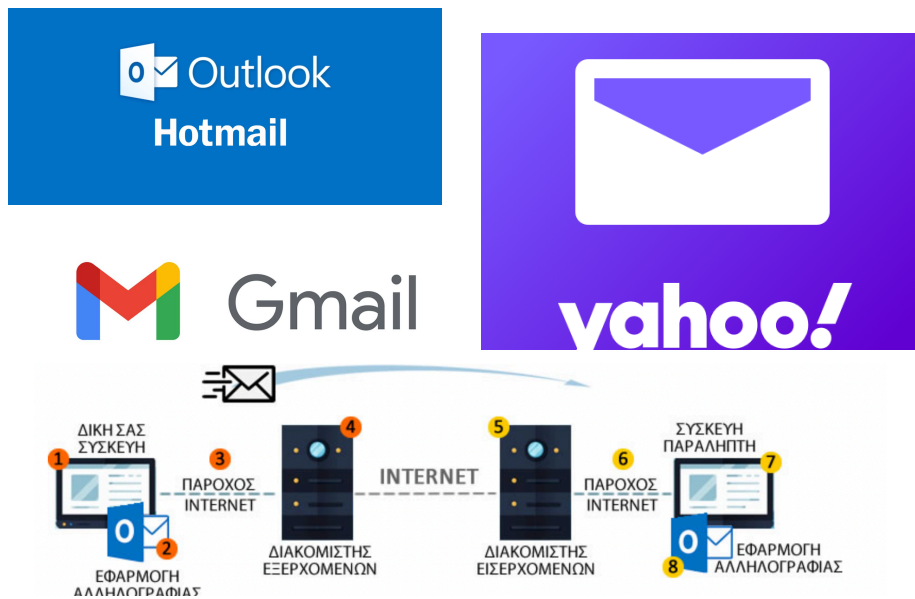
Χαρακτηριστικό των λογαριασμών email είναι το "@" (γνωστό και ως παπάκι) το οποίο ενώνει τα δύο συστατικά του:

1. το χρήστη (π.χ nikos)
2. το domin (π.χ webart.gr)

Τα δύο αυτά συστατικά ενώνονται και σχηματίζουν το e-mail, όπως **nikos@webart.gr** και διαβάζεται "**nikos AT webart.gr**"

Υπηρεσίες email υπάρχουν πολλές, τρεις όμως είναι οι δημοφιλέστερες:

GMAIL: <https://accounts.google.com/signup/v2/webcreateaccount?flowName=GlifWebSignIn&flowEntry=SignUp>

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	GMAIL	HOTMAIL (Outlook)	YAHOO
Αποθηκευτικός χώρος	15GB	Απεριόριστος	Απεριόριστος
Συννημμένα	Έως 25 MB	Έως 10 MB	Έως 10 MB
App για smartphone	Ναι	Ναι	Ναι
Ημερολόγιο	Ναι	Ναι	Ναι
Αναζήτηση	Ναι	Ναι	Ναι
Χρήστες (εκατομμύρια)	1,5 δις	400	310
Πρωτόκολλα	Pop / IMAP	Pop / IMAP	Pop / IMAP

Μηχανές αναζήτησης

Μια **μηχανή αναζήτησης** είναι μια εφαρμογή που επιτρέπει την αναζήτηση κειμένων και αρχείων στο Διαδίκτυο. Αποτελείται από ένα πρόγραμμα υπολογιστή που βρίσκεται σε έναν ή περισσότερους υπολογιστές στους οποίους δημιουργεί μια **βάση δεδομένων** με τις πληροφορίες που συλλέγει από το διαδίκτυο, και το **διαδραστικό περιβάλλον** που εμφανίζεται στον τελικό χρήστη ο οποίος χρησιμοποιεί την εφαρμογή από άλλον υπολογιστή συνδεδεμένο στο διαδίκτυο.

Οι μηχανές αναζήτησης αποτελούνται από τρία μέρη:

1. Τον **spider**: Ένα πρόγραμμα το οποίο διατρέχει όλο το web και βρίσκει και διαβάζει όλες τις ιστοσελίδες.
2. Το ευρετήριο: Είναι μία βάση δεδομένων η οποία περιλαμβάνει αντίγραφα των σελίδων που επισκέφτηκε ο spider.
3. Τον μηχανισμό αναζήτησης: Ένα λογισμικό που επιτρέπει στους χρήστες να κάνουν έρευνα στο ευρετήριο.

Οι μηχανές αναζήτησης χρησιμοποιούνται πολύ από το αγοραστικό κοινό παγκοσμίως με αποτέλεσμα να αποτελούν ένα σημαντικό μέρος στην **κατανάλωση** και την **διαφήμιση**. Οι καταναλωτές ψάχνουν με 'λέξεις κλειδιά' για προϊόντα μέσω των μηχανών αναζήτησης. Οι εταιρίες που θέλουν να προβληθούν στις μηχανές αναζήτησης, πληθαίνουν, με μεγάλο ανταγωνισμό για τις πρώτες θέσεις στις ιστοσελίδες αποτελεσμάτων αναζήτησης, κάτι που οδήγησε στην ανάπτυξη ενός άλλου κλάδου, του **search engine optimization** (Βελτιστοποίηση για τις μηχανές αναζήτησης) που περιλαμβάνει τεχνικές κατασκευής και δικτύωσης ιστοσελίδων που να προσφέρουν καλύτερες θέσεις στα αποτελέσματα.

Κυριότερες μηχανές αναζήτησης:

<https://www.bing.com/?cc=gr#> , <https://duckduckgo.com/> , <https://www.quora.com/> , <https://gr.yahoo.com/> , <https://www.wolframalpha.com/> , <http://www.wiki.com/> , <https://gibiru.com/> , <https://archive.org/> , <https://www.searchencrypt.com/home> , <https://yandex.com/> , <https://www.startpage.com/> , <https://www.startpage.com/> , <https://www.ecosia.org/> , <https://swisscows.com/> .

Η Google μπορεί να είναι η πιο δημοφιλής επιλογή στις μηχανές αναζήτησης, αλλά εξακολουθείτε να έχετε πολλές εναλλακτικές λύσεις που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε. Πολλές από αυτές τις εναλλακτικές μηχανές αναζήτησης παρέχουν καλύτερη εμπειρία χρήστη και ανώτερες πληροφορίες απ' ό,τι η Google.

Είτε ψάχνετε για μεγαλύτερη προστασία της ιδιωτικής ζωής είτε απλά θέλετε να εξερευνήσετε τις επιλογές σας, υπάρχουν πολλές μηχανές αναζήτησης για να πειραματιστείτε. Λοιπόν, τι περιμένετε;

Android

Το **Android** είναι **λειτουργικό σύστημα** για συσκευές **κινητής τηλεφωνίας** το οποίο τρέχει τον **πυρήνα** του λειτουργικού **Linux**. Αρχικά αναπτύχθηκε από την **Google** και αργότερα από την **Open Handset Alliance**.^[4] Επιτρέπει στους κατασκευαστές λογισμικού να συνθέτουν κώδικα με την χρήση της γλώσσας προγραμματισμού **Java**, ελέγχοντας την συσκευή μέσω **βιβλιοθηκών** λογισμικού ανεπτυγμένων από την **Google**.^[5] Το Android είναι κατά κύριο λόγο σχεδιασμένο για συσκευές με **οθόνη αφής**, όπως τα **έξυπνα τηλέφωνα** και τα **τάμπλετ**, με διαφορετικό περιβάλλον χρήσης για τηλεοράσεις (**Android TV**), αυτοκίνητα (**Android Auto**) και ρολόγια χειρός (**Android Wear**). Παρόλο που έχει αναπτυχθεί για συσκευές με οθόνη αφής, έχει χρησιμοποιηθεί σε **κονσόλες παιχνιδιών**, **ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές**, συνηθισμένους Η/Υ (π.χ. το HP Slate 21) και σε άλλες ηλεκτρονικές συσκευές.

Η πρώτη παρουσίαση της πλατφόρμας Android έγινε στις 5 Νοεμβρίου 2007, παράλληλα με την ανακοίνωση της ίδρυσης του οργανισμού Open Handset Alliance, μιας κοινοπραξίας 48 τηλεπικοινωνιακών εταιριών, εταιριών λογισμικού καθώς και κατασκευής **hardware**, οι οποίες είναι αφιερωμένες στην ανάπτυξη και εξέλιξη ανοιχτών προτύπων στις συσκευές κινητής τηλεφωνίας.^{[6][7]} Η Google δημοσίευσε το μεγαλύτερο μέρος του κώδικα του Android υπό τους όρους της **Apache License**, μιας ελεύθερης άδειας λογισμικού. Το λογότυπο για το λειτουργικό σύστημα Android είναι ένα ρομπότ σε χρώμα πράσινου μήλου και σχεδιάστηκε από τη γραφίστρια Ιρίνα Μπλοκ.^[8]

Το **λειτουργικό σύστημα** Android ιδρύθηκε στο Palo Alto της **Καλιφόρνια** τον Οκτώβριο του 2003 από τους Andy Rubin, Rich Miner, Nick Sears και Chris White. Ο Rubin χαρακτήρισε το έργο Android ως "τεράστιο δυναμικό για την ανάπτυξη έξυπνων κινητών συσκευών που έχουν μεγαλύτερη επίγνωση της θέσης και των προτιμήσεων του ιδιοκτήτη του". Οι πρώτες προθέσεις της εταιρείας ήταν να αναπτύξει ένα προηγμένο **λειτουργικό σύστημα** για **ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές** και αυτή ήταν η βάση του πεδίου για τους επενδυτές τον Απρίλιο του 2004. Η εταιρεία αποφάσισε τότε ότι η αγορά των φωτογραφικών μηχανών δεν ήταν αρκετά μεγάλη για τους στόχους της, πέντε μήνες αργότερα είχε εκτρέψει τις προσπάθειές της και ανέβαζε το Android ως λειτουργικό σύστημα χειρός που θα ανταγωνιζόταν τα Symbian και τα **Microsoft Windows Mobile**.

Η τρέχουσα έκδοση είναι η Android 11, η οποία κυκλοφόρησε στις 8 Σεπτεμβρίου του 2020.

Έκδοση : ↕	Κωδική Ονομασία : ↕	Ημερομηνία ↕	API level :
11	11	8 Σεπτεμβρίου 2020	30
10	10	3 Σεπτεμβρίου 2019	29
9	<i>Pie</i>	6 Αυγούστου 2018	28
8.1	<i>Oreo</i>	5 Δεκεμβρίου 2017	27
8.0		21 Αυγούστου 2017	26
7.1	<i>Nougat</i>	4 Οκτωβρίου 2016	25
7.0		22 Αυγούστου 2016	24
6.0	<i>Marshmallow</i>	5 Οκτωβρίου 2015	23
5.1	<i>Lollipop</i>	9 Μαρτίου 2015	22
5.0		3 Νοεμβρίου 2014	21
4.4	<i>KitKat</i>	31 Οκτωβρίου 2013	19
4.3	<i>Jelly Bean</i>	24 Ιουλίου 2013	18
4.2		13 Νοεμβρίου 2012	17
4.1		9 Ιουλίου 2012	16
4.0	<i>Ice Cream Sandwich</i>	16 Δεκεμβρίου 2011	15
3.2	<i>Honeycomb</i>	15 Ιουλίου 2011	13
2.3	<i>Gingerbread</i>	9 Φεβρουαρίου 2011	10
2.2	<i>Froyo</i>	20 Μαΐου 2010	8
2.0	<i>Eclair</i>	26 Οκτωβρίου 2009	7
1.6	<i>Donut</i>	15 Σεπτεμβρίου 2009	4

Ιστορικό εκδόσεων

Παράρτημα 3: Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Γενική άποψη Δρομοκαΐτειου Θεραπευτηρίου, 1901	5
Εικόνα 2: Χώρος καθιστικού ενδονοσοκομειακού ξενώνα "50 ατόμων"	23
Εικόνα 3: Χώρος καθιστικού και τραπεζαρίας ενδονοσοκομειακού ξενώνα "50 ατόμων"27	
Εικόνα 4: Εικαστική παρέμβαση	29
Εικόνα 6: Φύλλο εργασίας, εντολές οθόνης αφής	31
Εικόνα 5:Εισαγωγικό φύλλο εργασίας.....	31
Εικόνα 7: Ποσοστό κατοχής κινητού τηλεφώνου.	32
Εικόνα 8:Φύλλο εργασίας για νέα επαφή	33
Εικόνα 9: Φύλλο πληροφοριών e-mail	34
Εικόνα 10:Σύμβολο ηλεκτρονικής θυρίδας.....	34
Εικόνα 11: Δημιουργία λογαριασμού ηλ ταχυδρομείου	36
Εικόνα 12:Φύλλο εργασίας, μηχανές αναζήτησης	47
Εικόνα 13: Εξωτερικοί χώροι Ψ.Ν.Α.....	49

Παράρτημα 4: Κατάλογος Διαγράμματος

Διάγραμμα 1: Φύλο	52
Διάγραμμα 2: Ηλικία	53
Διάγραμμα 3:Μορφωτικό επίπεδο	53
Διάγραμμα 4:Οικογενειακή κατάσταση	54
Διάγραμμα 5: Χρήση Η/Υ	54
Διάγραμμα 6:Χρήση κινητού τηλεφώνου	55
Πίνακας 2:Συχνότητα χρήσης ΤΠΕ	55
Διάγραμμα 7:Πρόσβαση στο internet	56
Διάγραμμα 8:Επιθυμία για νέες γνώσεις.....	58
Διάγραμμα 9:Στάση απέναντι στις Νέες Τεχνολογίες.....	58
Διάγραμμα 10:Ενδιαφέρον για εκμάθηση smart συσκευής.....	59
Διάγραμμα 11:Ασθένεια και νοητικές λειτουργίες.....	59
Διάγραμμα 12: Έλλειψη εξοικείωσης με ΤΠΕ	60
Διάγραμμα 13:Φόβος-καχυποψία για ενασχόληση με ΤΠΕ	60
Διάγραμμα 14:Οικονομικό κόστος.....	61
Διάγραμμα 15:Άγνοια χρησιμότητας ΤΠΕ.....	61
Διάγραμμα 16:Αξιολόγηση μαθησιακής διαδικασίας	62
Διάγραμμα 17:Επανάληψη διαδικασίας	62
Διάγραμμα 18:Ενίσχυση νοητικών λειτουργιών.....	63
Διάγραμμα 19:Ενίσχυση κοινωνικότητας	63
Διάγραμμα 20:Περιορισμός άγχους	64
Διάγραμμα 21:Ενδιαφέρον για κλήσεις μέσω internet	64
Διάγραμμα 22:Ενδιαφέρον για βιντεοκλήσεις	65
Διάγραμμα 23:Λήψη φωτογραφιών	65
Διάγραμμα 24: Ενδιαφέρον για αναζήτηση μουσικής	66
Διάγραμμα 25: Ενδιαφέρον για αναζήτηση βίντεο	66
Διάγραμμα 26:Αναζήτηση πληροφοριών - ειδήσεων.....	67
Διάγραμμα 27:Αναζήτηση βίντεο	67
Διάγραμμα 28:Αναζήτηση πληροφοριών-ειδήσεων	68
Διάγραμμα 29: Αθλητικά νέα.....	68

Διάγραμμα 30: Ειδήσεις.....	69
Διάγραμμα 31: Πολιτικά θέματα	69
Διάγραμμα 32:Οικονομικά θέματα	70
Διάγραμμα 33:Καιρός	70
Διάγραμμα 34:Θέματα υγείας	71
Διάγραμμα 35:Συνταγές μαγειρικής.....	71
Διάγραμμα 36: Κοινωνικά θέματα.....	72

Παράρτημα 5: Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Στοιχεία συμμετεχόντων.....	39
Πίνακας 2: Συχνότητα χρήσης ΤΠΕ.....	55
Πίνακας 3: Συχνότητα χρήσης κινητού και Internet.....	57